

มาตรการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน
ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก
: ผลกระทบต่อการศึกษาที่ประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าเป็นภาคี

ร้อยตำรวจเอกหญิง ไชตรีศ โขศสวัสดิ์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

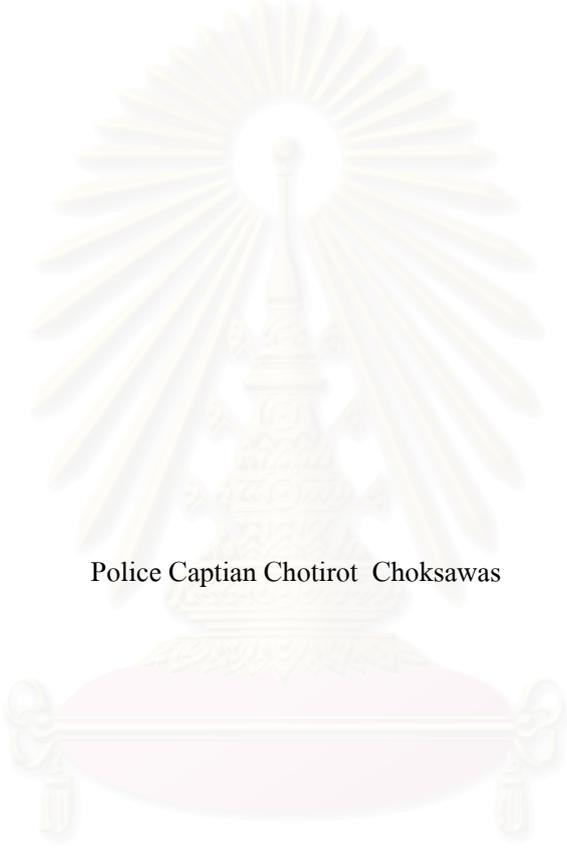
สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MEASURES FOR THE PROTECTION OF VICTIMS OF TRAFFICKING IN PERSONS
ACCORDING TO THE PROTOCOL TO PREVENT, SUPPRESS AND PUNISH
TRAFFICKING IN PERSONS, ESPECIALLY WOMEN AND CHILDREN,
SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST
TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME : THE IMPLICATION CONCERNING
MEMBERSHIP BY ASEAN COUNTRIES

Police Captian Chotirot Choksawas

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

ร้อยตำรวจเอกหญิง โชติรส โชคสวัสดิ์ : มาตรการคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก : ผลกระทบต่อการที่ประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าเป็นภาคี.(MEASURES FOR THE PROTECTION OF VICTIMS OF TRAFFICKING IN PERSONS ACCORDING TO THE PROTOCOL TO PREVENT, SUPPRESS AND PUNISH TRAFFICKING IN PERSONS, ESPECIALLY WOMEN AND CHILDREN, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME : THE IMPLICATION CONCERNING MEMBERSHIP BY ASEAN COUNTRIES) อ. ที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์วิฑิต มันทาภรณ์, 183 หน้า.

ในปัจจุบันเกือบทุกประเทศในโลก ต้องประสบกับปัญหาการค้ามนุษย์และเป็นที่ยอมรับกันว่า การที่จะป้องกันและปรามปรามการค้ามนุษย์ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างมากที่สุดนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างประเทศต่างๆ นอกจากนี้ประเด็นที่เป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งสืบเนื่องมาจากการค้ามนุษย์ ก็คือ การให้ความคุ้มครองกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ดังนั้นในปี ค.ศ. 2000 องค์การสหประชาชาติจึงได้มีอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและปรามปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ซึ่งบทบัญญัติในพิธีสารฉบับนี้ ได้มีการกล่าวถึงมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไว้หลายประเด็น

ส่วนประเทศสมาชิกอาเซียน อันประกอบด้วย ประเทศไทย ประเทศลาว ประเทศพม่า ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์และประเทศบรูไนดารุสซาลาม ก็เป็นกลุ่มประเทศที่ประสบกับปัญหาการค้ามนุษย์เช่นกันและประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้บางประเทศก็ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ดังนั้นจึงมีความน่าสนใจว่าประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้ได้มีมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในอนุสัญญาและพิธีสารดังกล่าวหรือไม่ ส่วนประเทศสมาชิกอาเซียนที่ไม่ได้เป็นภาคีของอนุสัญญาและพิธีสารดังกล่าวนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้มีการตอบสนองอย่างไรต่อปัญหาการค้ามนุษย์และได้ให้ความสำคัญกับการให้ความช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์หรือไม่

หลังจากที่ได้พิจารณาถึงมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งสิบประเทศแล้ว ก็จะทำให้เห็นได้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้ได้มีมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์อยู่เช่นกัน และสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ แต่มาตรการเหล่านี้ก็ยังไม่เพียงพอ ซึ่งหากประเทศสมาชิกอาเซียนได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กแล้ว ประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้ยังจะต้องเสริมและหรือสร้างมาตรการ ให้ความคุ้มครองทั้งในด้านกฎหมายและด้านอื่นๆเพิ่มขึ้น

สาขาวิชา..... นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติศ.....
 ปีการศึกษา.....2549 .....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4786234534 : MAJOR LAWS

KEY WORD: TRAFFICKING IN PERSONS / VICTIMS / MEASURES PROTECTION /ASEAN

CHOTIROT CHOKSAWAS : MEASURES FOR THE PROTECTION OF VICTIMS OF TRAFFICKING IN PERSONS ACCORDING TO THE PROTOCOL TO PREVENT, SUPPRESS AND PUNISH TRAFFICKING IN PERSONS, ESPECIALLY WOMEN AND CHILDREN, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME : THE IMPLICATION CONCERNING MEMBERSHIP BY ASEAN COUNTRIES.

THESIS ADVISOR : PROFESSOR VITIT MUNTARBHORN, 183 pp.

At present, countries are confronted with trafficking in persons' problems. As acknowledged countries need to prevent and suppress the trafficking in persons absolutely. Furthermore, a major problem due to trafficking in persons is that of remedies for victims. Hence, in 2000(A.D.),the Convention Against Transnational Organized Crime and Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children were adopted by the United Nations. Provisions of the Protocol mentioned address various protection measures. Asean countries such as Thailand, Laos, Myanmar, Cambodia, Vietnam, Philippines, Indonesia, Malaysia, Singapore, and Brunei are encountering trafficking in persons problem as well. Some of the countries mentioned have become parties to the Convention Against Transnational Organized Crime and Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Person, Especially Women and Children. Therefore, whether the protection measures for victims of trafficking in persons by those Asean countries conforms with the Convention and Protocol is interesting. For non-member Asean countries, there is the question whether they focus on trafficking in persons' problems or not.

After having considered the measures concerning protection of victims of trafficking in persons ,it can be said that those Asean countries participating in such treaties also have measures to protect victims of trafficking in persons and are able to provide remedies to the victims. Nevertheless, the measures mentioned are insufficient. If Asean countries become members of the Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, they must enhance legal and other measures to protect the victims.

Field of study.....LAWS..... Student's signature.....*Chotivot*.....
Academic year .....2006.....Advisor's signature.....*[Signature]*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เพราะความเมตตากรุณาและความช่วยเหลือจากท่านอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องหลายท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาและความกรุณาของท่านศาสตราจารย์วิทิต มั่นตาภรณ์ ที่ท่านได้ให้คำสอน วิธีคิดและการวิเคราะห์ในหลายแง่มุม ในขณะที่ผู้เขียนได้ศึกษากับท่านในชั้นเรียนและเมื่อท่านได้กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของผู้เขียนท่านก็ยังได้ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษากับผู้เขียนด้วยความเมตตากรุณา และได้สละเวลาของท่านในการตรวจอ่านวิทยานิพนธ์อย่างละเอียดด้วยความเอาใจใส่ ทำให้ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพานิต เกิดสมเกียรติ ที่ท่านได้กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนและความเมตตาของท่านที่มีต่อผู้เขียนในช่วงเวลาภายหลังการสอบวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์วัลลพ พลอยทับทิม ท่านอาจารย์ประวิทย์ ร้อยแก้ว และท่านพันตำรวจเอกนิธิ บัณฑุงศ์ ที่ท่านได้กรุณาสละเวลาของท่านในการรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และการให้คำแนะนำ ชี้นำ ที่มีประโยชน์ต่อผู้เขียนเป็นอย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านของคณะนิติศาสตร์ที่ได้ให้ความรู้กับผู้เขียนตลอดช่วงระยะเวลาที่ผู้เขียนได้ศึกษาอยู่ในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ที่กองคดีอาญาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ได้ช่วยเป็นกำลังใจให้กับผู้เขียนมาโดยตลอด รวมทั้งเพื่อนๆ ร่วมรุ่นภาควิชากฎหมายระหว่างประเทศ และเพื่อนๆ ร่วมชั้นเรียน ที่ทำให้ผู้เขียนเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้มากขึ้นและรู้สึกดีทุกครั้งที่ได้อยู่ในห้องเรียนรวมทั้งน้องๆ ที่ช่วยนัดหมายเวลาให้กับผู้เขียน

ผู้เขียนขอแสดงความนับถือกับทุกท่านที่ทำงานเรื่องการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ในความเสียสละและความตั้งใจของท่าน

สุดท้ายผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณในความรักและความห่วงใยของพ่อกับแม่ ที่มีให้กับผู้เขียนมาโดยตลอดและทำให้ผู้เขียนมีวันที่ดีในชีวิตทุกวัน

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐาน.....	6
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	7
1.5 วิธีการศึกษา.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2 สาเหตุและปัญหาการค้ำมนุษย์ของประเทศสมาชิกอาเซียนในปัจจุบัน.....	9
2.1 ความหมาย ของการค้ำมนุษย์.....	9
2.2 ความหมายของ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์.....	11
2.3 ความเกี่ยวพันระหว่างการค้ำมนุษย์ กับ การเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย.....	14
2.4 ความแตกต่างระหว่างการค้ำมนุษย์ กับ การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน.....	15
2.5 สาเหตุและปัญหาการค้ำมนุษย์ของประเทศสมาชิกอาเซียน.....	17
3 มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก กับ ประเทศสมาชิกอาเซียน.....	20
3.1 สาเหตุ ที่มา ขอบเขตและการมีผลใช้บังคับของพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ำมนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก.....	20

3.2	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษ การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก.....	21
3.2.1	ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด.....	22
3.2.2	มาตรการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์โดยการคุ้มครองความ เป็นส่วนตัว การห้ามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นการลับ.....	23
3.2.3	การจัดให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมใน กระบวนการทาง กฎหมายอย่างเหมาะสม การให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เสียหายได้แสดง ความเห็นและคลายความวิตกกังวลและความหวาดกลัว.....	24
3.2.4	การให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆที่ เกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของ ตนเองทั้งในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการพิจารณาคดีอาญาและทางปกครอง การได้รับคำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย.....	25
3.2.5	มาตรการในการให้ความปลอดภัยทางร่างกายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการ ค้ามนุษย์.....	26
3.2.6	มาตรการในการให้ค่าทดแทนความเสียหายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการ ค้ามนุษย์.....	26
3.2.7	มาตรการในการส่งกลับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในรัฐผู้รับ การค้ามนุษย์และการรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับสู่ ประเทศ.....	27
3.2.8	มาตรการช่วยเหลือทางสังคมและการปกป้อง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์.....	28
3.2.9	มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการ ค้ามนุษย์.....	28
3.2.10	มาตรการเกี่ยวกับการรับรองสถานะของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ที่เป็นคนต่างด้าวในรัฐผู้รับการค้ามนุษย์.....	29

3.3	ความสัมพันธ์ของประเทศสมาชิกอาเซียนกับพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก.....	30
4	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศ สมาชิกอาเซียนในปัจจุบัน.....	34
4.1	มาตรการภายในประเทศ.....	34
4.1.1	ประเทศไทย.....	34
4.1.2	ประเทศลาว.....	48
4.1.3	ประเทศพม่า.....	54
4.1.4	ประเทศกัมพูชา.....	60
4.1.5	ประเทศเวียดนาม.....	65
4.1.6	ประเทศฟิลิปปินส์.....	70
4.1.7	ประเทศอินโดนีเซีย.....	76
4.1.8	ประเทศมาเลเซีย.....	81
4.1.9	ประเทศสิงคโปร์.....	84
4.1.10	ประเทศบรูไนดารุซซาลาม.....	87
4.2	มาตรการความร่วมมือแบบทวิภาคี.....	91
4.2.1	ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว.....	91
4.2.2	ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา.....	93
4.2.3	ความร่วมมือระหว่างประเทศกัมพูชากับประเทศเวียดนาม.....	95
4.2.4	ความร่วมมือระหว่างประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย.....	97
4.3	มาตรการความร่วมมือแบบพหุภาคี.....	98
4.3.1	ความร่วมมือช่วยเหลือระหว่างกันผ่านทางอาญา.....	98
4.3.2	ความร่วมมือในเรื่องการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย.....	99
4.4	มาตรการความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาค.....	100
4.5	มาตรการความร่วมมือในระดับภูมิภาค.....	102

	ญ
บทที่	หน้า
5	107
มาตรการตอบสนองที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องดำเนินการในส่วนของการ ให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ เมื่อเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก.....	107
5.1 ประเทศไทย	108
5.2 ประเทศลาว.....	112
5.3 ประเทศพม่า.....	116
5.4 ประเทศกัมพูชา.....	120
5.5 ประเทศเวียดนาม.....	125
5.6 ประเทศฟิลิปปินส์.....	129
5.7 ประเทศอินโดนีเซีย.....	132
5.8 ประเทศมาเลเซีย.....	136
5.9 ประเทศสิงคโปร์.....	140
5.10 ประเทศบรูไนดารุซซาลาม.....	144
6	150
บทสรุปและข้อเสนอแนะ	150
6.1 บทสรุป.....	150
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	153
รายการอ้างอิง.....	161
บรรณานุกรม.....	167
ภาคผนวก.....	169
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	183

รูปที่

หน้า

1.ภาพแสดงความหมายของประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง.....	4
2.ภาพแสดงสถานะของประเทศต่างๆในการเป็นประเทศต้นทาง ประเทศปลายทาง.....	5
และการเป็นทั้งประเทศต้นทางและประเทศปลายทาง	
3.แผนภูมิ สถิติของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์.....	13
4.แผนที่ทางภูมิศาสตร์ของประเทศสมาชิกอาเซียน.....	17
5.แผนที่ทางภูมิศาสตร์ของประเทศลุ่มน้ำแม่โขง.....	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการค้ามนุษย์กับการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน.....	16
2. ตารางสรุปกรณีของประเทศสมาชิกอาเซียนกับการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ.....	31
3. ตารางสรุปกรณีของประเทศสมาชิกอาเซียนกับการเข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วย การป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก.....	32
4. ตารางสรุปการส่งออกของประเทศสมาชิกอาเซียนในการบัญญัติกฎหมายเฉพาะ เรื่องการค้ามนุษย์และการมีแผนปฏิบัติการแห่งชาติในเรื่องการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์.....	104
5. ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วย การป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กกับประเทศไทย.....	108
6. ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วย การป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กกับประเทศลาว.....	112
7. ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วย การป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กกับประเทศพม่า....	116
8. ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการ ป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กกับประเทศกัมพูชา.....	120
9. ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการ ป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กกับประเทศเวียดนาม...	125
10. ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการ ป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก กับประเทศฟิลิปปินส์.....	129

11. ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กกับประเทศอินโดนีเซีย.....132
12. ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กกับประเทศมาเลเซีย....136
13. ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กกับประเทศสิงคโปร์..140
14. ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กกับประเทศบรูไนดารุสซาลาม.....144
15. ตารางสรุปและเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามค้ามนุษย์ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก กับมาตรการของประเทศสมาชิกอาเซียน.....148
16. ตารางแสดงการเข้าร่วมเป็นภาคีของประเทศสมาชิกอาเซียนในอนุสัญญาที่มีความเกี่ยวข้องกับ การให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้หญิง เด็กและแรงงานข้ามชาติ.....159

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่กำลังทำลายและบั่นทอนความมั่นคงของมนุษย์ในโลกปัจจุบัน นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าปัญหาการค้ามนุษย์ได้โยงใยและสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนด้อยทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองรวมถึงค่านิยมของสังคมในแต่ละประเทศ สิ่งที่น่าวิตกและมองข้ามไปไม่ได้ ก็คือกระบวนการของการค้ามนุษย์นั้นไม่ได้เกิดขึ้นเพียงในอาณาเขตของประเทศใดประเทศหนึ่งเพียงประเทศเดียวเท่านั้น แต่การค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่สามารถเกิดขึ้นได้จากประเทศหนึ่งเชื่อมโยงไปสู่อีกประเทศหนึ่งและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามาเกี่ยวข้องของกลุ่มองค์กรอาชญากรรม¹ ก่อให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนในการดำเนินการป้องกันปราบปรามและลงโทษผู้กระทำความผิดและยิ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงมากขึ้น หากปรากฏว่ากลุ่มองค์กรอาชญากรรมนั้นได้กระทำความผิดในลักษณะข้ามชาติ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดในรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ หรือกรณีความผิดนั้นได้กระทำความผิดในรัฐหนึ่งแต่การเตรียมการ การวางแผน การสั่งการหรือการควบคุมเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง หรือกรณีการกระทำความผิดเกิดในรัฐหนึ่งแต่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมที่มีการดำเนินการอันเป็นความผิดในรัฐอื่น หรือกรณีได้มีการกระทำความผิดในรัฐหนึ่งแต่มีผลกระทบอย่างสำคัญไปถึงอีกรัฐหนึ่ง² การกระทำความผิดต่างๆที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเหล่านี้ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นที่ทำให้ประเทศต่างๆตระหนักถึงความร้ายแรงของการค้ามนุษย์ จึงได้หันมาประสานความร่วมมือกันในการสร้างมาตรการกำหนดลักษณะความผิดฐานค้ามนุษย์ขึ้น เพื่อกำหนดแนวทางที่จะดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องของการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะกรณีของผู้หญิงและเด็ก ในปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) จึงได้เกิดอนุสัญญา

---

¹2000 United Nations Convention Against Transnational Organized Crime ,Article 2 .(a) ได้บัญญัติว่า กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ หมายถึง หมายถึง “กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปที่ตั้งอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่งและมีการประสานงานระหว่างกันโดยมีวัตถุประสงค์ในการก่ออาชญากรรมร้ายแรงตั้งแต่หนึ่งฐานความผิดขึ้นไป ตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม”(คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ โดยคณะผู้แปลจากกระทรวงการต่างประเทศ)

²Ibid.,Article 3. (a) - (d)

สหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมในส่วนของการ
แก้ปัญหาการค้ามนุษย์ คือ พิธีสารเพื่อป้องกัน ปรามปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิง
และเด็ก (พิธีสารเพิ่มเติมอีกสองฉบับคือ พิธีสารต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานทางบก
ทางทะเล ทางอากาศและพิธีสารเพื่อต่อต้านการผลิต การลักลอบค้าอาวุธ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์
และเครื่องกระสุน โดยผิดกฎหมาย) พิธีสารฉบับนี้ได้กำหนดบทบัญญัติต่างๆไว้ 20 ข้อ ซึ่งมีส่วน
เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ รวมทั้งมาตรการ
ในการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวถือเป็นมาตรฐาน
ขั้นต่ำที่รัฐภาคีจะต้องนำไปปรับใช้และดำเนินการในส่วนของแต่ละประเทศ แต่ก็เป็นที่เข้าใจ
ตรงกันว่าการกำหนดทิศทางและมาตรการในการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์นั้น
จะต้องเป็นไปตามแนวทางที่ปรากฏตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษ
การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก และเมื่อประเทศต่างๆที่เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติม
ดังกล่าวได้มีมาตรการไปในทิศทางเดียวกันแล้วก็จะทำให้เกิดความคล่องตัวและความสะดวก
ในการดำเนินการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ ก่อให้เกิดการประสาน
ความร่วมมือระหว่างกันในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการที่สำคัญประการหนึ่งที่จะมองข้ามไม่ได้ในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการ
ป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ก็คือมาตรการ
ให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และทั้งนี้ควรที่จะต้องถือว่าการกระทำความผิด
ฐานค้ามนุษย์เป็นการก่ออาชญากรรมร้ายแรงด้วย (การกระทำที่เป็นความผิดซึ่งสามารถลงโทษ
โดยการทำให้สูญเสียเสรีภาพขั้นสูงสุดเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี หรือโดยโทษที่รุนแรงกว่า)³
เพื่อที่จะเป็นการยืนยันและแสดงเจตนาให้เห็นว่าประเทศต่างๆได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหา
การค้ามนุษย์และไม่ได้เมินเฉยหรือละเลยต่อการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์
ไม่ว่าจะเป็นการสร้างมาตรการคุ้มครองในระดับภายในประเทศและการสร้างความร่วมมือทั้งใน
ระดับทวิภาคีและระดับภูมิภาค โดยการนำแนวทางตามที่ปรากฏในบทบัญญัติของอนุสัญญา
สหประชาชาติ เพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน
ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก มาปรับใช้และสร้างมาตรการ
ในด้านต่างๆเพื่อที่จะเป็นหลักประกันและชดเชยความเสียหายให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการ
ค้ามนุษย์ ซึ่งหากจะมองในแง่ของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์แล้ว
ก็จะเห็นได้ว่า บุคคลที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะต้องได้รับความกระทบกระเทือนทั้งทาง
ร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการถูกล่อลวง ข่มขู่ ทำร้ายโดยการใช้อำนาจหรือการใช้อำนาจ
ที่เหนือกว่าเพื่อที่จะทำให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออยู่ในสภาพที่ไม่สามารถขจัดขึ้นได้และถูกนำไปใช้

---

³Ibid., Article 2 (b)

หาประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการบังคับใช้แรงงานหรือการบังคับค้าประเวณี ไม่เว้นแม้แต่การบังคับค้าอวัยวะเพื่อหาประโยชน์ และมักจะเกิดความซับซ้อนของปัญหามากขึ้นเมื่อปรากฏว่าบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อนั้นถูกหลอกลวง ขนส่งหรือส่งต่อข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ และผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจะต้องตกไปอยู่ในประเทศที่ตนไม่ได้มีถิ่นฐานหรือภูมิลำเนา ความหวาดกลัวและความวิตกกังวลย่อมเกิดมากขึ้นเป็นทวีคูณ ไม่เว้นแม้แต่กลุ่มผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัยก็อาจถูกล่อลวงเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์เช่นกัน⁴ และเมื่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ถูกช่วยเหลือและนำตัวออกมาจากสถานที่หรือจากกลุ่มบุคคลที่ค้ามนุษย์ ก็เชื่อว่าปัญหาจะจบลงเพียงแค่นั้นเพราะกระบวนการและขั้นตอนต่างๆของกฎหมายที่จะต้องดำเนินการต่อมาไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการขึ้นสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การดำเนินคดีในชั้นพนักงานอัยการ การดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล การที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะต้องอยู่ในฐานะของผู้เสียหายและ/หรือพยาน การให้การต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการและการเบิกความในชั้นศาลล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ทั้งสิ้น ดังที่ทราบกันดีว่ากลุ่มองค์กรอาชญากรรมที่กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์นั้นมีเครือข่ายโยงใยอย่างกว้างขวาง ทั้งอิทธิพลและการเงิน การที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจะต้องหวาดกลัว ในความปลอดภัยของตนเองและคนในครอบครัวย่อมเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ง่าย ซึ่งความหวาดกลัวดังกล่าวอาจส่งผลต่อการให้ข้อมูลของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการกระทำความผิดของกลุ่มผู้ต้องหา นอกจากนี้ในด้านการดูแลผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ทั้งก่อนและหลังการดำเนินคดีทางกฎหมายต่อผู้กระทำความผิด การให้ความคุ้มครองความปลอดภัย การชดใช้และชดเชยความเสียหาย การปกป้องและการช่วยเหลือทางสังคมแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ล้วนแล้วแต่เป็นประเด็นสำคัญที่ประเทศต่างๆจะต้องให้ความสำคัญ รวมทั้งในกรณีที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นคนต่างด้าวที่ไม่ใช่คนชาติของรัฐนั้น ก็เป็นประเด็นที่ต้องคำนึงถึง และมีมาตรการอื่นๆเสริมขึ้นมาด้วย ในเรื่องของสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อว่ารัฐที่รับการค้ามนุษย์จะรับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์(ที่เป็นคนต่างด้าว)ให้อาศัยอยู่ชั่วคราวในรัฐนั้นได้หรือไม่ และการดำเนินการในเรื่องของการส่งกลับภูมิลำเนา นอกจากนี้ก็จะต้องคำนึงถึงเรื่องของ

---

⁴US.Department of state, Trafficking in Persons Report(June2006),p.18, Available from : <http://www.state.gov/document/organization/66086.pdf>2006, July 3]

ได้รายงานไว้ ตั้งแต่ปี 2004 มีกลุ่มเด็กอพยพชาวจีนเข้ามาในประเทศสวีเดนและได้ร้องขอลี้ภัยทางการเมือง แต่ภายในวันเดียวกลุ่มเด็กดังกล่าวได้หายตัวไปจากศูนย์อพยพของสวีเดนเมื่อได้ทำการสืบสวน จึงพบว่าเด็กกลุ่มดังกล่าวได้ถูกส่งตัวไปยังประเทศที่สาม อันได้แก่เดนมาร์ก เยอรมัน อิตาลี ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ ทั้งนี้คาดว่าผู้ที่อยู่เบื้องหลังการหายตัวไปของกลุ่มเด็กดังกล่าว คือ กลุ่มองค์กรอาชญากรรมที่ทำการค้ามนุษย์

ตราสารอื่นๆในทางระหว่างประเทศ เช่น ในเรื่องของผู้ลี้ภัย ส่วนในกรณีที่เด็กตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ก็จะต้องมีมาตรการพิเศษในการให้ความคุ้มครองและรักษาไว้ซึ่งสิทธิของเด็กและอาจจะต้องไปพิจารณาถึงตราสารระหว่างประเทศอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองกับเด็กเป็นการเฉพาะด้วย เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เป็นต้น ซึ่งประเด็นต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องที่ประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและเผชิญกับปัญหาการค้ามนุษย์จะต้องคำนึงถึงหากต้องการแสดงความจริงใจในการให้ความคุ้มครอง ปกป้องและช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

รูปที่ 1 ภาพแสดงความหมายของประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง

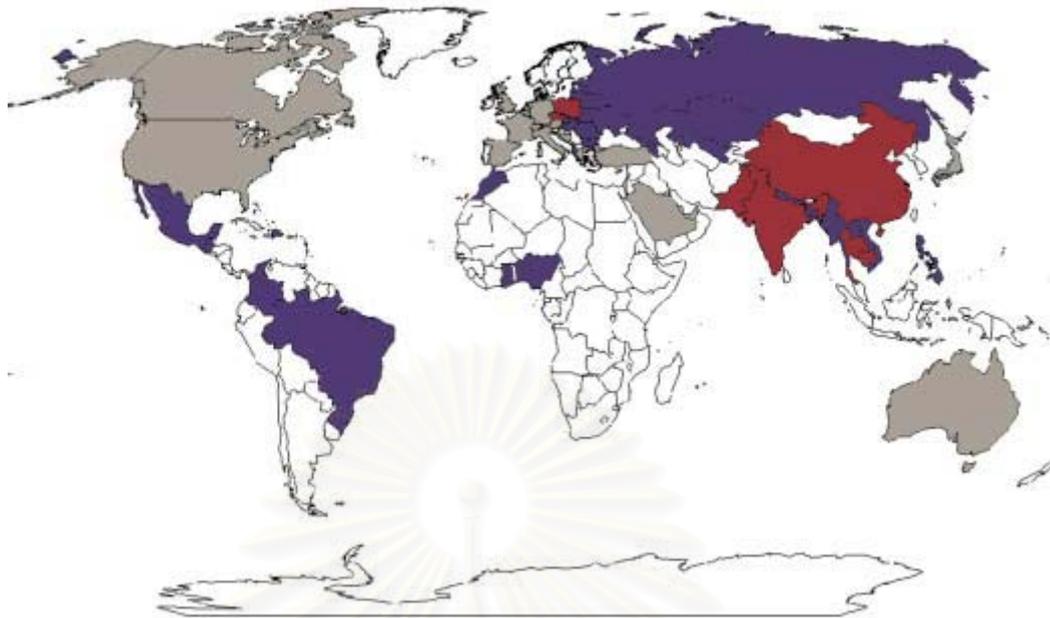
ประเทศต้นทาง คือ ประเทศที่เป็นแหล่งที่มาของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์

ประเทศทางผ่าน คือ ประเทศที่บุคคลที่ตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์ถูกส่งเข้าไป

พักเอาไว้เพื่อที่จะส่งต่อไปยังประเทศปลายทาง

ประเทศปลายทาง คือ ประเทศที่เป็นผู้รับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เอาไว้เพื่อแสวงหา

ประโยชน์จากตัวเหยื่อ

รูปที่ 2 ภาพแสดงสถานะของประเทศต่างๆ ในการเป็นประเทศต้นทาง ประเทศปลายทาง และการเป็นทั้งประเทศต้นทางและประเทศปลายทาง⁵

- หมายถึง ประเทศต้นทาง คือ ประเทศที่เป็นแหล่งที่มาของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของ ขบวนการค้ามนุษย์
- หมายถึง ประเทศปลายทาง คือ ประเทศที่เป็นผู้รับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เอาไว้ เพื่อแสวงหาประโยชน์จากตัวเหยื่อ
- หมายถึง ประเทศที่เป็นทั้งประเทศต้นทางและประเทศปลายทาง คือ ประเทศที่เป็นทั้ง แหล่งที่มาของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และในขณะเดียวกันก็เป็นประเทศที่เป็น ผู้รับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เอาไว้ด้วย

---

⁵ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), Trafficking in Persons : Global Patterns (April 2006), p.17, Available from: [http://www.unodc.org/unodc/en/trafficking-persons\[2006, July 29 \]](http://www.unodc.org/unodc/en/trafficking-persons[2006, July 29])

ในปัจจุบันเกือบทุกภูมิภาคในโลกล้วนแต่ประสบกับปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วถูกมองว่าเป็นประเทศปลายทางในการรับผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ส่วนกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ก็ถูกมองว่าเป็นแหล่งที่มาหรือเป็นประเทศต้นทางของผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่ถูกกลุ่มองค์กรอาชญากรรมนำมาค้าหาประโยชน์ และในขณะเดียวกันในบางกรณีประเทศใดประเทศหนึ่งก็สามารถเป็นได้ทั้งประเทศต้นทางและปลายทางในการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ยังมีกรณีการส่งต่อขนส่ง หรือ รับไว้ของประเทศที่เป็นทางผ่านเข้ามาเกี่ยวข้องกับอีก เหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัญหาที่โยงใยและเกี่ยวข้องกันในหลายส่วนหลายประเด็นและในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นที่ตั้งของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน* (ประกอบด้วย ประเทศไทย ประเทศลาว ประเทศพม่า ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศบรูไนดารุซซาลาม) ก็ถูกมองทั้งในระดับภายในของแต่ละประเทศและองค์รวมในระดับภูมิภาคว่าเป็นทั้งแหล่งที่มา ทางผ่านและปลายทางของกระบวนการค้ามนุษย์ และถือเป็นแหล่งปัญหาในระดับวิกฤตที่ยังไม่มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาได้มากพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอย่างหนึ่งที่อาเซียนปฏิเสธไม่ได้ก็คือประชาชนของประเทศสมาชิกอาเซียนเองได้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงมีประเด็นที่น่าสนใจว่า ประเทศสมาชิกอาเซียน มีปฏิริยาอย่างไรกับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กและประเทศสมาชิกอาเซียนทำอย่างไรกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และสิ่งที่ประเทศสมาชิกอาเซียนทำนั้นถือได้ว่ามีมาตรฐานและมาตรการที่เพียงพอสำหรับการให้ความช่วยเหลือ ค้ำครองและปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์หรือไม่อย่างไรและในเวทีของอาเซียนเห็นอย่างไรกับปัญหาการค้ามนุษย์การแสดงออกของอาเซียนเห็นว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ควรที่จะได้รับการคุ้มครองและปกป้องหรือไม่ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นประเด็นที่จะได้มีการกล่าวถึงต่อไปในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

1.2 สมมุติฐาน

หากประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องเสริมและหรือสร้างมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ทั้งในด้านกฎหมายและมาตรการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น

---

* สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงสาเหตุและปัญหาการค้ามนุษย์ในอาเซียน
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศสมาชิกอาเซียนในปัจจุบัน
4. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการที่ประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ในส่วนของมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องสร้างมาตรการใดเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับพิธีสาร
5. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงการสร้างและประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งการดำเนินการของอาเซียนในการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

1. ศึกษาถึงประเด็นปัญหา สาเหตุและกระบวนการของการค้ามนุษย์ในอาเซียน
2. ศึกษาและวิเคราะห์ถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งในส่วนของมาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของอาเซียนทั้งในส่วนของความร่วมมือแบบภูมิภาคและอนุภูมิภาค

1.5 วิธีการศึกษา

การวิจัยจะใช้วิธีการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร รวมทั้งข้อมูลจากกรณีศึกษา และคดีที่เกิดขึ้นด้วยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ วารสารและเอกสารเผยแพร่ทั้งจากภาครัฐและเอกชนรวมทั้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเสนอข้อมูลการวิจัยในเชิงวิเคราะห์

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาวិทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะทำให้ทราบถึงมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ว่ามีมาตรการใดบ้าง และหากประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าเป็นภาคีของพิธีสารดังกล่าว ประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องสร้างมาตรการใดเพิ่มเติมขึ้นเพื่อให้มีความสอดคล้องกับพิธีสารดังกล่าว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

สาเหตุและปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศสมาชิกอาเซียนในปัจจุบัน

2.1 ความหมาย ของการค้ามนุษย์

ในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ข้อ 3 (a) ได้บัญญัติว่า¹

การค้ามนุษย์² หมายถึง การจัดหา ขนส่ง ส่งต่อ จัดให้อยู่อาศัยหรือรับไว้ ซึ่งบุคคล ด้วยวิธีการข่มขู่ หรือด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัว การฉ้อโกง หลอกลวง ใช้อำนาจที่เหนือกว่า หรือการใช้สถานะความอ่อนแอต่อภัยของบุคคล หรือมีการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นเพื่อให้ได้รับความยินยอมของบุคคลหนึ่งที่มีอำนาจควบคุมบุคคลอีกคนหนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ การแสวงหาประโยชน์อย่างน้อยที่สุดคือการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีหรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับหรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

---

¹ คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ โดยคณะผู้แปลจากกระทรวงการต่างประเทศ

² Article 3, paragraph (a) of the Protocol defines trafficking as follows: “Trafficking in persons” shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs;

จากบทบัญญัติจะดังกล่าวเห็นได้ว่าเป็นการวางกรอบของการกระทำอันเป็นการ
ค้ำมนุษย์ไว้อย่างกว้างขวางแต่ทั้งนี้สามารถแยกออกมาได้เป็นสามองค์ประกอบ คือ³

1. มีลักษณะของพฤติกรรม ที่เป็นการ จัดหา ขนส่ง ส่งต่อ จัดให้อยู่อาศัย หรือ
รับไว้ซึ่งบุคคล

2. มีการกระทำหรือวิธีการ ที่เป็นการข่มขู่ ใช้อำนาจ การบังคับในรูปแบบอื่น
การลักพา น้อ โกงหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจที่เหนือกว่า หรือการใช้สถานะความอ่อนแอต่อภัย
ของบุคคล หรือมีการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นเพื่อให้ได้ความยินยอมของบุคคล
หนึ่งที่มีอำนาจควบคุมบุคคลอีกคนหนึ่ง

3. มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ โดยการแสวงหาประโยชน์
อย่างน้อยที่สุดคือการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีหรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ
ในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำอัน
เสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้อำนาจหรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

จากองค์ประกอบทั้งสามประการข้างต้นจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมในการจัดหา
ขนส่ง ส่งต่อ ให้อยู่อาศัยหรือรับไว้ซึ่งบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อนั้น น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ
ดำเนินการของกลุ่มองค์กรอาชญากรรมที่ทำงานกันอย่างมีระบบและมีเครือข่ายโยงใย
ในหลายภาคส่วนของสังคม ส่วนการกระทำหรือวิธีการของผู้กระทำความผิดที่ไม่ว่าจะเป็นการ
แสดงออกในรูปแบบของการใช้อำนาจหรือเสมือนใช้อำนาจต่อบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อหรืออาศัยโอกาส
ที่เสียเปรียบของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ เช่น บุคคลที่เป็นผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้ลี้ภัย ชนกลุ่มน้อย
เด็กหรือผู้หญิง จนอาจทำให้บุคคลเหล่านี้ต้องยินยอมให้กลุ่มที่ทำการค้ำมนุษย์ทำการแสวงหา
ประโยชน์อันมิชอบนั้น ความยินยอมดังกล่าวก็ไม่อาจทำให้การกระทำที่เข้าองค์ประกอบทั้งสาม
ประการข้างต้นหลุดพ้นจากความหมายของการค้ำมนุษย์ไปได้⁴ และมีข้อสังเกตในกรณีของเด็ก⁵

---

³ United Nations Office on Drugs and Crime, Against Transnational Organized Crime ,
Legislative Guides for The Implementation of The United Nations Convention Against
Transnational Organized Crime and The Protocol Thereto,(2004),p.268. Available from:
<http://www.unodc.org>[2006 January 29]

⁴ 2000 Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially
Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational
Organized Crime,Article 3 (b). The consent of a victim of trafficking in persons to the intended
exploitation set forth in subparagraph (a) of this article shall be irrelevant where any of the means
set forth in subparagraph (a) have been used;

เป็นพิเศษว่า หากมีการจัดหา ขนส่ง ส่งต่อ จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ตามที่ระบุไว้ในองค์ประกอบข้อที่สามแล้ว แม้จะไม่มี การกระทำใดๆเลยตามที่ระบุไว้ในองค์ประกอบข้อที่สอง การกระทำดังกล่าวก็ยังคงถือว่าเป็นการค้ามนุษย์⁶

2.2 ความหมายของ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

ตามบทบัญญัติในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กนี้ ไม่มีคำนิยามในเรื่องของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ แต่อย่างไรก็ตามหากจะพิจารณาในคำนิยามของคำว่า การค้ามนุษย์ แล้วน่าจะให้เห็นแนวทางหรือความชัดเจนขึ้นได้ว่า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ คือบุคคลที่ถูกนำมาใช้แสวงหาประโยชน์โดยกลุ่มผู้กระทำความผิดฐานการค้ามนุษย์ ไม่ว่าจะผู้ที่ตกเป็นเหยื่อนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม มีข้อน่าสังเกตว่าการที่พิธีสารเพิ่มเติมฉบับนี้ไม่ได้กำหนดคำนิยามของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ไว้อย่างชัดเจนนั้น น่าจะเป็นเพราะในคำนิยามของการค้ามนุษย์เองก็ยังคงมีปัญหาในการตีความเพราะคำนิยามในเรื่องของการค้ามนุษย์นั้นเป็นการวางกรอบที่กินความในลักษณะการกระทำอันเป็นความผิดที่กว้างมากและบางกรณีในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก็มีการทับซ้อนกันระหว่างการค้ามนุษย์กับการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน แต่หากว่าจะต้องการค้นหา คำนิยามที่พอจะนำมาเทียบเคียงเพื่อที่จะค้นหาความหมายของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ในมุมมองที่ว่าการค้ามนุษย์ก็คือเป็นการประกอบอาชญากรรมประเภทหนึ่งนั้น ก็พอจะนำบทบัญญัติในปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมและการใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบ⁷ มาวิเคราะห์ได้ โดยปฏิญญาฉบับนี้ได้ให้ความหมายของ “ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม” หมายถึง บุคคลไม่ว่าจะเป็นบุคคลคนเดียวหรือเป็นหมู่คณะ ที่ได้รับความเสียหายไม่ว่าจะเป็นความเสียหายทางกายหรือทางจิตใจ ทางความรู้สึก ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ หรือการก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยการกระทำหรือละเว้นการกระทำที่เป็นการละเมิดต่อกฎหมายอาญาหรือ

⁵ Ibid.,p.9.,Article 3 (d). “Child” shall mean any person under eighteen years of age.

⁶ Ibid.,p.9.,Article 3 (c). The recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of a child for the purpose of exploitation shall be considered “trafficking in persons” even if this does not involve any of the means set forth in subparagraph (a) of this article;

⁷ United Nations General Assembly, Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power, UN.DocA/RES/40/34 (November 1985)

กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการห้ามใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบในการก่อให้เกิดความผิดอาญาของรัฐภาคี ส่วน “ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการใช้อำนาจโดยไม่ชอบ” หมายถึง บุคคลไม่ว่าจะเป็นบุคคลคนเดียวหรือเป็นหมู่คณะ ที่ได้รับความเสียหายไม่ว่าจะเป็นความเสียหายทางกายหรือทางจิตใจ ทางความรู้สึก ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ หรือการก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยการกระทำหรือละเว้นการกระทำที่ไม่ได้บัญญัติไว้ว่าการละเมิดต่อกฎหมายอาญาของรัฐแต่การกระทำหรือการละเว้นการกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชนที่ถือเป็นบรรทัดฐานในการยอมรับของประชาคมโลก

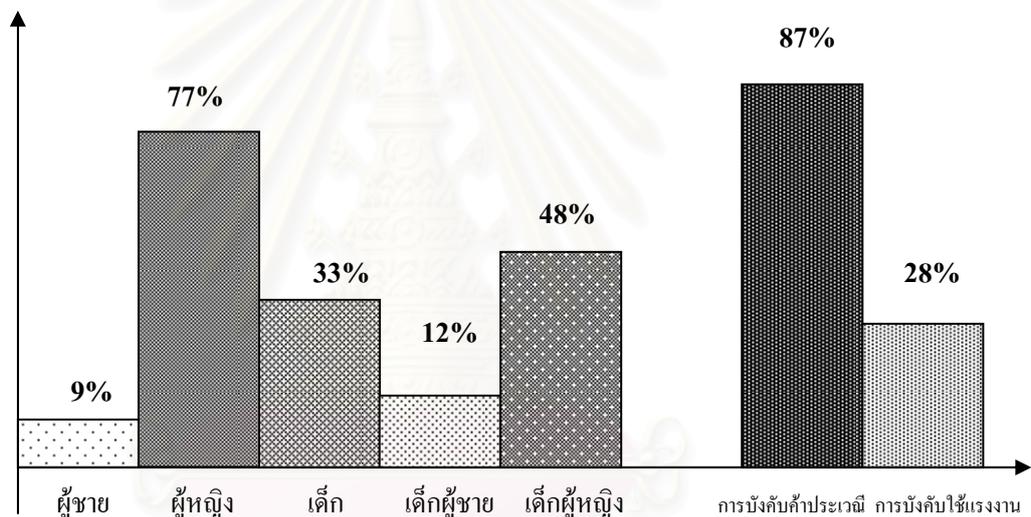
จากกรณีแรกในมุมมองที่ว่า การค้ามนุษย์ ถือเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดต่อกฎหมายอาญาของรัฐ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ จึงถือได้ว่าเป็นผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมด้วย หากจะถือว่าใครคือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการจับหลักจากคำนิยามของการค้ามนุษย์ตามที่ปรากฏในพิธีสารเพิ่มเติมดังกล่าว มาผสมกับความหมายของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม ตามที่ปรากฏในปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมและการใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบแล้ว ก็พอที่จะทำให้มองเห็นได้เป็นรูปธรรมอย่างคร่าวๆ ว่า บุคคลที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้ที่ถูกนำมาใช้แสวงหาประโยชน์จากผู้ที่ทำกรค้ามนุษย์ (ซึ่งถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดอาญา) และการที่ถูกลำนำใช้แสวงหาประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลให้ได้รับความเสียหายแก่บุคคลนั้น แต่อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นได้รับผลมาจากการกระทำของกลุ่มองค์กรอาชญากรรม ในขณะที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมนั้นอาจไม่ได้รับผลมาจากการกระทำของกลุ่มองค์กรอาชญากรรมก็ได้ แต่อาจได้รับผลมาจากการกระทำของบุคคลใดคนหนึ่งเพียงคนเดียวหรือหลายคนก็ตามแต่อาจไม่ใช่กลุ่มที่เป็นการกระทำในฐานะองค์กรอาชญากรรม

แต่หากเกิดกรณีที่กฎหมายอาญาของรัฐไม่ได้บัญญัติในเรื่องของความผิดฐานการค้ามนุษย์เอาไว้ (แต่จากความหมายของการค้ามนุษย์แล้วจะเห็นได้ว่า ความผิดฐานการค้ามนุษย์ได้ครอบคลุมอยู่ในความผิดอาญาโดยทั่วไป เช่น ความผิดต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพอยู่แล้ว) ก็เชื่อว่าเราจะหาตัวบุคคลผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไม่ได้ เพราะจากองค์ประกอบการกระทำในความหมายของการค้ามนุษย์ จะเห็นได้ว่ามีลักษณะของการใช้อำนาจในทางไม่ชอบโดยขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนในการบังคับบุคคลอื่นให้ตกอยู่ในภาวะจำยอมและทำลายสิทธิขั้นพื้นฐาน

ของบุคคลอื่น⁸ อยู่ในตัวและสามารถถือได้ว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบด้วย

ดังนั้นแม้ว่าในพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก จะไม่ได้ให้ความหมายของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไว้ แต่การหาความหมายและหาตัวของบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จากการเทียบเคียงปฎิญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมและการใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบ ก็น่าจะทำให้พอมองเห็นร่างอย่างคร่าวๆของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ขึ้นมาได้บ้าง

รูปที่ 3 แผนภูมิ สถิติของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

ที่มา: Trafficking in Persons : Global Patterns 2006 (United Nations Office on Drugs and Crime) p.33.

⁸ Universal Declaration of Human Rights, Article 3. บัญญัติว่า “บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิต ในเสรีภาพและในความมั่นคงแห่งร่างกาย(Everyone has the right to life, liberty and security of person) และใน ข้อ 4 ได้บัญญัติว่า บุคคลใดจะถูกบังคับให้เป็นทาส หรืออยู่ในภาวะจำยอมใดๆ มิได้ การเป็นทาสและการค้าทาสจะมีไม่ได้ในทุกรูปแบบ”(No one shall be held in slavery or servitude; slavery and the slave trade shall be prohibited in all their forms.)

จากแผนภูมิสถิติของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ จะเห็นได้ว่าการหาประโยชน์จากผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการบังคับค้าประเวณี ส่วนการบังคับใช้แรงงานเป็นเรื่องที่รองลงมาและผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มากที่สุดคือกลุ่มของผู้หญิงและเด็กผู้หญิงตามมาเป็นลำดับโดยบุคคลทั้งสองกลุ่มนี้น่าจะตกเป็นเป้าหมายของขบวนการค้ามนุษย์ที่ทำการล่อลวงบุคคลเหล่านี้ไปสู่วังจรของการค้าประเวณี แต่ในขณะเดียวกันผู้ชายและเด็กผู้ชายก็ไม่อาจรอดพ้นไปจากกลุ่มผู้ค้ามนุษย์ไปได้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กผู้ชายที่ถูกล่อลวงจากกลุ่มผู้ค้ามนุษย์ก็สามารถตกเป็นเป้าหมายในการบังคับใช้แรงงานและบังคับค้าประเวณีได้เช่นเดียวกันกับกลุ่มของผู้หญิงและเด็กผู้หญิง

2.3 ความเกี่ยวพันระหว่างการค้ามนุษย์กับการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย⁹

การค้ามนุษย์นั้นอาจมีได้ทั้งการค้ามนุษย์ที่อยู่ในอาณาเขตของประเทศใดประเทศหนึ่งโดยไม่มีการข้ามเขตแดนไปยังประเทศอื่น แต่หลายครั้งเราจะพบว่าการค้ามนุษย์นั้นไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงอาณาเขตของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น แต่การค้ามนุษย์อาจมีการดำเนินการส่งผู้ตกเป็นเหยื่อไปยังอีกประเทศหนึ่งโดยการเข้าเมืองโดยถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมายก็ได้ ซึ่งในกรณีของการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายนั้นกลุ่มขบวนการค้ามนุษย์อาจดำเนินการลักลอบส่งเหยื่อเข้าไปในอีกประเทศหนึ่งโดยไม่ผ่านเส้นทางการเดินทางเข้าออกแบบปกติหรืออาจเป็นการเดินทางผ่านแดนโดยปกติ แต่มีการใช้เอกสารเดินทางปลอม ซึ่งอาจเกิดได้ทั้งกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตั้งแต่แรกหรือกรณีของผู้ที่ถูกหลอกล่อเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ในภายหลัง และการตกอยู่ในฐานะของผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายนี้เองเป็นปัจจัยข้อหนึ่งที่ทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เกิดความกลัวว่าตนเองจะถูกดำเนินคดีในความผิดฐานเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (รวมถึงความผิดเกี่ยวกับเอกสาร เช่น ความผิดฐานใช้เอกสารปลอม)

---

⁹ 2000 Protocol Against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organize Crime, Article 3. (b) ได้บัญญัติว่า “การเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายในข้อ 3. (b) หมายถึง การข้ามแดนโดยไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด ที่จำเป็นสำหรับการเข้าไปในรัฐผู้รับโดยชอบด้วยกฎหมาย” (“Illegal entry” shall mean crossing borders without complying with the necessary requirements for legal entry into the receiving State;)

2.4 ความแตกต่างระหว่างการค้ามนุษย์ กับการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน¹⁰

ในหลายครั้งเราจะพบว่ามีความสับสนในการทำความเข้าใจระหว่างเรื่องของการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์กับการกระทำความผิดฐานลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน เพราะในส่วนของ การค้ามนุษย์นั้นหากเป็นกรณีการค้ามนุษย์ที่มีการข้ามพรมแดนระหว่างประเทศก็มักจะต้องมีเรื่องของการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเข้ามาด้วย ส่วนการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานนั้นก็เป็นการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเช่นกัน แต่ทั้งสองกรณีไม่ใช่เรื่องเดียวกันและมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีความน่าสนใจในการมองหาความแตกต่างของทั้งสองกรณี¹¹ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้นระหว่างการค้ามนุษย์และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานซึ่งจะสามารถทำให้เห็นความชัดเจนในการระบุถึงตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้มากขึ้น ดังตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

---

¹⁰ Ibid.,p.13., Article 3. (a) ได้บัญญัติว่า“การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน หมายถึง การจัดให้มีการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของบุคคลใด บุคคลหนึ่งซึ่งมิใช่คนชาติของหรือผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในรัฐภาคีที่เข้าไปนั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นจากการนั้นไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม” (“Smuggling of migrants” shall mean the procurement, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit, of the illegal entry of a person into a State Party of which the person is not a national or a permanent resident;)

¹¹ United Nations Office on Drugs and Crime(UNODC) ,Distinguishing between Human Trafficking and People Smuggling, (April 2003), Available from:

<http://www.unodc.un.or.th/material/document/Distinguishing.pdf> [2006, March 12]

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการค้ามนุษย์กับการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน

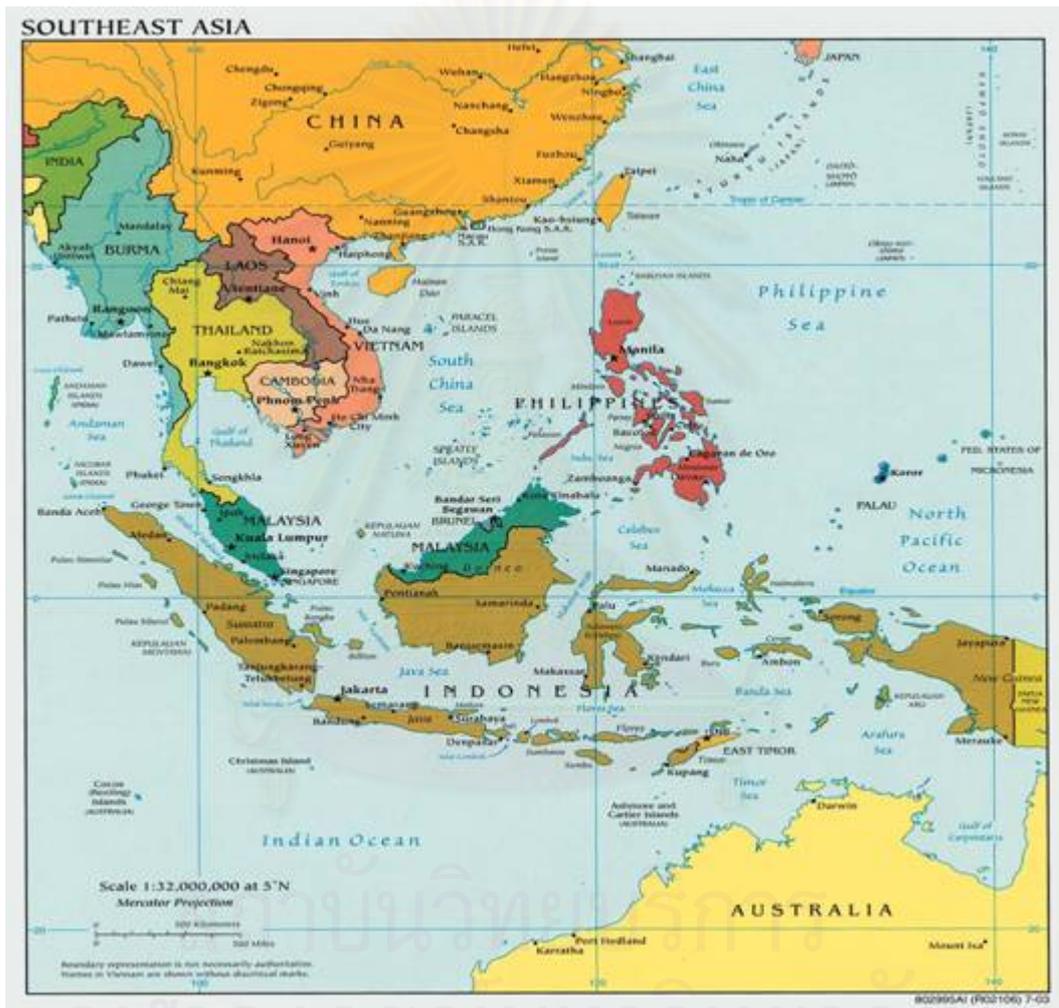
การค้ามนุษย์	การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น
1. เป็นการกระทำความผิดต่อบุคคล	1.เป็นการกระทำความผิดต่อรัฐ
2. เป็นการละเมิดต่อกฎหมายอาญา	2. เป็นการละเมิดต่อคำสั่งของรัฐ
3. ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อไม่ยินยอมหรือตกอยู่ในภาวะจำยอม	3. ผู้ย้ายถิ่นฐานมีความยินยอมและมีลักษณะของการสมคบกับผู้ลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐาน
4. เป็นการแสวงหาประโยชน์จากตัวบุคคลผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ	4. เป็นการแสวงหาประโยชน์จากกระทำอันเป็นการลักลอบเคลื่อนย้ายบุคคล
5. เกิดขึ้นได้ทั้งภายในอาณาเขตประเทศใดประเทศหนึ่งและการข้ามแดนระหว่างประเทศ	5. เกิดได้เฉพาะกรณีการข้ามแดนระหว่างประเทศเท่านั้น
6. วิธีการของผู้ค้ามนุษย์จะเป็นการหลอกหรือล่อลวง	6. วิธีการของผู้ลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานจะเป็นการโฆษณาหรือประกาศหาลูกค้า
7. การค้ามนุษย์ ผู้ถูกกระทำคือเหยื่อ	7. ผู้ย้ายถิ่นฐานเสมือนเป็นลูกค้า
8. ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ถูกควบคุมและครอบงำใช้อำนาจที่เหนือกว่าบังคับข่มขู่ใจ	8. ผู้ย้ายถิ่นฐานไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมของผู้ลักลอบ
9. ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไม่ได้ค่าตอบแทนในการทำงาน	9. ผู้ย้ายถิ่นฐานเมื่อหางานทำได้แล้วจะได้ค่าตอบแทนในการทำงาน(แต่อาจได้น้อย)
10. มีการกระทำอันเป็นการละเมิดและมีการใช้ความรุนแรงที่กระทบต่อ ชีวิต ร่างกายและ เสรีภาพของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ	10. ผู้ลักลอบมิได้ใช้ความรุนแรงต่อผู้ย้ายถิ่นฐาน
11. สู้ดท้ายเหยื่อจะถูกขายเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของผู้ค้ามนุษย์	11. การถึงจุดหมายปลายทางของผู้ย้ายถิ่นฐานเป็นเป้าหมายสำคัญ

จากการมองหาความแตกต่างของทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่าการค้ามนุษย์และการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฐานนั้นมีความแตกต่างกัน อีกทั้งผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และผู้ย้ายถิ่นฐานก็เป็นคนละกรณีกัน ผู้ย้ายถิ่นฐานนั้นมักจะมีความสมัครใจในการไปแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าไม่ว่าจะเป็นเพราะสาเหตุปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมหรือการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบในฐานะบุคคลปกติหรือการเป็นผู้แสวงหาที่พักพิงหรือการเป็นผู้ลี้ภัย แต่อย่างไรก็ตาม

มีประเด็นที่น่าเป็นห่วงว่าหลายครั้งในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นผู้ย้ายถิ่นฐานได้ถูกหลอกลวงในภายหลัง และตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ในที่สุด

2.5 สาเหตุและปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศสมาชิกอาเซียน

รูปที่ 4 แผนที่ทางภูมิศาสตร์ของประเทศสมาชิกอาเซียน

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นที่ตั้งของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย ประเทศไทย ประเทศลาว ประเทศพม่า ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย ประเทศบรูไนดารุซซาลาม ถือว่าประสบกับปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับวิกฤติ โดยเฉพาะประเทศไทย ประเทศฟิลิปปินส์และประเทศอินโดนีเซีย ที่อยู่ในสถานะของประเทศที่เป็นทั้งต้นทาง ทางผ่าน และประเทศปลายทางในการค้ามนุษย์ ส่วนประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์และประเทศบรูไน

คารุชาลาม ที่ถูกมองว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ก็ไม่ใช่ว่าจะไม่มีปัญหาในเรื่องของการค้ามนุษย์ ด้วยเหตุว่าประเทศเหล่านี้มักจะเป็นจุดหมายปลายทางในการที่เหยื่อมักจะถูกส่งไปเพื่อบังคับใช้แรงงานไม่ว่าจะเป็นภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การประมง หรือการค้าประเวณี ส่วนประเทศพม่า ประเทศลาว ประเทศกัมพูชาหรือแม้กระทั่งประเทศเวียดนาม ประเทศเหล่านี้ก็มักจะเป็นแหล่งที่ผู้ค้ามนุษย์เข้าไปแสวงหาและหลอกลวงเหยื่อและผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ก็อาจจะถูกส่งไปยังภูมิภาคอื่นไม่ว่าจะเป็นแถบอเมริกาหรือยุโรป หรือแม้กระทั่งในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน รวมทั้งการรวมเวียนอยู่ในกลุ่มของประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันเอง อาทิเช่น เราจะพบว่ามีชาวพม่าและชาวกัมพูชา ถูกล่อลวงเข้ามาในประเทศไทยหรือประเทศมาเลเซียเพื่อบังคับใช้แรงงานและค้าประเวณี ชาวไทย ชาวฟิลิปปินส์ ชาวอินโดนีเซีย และเวียดนามถูกกลุ่มค้ามนุษย์ล่อลวงเข้าไปในประเทศมาเลเซียและประเทศบรูไนคารุชาลาม หรือกรณีผู้หญิงมาเลเซียเชื้อสายจีนถูกล่อลวงไปในประเทศสิงคโปร์เพื่อเป็นหญิงรับใช้¹² ผู้ชายและเด็กชายชาวอินโดนีเซียตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์โดยถูกบังคับให้ทำงานก่อสร้างในประเทศบรูไนคารุชาลาม¹³ ผู้หญิงของประเทศบรูไนคารุชาลามเองก็ถูกล่อลวงไปค้าประเวณีที่ประเทศออสเตรเลีย โดยอาจกล่าวได้ว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์เหล่านี้ขึ้นก็เนื่องจากปัญหาความยากจน ที่เป็นชนวนที่ทำให้ผู้ที่ตกเหยื่อมักถูกหลอกลวงว่าสามารถที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นได้ โดยมีภาระเสนองานให้ทำแต่สุดท้ายก็ตกเป็นเหยื่อของ กลุ่มผู้ค้ามนุษย์ ปัญหาความต้องการแรงงานในประเทศที่มีเศรษฐกิจที่ดีกว่าก็เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ขาดความสนใจและการดูแลในเรื่องแรงงานต่างด้าวว่าถูกหลอกลวงเข้ามาแล้วถูกเอาเปรียบและแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ชอบจากเหยื่ออย่างไรบ้าง ปัญหาการเมืองภายในประเทศเองก็เป็นบ่อเกิดของปัญหาการค้ามนุษย์เช่นกัน สถานะความเป็นอยู่ที่ยากลำบากและหวาดกลัวต่อภัย ที่จะเกิดขึ้นก่อให้เกิดการแสวงหาถิ่นที่อยู่ใหม่ ในฐานะของผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้ลี้ภัย ก็ไม่อาจรอดพ้นไปจากกระบวนการค้ามนุษย์ได้ ปัญหาเรื่องทัศนคติในเรื่องเพศและความรู้สึกในความด้อยกว่าของผู้หญิงและความไร้เดียงสาของเด็กก็ถูกนำไปสู่กระบวนการค้ามนุษย์เช่นกัน ประกอบกับลักษณะทางภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นที่ตั้งของประเทศสมาชิกอาเซียนเองมีลักษณะที่เปิดและมีพื้นที่ที่เชื่อมต่อกันระหว่าง

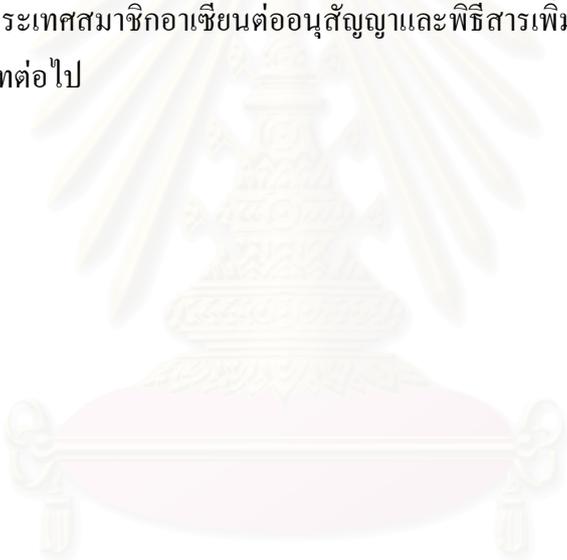
---

¹² US. Department of State ,Trafficking in Persons Report,(June 2006).

Available from: <http://www.state.gov/document/organization/66086.pdf> [2006 , July 3]

¹³ Ibid.

ชายแดนที่ยาวและสามารถใช้เส้นทางจากประเทศหนึ่งเข้าไปสู่อีกประเทศหนึ่งและต่อไปยังประเทศที่สามได้อย่างสะดวก เช่น ชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า ชายแดนระหว่างประเทศไทยที่เชื่อมต่อกับประเทศกัมพูชาและประเทศลาว นอกจากนี้ยังมีการพบว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ถูกบังคับให้ข้ามพรมแดนจากทางภาคใต้ของประเทศไทยเข้าไปยังประเทศมาเลเซีย รวมทั้งการลักลอบส่งผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จากประเทศฟิลิปปินส์และประเทศอินโดนีเซียเข้าไปยังประเทศ มาเลเซีย ปัญหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเองก็เป็นปัญหาใหญ่ในการส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวของขบวนการค้ามนุษย์เช่นกัน ดังนั้นการที่องค์การสหประชาชาติได้มีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ และพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กขึ้นมาและได้มีรายละเอียดที่กล่าวถึงมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เอาไว้ จึงถือว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการที่จะศึกษาถึงรายละเอียดของมาตรการดังกล่าว และปฏิกิริยาของประเทศสมาชิกอาเซียนต่ออนุสัญญาและพิธีสารเพิ่มเติมฉบับนี้ ดังรายละเอียดที่จะได้กล่าวถึงในบทต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการ ป้องกัน
ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก กับประเทศสมาชิกอาเซียน

3.1 สาเหตุ ที่มา ขอบเขตและการบังคับใช้ของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก

สาเหตุและที่มาของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษ
การค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก เริ่มเป็นรูปธรรมอย่างจริงจังเมื่อ ปี ค.ศ. 1998(พ.ศ.2541)
ทางสมาชิกใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจขึ้นเพื่อพิจารณา
อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และได้มีการพิจารณา
ตราสารในเรื่องของการหญิงและเด็กประกอบไปด้วย ต่อมาในปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ.2543) จึงได้เกิด
อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติม
อีกสามฉบับและหนึ่งในสามนั้นคือ พิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษ
การค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ทั้งนี้ก็เนื่องจากการตระหนักว่าปัญหาการค้ามนุษย์
โดยเฉพาะในกรณี ผู้หญิงและเด็กนั้นเป็นปัญหาที่จะต้องให้ความสำคัญและจะต้องหามาตรการ
ในการป้องกันและต่อสู้กับปัญหาดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันก็ต้องหาหลักเกณฑ์และแนวทางในการ
ให้ประเทศต่างๆสามารถที่จะยอมรับและหันมาร่วมมือกันในการเข้าแก้ไขและต่อสู้กับปัญหา
การค้ามนุษย์ รวมทั้งการให้ความสำคัญและเคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชนในการคุ้มครองและ
ช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์¹

ขอบเขตและการมีผลบังคับใช้ เห็นได้ว่าพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน
ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ฉบับนี้มีความสัมพันธ์กับอนุสัญญา
สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ดังนั้นหากรัฐที่ต้องการเข้าเป็นภาคี
ของพิธีสารฉบับนี้รัฐนั้นจะต้องเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาเสียก่อน² โดยอนุสัญญาและพิธีสาร
เพิ่มเติมฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้เมื่อมีการให้สัตยาบัน ให้การยอมรับ การให้ความเห็นชอบ หรือ
การภาคยานุวัติ ส่วนการตีความในพิธีสารนั้น โดยปกติแล้วแต่จะบัญญัติเป็นการเฉพาะ

¹ 2000 Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 2.

² 2000 United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 37, paragraph 1,2.

ในตัวพิธีสาร การตีความบทบัญญัติในพิธีสารต้องคำนึงถึงบทบัญญัติในอนุสัญญาด้วย³ เช่น ในเรื่องของการกระทำความผิดในลักษณะข้ามชาติและมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เรื่องการคุ้มครองพยาน⁴ ที่ได้ขยายการให้ความคุ้มครองไปถึงญาติและบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ยังได้มีการกล่าวถึงเรื่องการย้ายถิ่นที่อยู่และการปกปิดข้อมูลส่วนตัวของพยานและผู้ใกล้ชิดรวมทั้งการให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสืบพยานในชั้นศาล เช่น การถ่ายทอดผ่านวีดิทัศน์ นอกจากนี้ในบทบัญญัติของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติยังมีการบัญญัติถึงการให้ความช่วยเหลือและการคุ้มครองผู้เสียหาย⁵ โดยได้มีการกล่าวถึงเรื่องการให้ความคุ้มครอง ความปลอดภัยให้กับผู้เสียหายหากมีความเป็นไปได้ว่าผู้เสียหายจะถูกข่มขู่คุกคามจากผู้กระทำความผิดและยังได้มีการกล่าวถึงการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายด้วย ซึ่งกรณีต่างๆเหล่านี้ก็เป็นประเด็นที่ต้องนำบทบัญญัติในอนุสัญญา มาปรับใช้ประกอบกับ บทบัญญัติในพิธีสารฉบับนี้เช่นกัน

3.2 มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก

ในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กนี้ ได้บัญญัติถึงความสัมพันธ์ของพิธีสารเพิ่มเติมกับอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติไว้ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าการบังคับใช้พิธีสารเพิ่มเติมฉบับนี้จะต้องใช้ตีความควบคู่ไปกับบทบัญญัติของอนุสัญญาด้วย นอกจากนี้พิธีสารเพิ่มเติมฉบับนี้ยังได้มีการกล่าวถึงการกำหนดให้ความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นความผิดอาญาเมื่อได้กระทำโดยเจตนา และให้เอาผิดกับผู้ที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นตัวการร่วม เป็นผู้ใช้หรือเป็นผู้สนับสนุนและความยินยอมของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ก็ไม่ใช่ว่าจะสำคัญที่จะทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลุดพ้นความรับผิดชอบและดังที่ได้เคยกล่าวแล้วว่าในกรณีของเด็กนั้นแค่มีพฤติการณ์ในการจัดหา ขนส่ง ส่งต่อ จัดให้อยู่อาศัย หรือรับเด็กไว้ เพื่อความมุ่งหมายในการแสวงหาประโยชน์จากเด็กแล้วให้ถือว่าเป็นการค้ามนุษย์ทั้งสิ้น(ซึ่งมีความแตกต่างกับกรณีของผู้ใหญ่ที่จะต้องมียุติบัตรประกอบของการกระทำเพิ่มเข้ามา กล่าวคือมีการกระทำหรือวิธีการ ที่เป็นการข่มขู่ ใช้กำลัง การบังคับในรูปแบบอื่น การลักพา หนีโกง หลอกหลวง ด้วยการใช้อำนาจที่เหนือกว่า

³ 2000 Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime , Article 4.

⁴ 2000 United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 24.

⁵ Ibid., Article 25.

หรือการใช้สถานะความอ่อนแอต่อภัยของบุคคลหรือมีการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น เพื่อให้ได้รับความยินยอมของบุคคลหนึ่งที่มีอำนาจควบคุมบุคคลอีกคนหนึ่ง) อีกทั้งได้มีการบัญญัติถึงมาตรการในการป้องกันการค้ามนุษย์ การสร้างความร่วมมือการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการฝึกอบรมระหว่างรัฐภาคี การกำหนดมาตรการในการควบคุมชายแดนและยังมีการบัญญัติถึงระบบการรักษาความปลอดภัยและการควบคุมเอกสารการเดินทางเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำอันเป็นการปลอมเอกสารหรือการนำเอกสารการเดินทางนั้นไปใช้ในทางที่ผิด ส่วนในเรื่องของมาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นพิธีสารเพิ่มเติมฉบับนี้ ได้บัญญัติไว้ในส่วนของข้อ 6 ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ข้อ 7 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสถานะของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในรัฐผู้รับการค้ามนุษย์ซึ่งได้มีการกล่าวถึงการให้รัฐภาคีพิจารณาหามาตรการที่เหมาะสมในการอนุญาตให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์สามารถอาศัยอยู่ในดินแดนของประเทศตนเองได้ชั่วคราวหรือตลอดไปตามความเหมาะสม⁶ และข้อ 8 ได้กล่าวถึงการส่งกลับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ซึ่งในแต่ละข้อก็จะมีรายละเอียดต่างๆ ในข้อปลีกย่อยลงไปซึ่งจะขอก้าวเป็นประเด็นดังนี้

3.2.1 ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด

หลักแรกของการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ก็คือการแยกให้ได้ว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด ดังนั้นแม้ว่าในบทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ และในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กจะไม่มีการกล่าวถึงอย่างชัดเจนในเรื่องของการไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ก็ตาม แต่การให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ถือว่าเป็นประเด็นสำคัญ และเป็นจุดมุ่งหมายหลักดังจะเห็นได้จากอารัมภบทของพิธีสารฉบับนี้เพราะผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจาก

---

⁶ 2000 Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime , Article 7 Status of victims of trafficking in persons in receiving States

1. In addition to taking measures pursuant to article 6 of this Protocol, each State Party shall consider adopting legislative or other appropriate measures that permit victims of trafficking in persons to remain in its territory, temporarily or permanently, in appropriate cases.

2. In implementing the provision contained in paragraph 1 of this article, each State Party shall give appropriate consideration to humanitarian and compassionate factors.

การค้ามนุษย์เป็นผู้ที่ถูกทำละเมิดและเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายและหากไปพิจารณาถึงความเห็น
แนะนำของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ ก็จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า
มีการกล่าวถึงการทำหน้าที่ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะไม่ถูกดำเนินคดีในความผิดฐานเข้าเมือง
โดยผิดกฎหมายหรือถูกคุมขัง⁷ ซึ่งการปฏิบัติต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในฐานะของ
ผู้เสียหายไม่ใช่ฐานะของผู้กระทำความผิดนี้ยังส่งผลดีต่อการสร้างเข้มแข็งให้กับมาตรการในการ
ป้องกันปราบปรามและลงโทษผู้ที่กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ด้วย

**3.2.2 มาตรการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการคุ้มครอง
ความเป็นส่วนตัว การห้ามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ รวมทั้ง
การดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นการลับ⁸**

วัตถุประสงค์ของมาตรการในข้อนี้เป็นการรับรองและสร้างความมั่นใจ
ให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ว่าเมื่อเขาได้กลับเข้าไปใช้ชีวิตในสังคมอีกครั้งหนึ่งนั้น
เขาจะไม่ถูกประจานหรือประณามว่าเคยมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนอกจากนี้ยังเป็นการ
สร้างหลักประกันความปลอดภัยในชีวิตและชื่อเสียงให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์
ว่าตัวของเหยื่อจะไม่ถูกเปิดเผยชื่อ สกุลหรือรูปร่างหน้าตาต่อสาธารณะรวมถึงที่อยู่หรือข้อมูล
ส่วนตัวต่างๆของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อที่จะต้องไม่ถูกนำมาเปิดเผยหรือเผยแพร่ ทั้งนี้มีข้อพิจารณาว่า
ในส่วนของบุคคลใกล้ชิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อก็ควรที่จะได้รับความคุ้มครองในส่วนของความเป็น
ส่วนตัวนี้เช่นกัน⁹ และการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อนี้จะต้องปกปิดตั้งแต่เริ่มแรก
ที่ทราบถึงตัวบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อ การสืบสวนสอบสวนการทำงานตั้งแต่ในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ
พนักงานอัยการและในส่วนกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลก็ควรที่จะต้องดำเนินกระบวนการพิจารณา
เป็นการลับ นอกจากนี้มีประเด็นที่จะต้องระมัดระวังในเรื่องของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของ
สื่อมวลชนด้วยการนำเสนอข้อมูลดังกล่าวจะต้องไม่ก้าวล่วงไปถึงความชัดเจนของตัวบุคคล

---

⁷ United Nations Economic and Social Council, Recommended Principles and
Guideline on Human Rights and Human Trafficking, E /2002/68/Add.1.

⁸ 2000 Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially
Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational
Organized Crime, Article 6, paragraph 1.

⁹ 2000 United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 24,
paragraph 1.

ที่ตกเป็นเหยื่อ จนทำให้ทราบได้ว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อคือใคร¹⁰ และสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะละเอียดไม่ได้ก็คือการคำนึงถึงสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยควบคู่กันไปด้วย

3.2.3 การจัดให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสม ให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เสียหายได้แสดงความเห็นและคลายความวิตกกังวลและความหวาดกลัว¹¹

มาตรการในข้อนี้มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายในส่วนของกระบวนการพิจารณาความอาญาและหลักกฎหมายในเรื่องของพยานหลักฐานและการเคารพในศักดิ์ศรีของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และการเปิดโอกาสให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้แสดงออกไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการให้ข้อมูลรายละเอียดของข้อเท็จจริงในคดีที่เกิดขึ้นหรือการแสดงความต้องการในการเรียกร้องสิ่งต่างๆที่เหยื่อพึงได้รับ เช่น เรื่องค่าเสียหาย นอกจากนี้การที่ผู้ตกเป็นเหยื่อจะต้องเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายไม่ว่าจะเป็นในชั้นของการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การดำเนินคดีในส่วนของพนักงานอัยการ บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องคำนึงถึงความรู้สึกของผู้ตกเป็นเหยื่อควบคู่ไปกับการค้นหาข้อเท็จจริงทางคดีที่เกิดขึ้นและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการสืบพยานในชั้นศาลนั้น เมื่อผู้ตกเป็นเหยื่อจะต้องเบิกความในฐานะของพยานก็ควรต้องนำทบทวนข้อเท็จจริงในเรื่องของการคุ้มครองพยานมาปรับใช้กับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย¹² ไม่ว่าจะเป็นการเบิกความผ่านวิดีโอที่สนทนกันที่ปล่อยให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจะต้องเผชิญหน้ากับฝ่ายผู้ต้องหา และในการเบิกความของตัวเองนั้นทำอย่างไรที่จะทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่อสามารถเบิกความได้โดยไม่ต้องวิตกกังวลว่าตนเองจะต้องถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่น เช่น เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร หรือทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตและทำอย่างไรที่จะไม่ให้ผู้ตกเป็นเหยื่อถูกละเมิดสิทธิในระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล ซึ่งแม้ว่าผู้ตกเป็นเหยื่อจะต้องตอบคำถามในฐานะพยานแต่สิ่งที่ต้องตระหนักก็คือฐานะของเขาเป็นผู้เสียหายด้วย นอกจากนี้มีความจำเป็นที่จะต้องให้

¹⁰ Ibid., Article 24.paragraph 2 (a)

¹¹ 2000 Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 6. paragraph 2.(b) และ 2000 United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 25. paragraph 3.

¹² 2000 United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 24. paragraph 4.

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไปปรากฏตัวในชั้นศาลในระหว่างที่คดียังอยู่ในกระบวนการพิจารณา
แค่ไหนเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีกับผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นคนชาติอื่นและการพิจารณาคดีนั้น
ใช้เวลานาน ซึ่งตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ต้องการที่จะกลับไปสู่ประเทศของตนเอง
ซึ่งแม้ว่าหลักในเรื่องของพยานหลักฐานจะต้องเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยเปิดเผยต่อหน้า
จำเลย แต่ในกรณีของคดีความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์นี้จำเป็นที่จะต้องให้ผู้ตกเป็นเหยื่อ
จากการค้ามนุษย์อยู่ร่วมตลอดเวลาที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีหรือไม่ น่าจะต้องเป็นเรื่องที่
รัฐภาคีจะต้องนำไปพิจารณาในการที่จะให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วม
ในกระบวนการทางกฎหมายนี้ตามความเหมาะสมโดยไม่ขัดต่อหลักในเรื่องของพยานหลักฐาน
และไม่ทำการใดที่ทำให้เสื่อมเสียสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย

**3.2.4 การให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ
ที่เกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของตนเองทั้งในส่วนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญา
และทางปกครอง การได้รับคำแนะนำและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย¹³**

มาตรานี้ถือว่าเป็นการตอกย้ำถึงความเคารพในสิทธิของผู้ตกเป็นเหยื่อ
จากการค้ามนุษย์ เพราะหลักสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับมาตรการในข้อนี้ก็คือการเปิดเผยข้อมูล
และรายละเอียดต่างๆ ของคดีที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อได้รับทราบถึงข้อเท็จจริง
และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของตน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อได้คลายความวิตก
กังวลและเกิดความสบายใจ และเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์
ต่อกระบวนการทางกฎหมาย นอกจากนี้รัฐยังต้องจัดให้มีสวัสดิการในเรื่องของความช่วยเหลือ
ทางด้านกฎหมายให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของนักกฎหมาย
ที่จะให้คำแนะนำ หรือทนายความที่จะเป็นตัวแทนของ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในการ
ดำเนินคดีไม่ว่าจะเป็นในทางอาญาหรือทางแพ่ง ทั้งนี้ในส่วนของการใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินคดี
ในความผิดฐานค้ามนุษย์หรือคดีที่สืบเนื่องหรือเกี่ยวข้องมาจากความผิดฐานค้ามนุษย์นั้น
ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ควรจะได้รับยกเว้นค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ด้วย

---

¹³ 2000 Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 6. paragraph 2.(a)

3.2.5 มาตรการในการให้ความปลอดภัยทางร่างกายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์¹⁴

สำหรับมาตรการในข้อนี้ค่อนข้างเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนว่าเป็นการให้ความคุ้มครองแก่ร่างกายของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยถือเป็นหลักประกันให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อว่าจะได้รับความคุ้มครองหากเกิดการคุกคามหรือตอบโต้จากผู้กระทำความผิด¹⁵ ซึ่งมาตรการในข้อนี้น่าจะเป็นการสนับสนุนและเสริมในส่วนของการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองเหยื่อตามมาตรการอื่นๆ ทั้งตามที่ปรากฏในพิธีสารและในอนุสัญญา และการให้ความปลอดภัยทางร่างกาย กับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นี้น่าจะรวมถึงอำนวยความสะดวกในการย้ายถิ่นที่อยู่ของผู้ตกเป็นเหยื่อและญาติหรือบุคคลที่ใกล้ชิด¹⁶ ไม่ว่าจะเป็นการย้ายถิ่นที่อยู่ภายในอาณาเขตรัฐหรือการย้ายถิ่นที่อยู่ไปยังรัฐอื่น

3.2.6 มาตรการในการให้ค่าทดแทนความเสียหายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์¹⁷

แน่นอนว่าผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ย่อมเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำอันเป็นการค้ามนุษย์ ไม่ว่าจะเป็ความเสียหายทางร่างกายหรือจิตใจ มาตรการในข้อนี้ก็กล่าวถึงการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายให้กับเหยื่อ แต่ไม่ได้มีการกล่าวถึงรายละเอียดว่าจะเอาเงินจำนวนดังกล่าวมาจากที่ไหนในการชดใช้ให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อ หรือจะมีการชดใช้กันอย่างไร จึงเกิดกรณีที่เป็นปัญหาว่า เมื่อมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีทางอาญากับผู้กระทำความผิดแล้วจะต้องให้ผู้ตกเป็นเหยื่อไปฟ้องร้องดำเนินคดีทางแพ่งกับผู้กระทำความผิดในเรื่องละเมิดหรือในกระบวนการพิจารณาคดีอาญานั้นเองศาลสามารถตัดสินให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อได้เลย หรือจะเป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นประเด็นที่แต่ละรัฐภาคีจะต้องไปดำเนินการตามความสะดวกและความเหมาะสมแล้วแต่กรณีมีข้อนำพิจารณาว่าในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรม

¹⁴ Ibid., Article 6. paragraph 5.

¹⁵ 2000 United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 25.

¹⁶ Ibid.,p.24, Article 24.paragraph 3.

¹⁷ 2000 Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 6. paragraph 6.

ข้ามชาติได้มีการบัญญัติถึงการริบและการยึดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด¹⁸ ดังนั้นทรัพย์สินที่ได้จากการริบและยึดดังกล่าวที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นทรัพย์สินที่ ใช้ มีหรือได้มาโดยการกระทำความผิดจากการค้ำมนุษย์แล้ว ทรัพย์สินดังกล่าวก็น่าจะนำมาจัดเข้าเป็นกองทุนสำหรับจ่ายเป็นค่าทดแทนความเสียหายหรือเป็นเงินช่วยเหลือให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ด้วย

3.2.7. มาตรการในการส่งกลับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ในรัฐผู้รับ การค้ำมนุษย์ (receiving States) และการรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์กลับสู่ประเทศ¹⁹

ตามหลักของมาตรการในข้อนี้เห็นได้ว่าจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับระหว่างรัฐตั้งแต่สองรัฐขึ้นไปคือ รัฐที่มีผู้ตกเหยื่อจากการค้ำมนุษย์อยู่ในอาณาเขตแห่งรัฐตน(รัฐผู้รับการค้ำมนุษย์ receiving States) กับรัฐที่ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์มีสัญชาติหรือมีถิ่นที่อยู่ถาวรโดยเมื่อเกิดกรณีการค้ำมนุษย์และมีความเชื่อมโยงเกี่ยวพันขึ้นระหว่างรัฐเช่นนี้ สิ่งของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องคำนึงถึงมากที่สุดก็คือการอำนวยความสะดวกและการรับประกันความปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ในการที่เขาสมัครใจและต้องการกลับถิ่นฐานหรือภูมิลำเนา และหากรัฐผู้รับการค้ำมนุษย์ได้ร้องขอหรือสอบถามถึงสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์จากรัฐผู้เป็นเจ้าของสัญชาติหรือรัฐที่เหยื่อมีถิ่นที่อยู่ถาวรจะต้องรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อโดยไม่ชักช้าหากว่าบุคคลนั้นมีสัญชาติหรือมีถิ่นที่อยู่ในรัฐนั้นจริงและจะต้องยอมรับให้บุคคลนั้นกลับคืนสู่อาณาเขตแห่งรัฐตน ซึ่งในที่นี้หากเกิดความไม่สะดวกหรือข้อขัดข้องในเรื่องของเอกสารการเดินทาง รัฐที่ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์มีสัญชาติหรือมีถิ่นที่อยู่ถาวรก็ต้องดำเนินการออกเอกสารการเดินทางที่จำเป็นเพื่อให้บุคคลดังกล่าวกลับสู่รัฐได้ด้วยแต่มีข้อควรระวังในกรณีการส่งกลับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ที่เป็นผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้ลี้ภัย เพราะบุคคลทั้งสองประเภทถือได้ว่าไม่ต้องการมีความผูกพันกับรัฐเดิมของตนเองแล้วรัฐผู้รับการค้ำมนุษย์จึงไม่ควรยืนยันที่จะส่งกลับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ที่เป็นผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้ลี้ภัยสู่รัฐเดิม เพราะถือว่าเป็นการขัดต่อหลักการไม่ผลักดันกลับ²⁰ นอกจากนี้สิ่งที่ต้องตระหนักถึงอีกกรณีก็คือมาตรการในการส่งกลับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ตามบทบัญญัติในพิธีสารฉบับนี้ไม่เป็นการลบล้างสิทธิที่ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์มีอยู่

¹⁸ 2000 United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 12

¹⁹ 2000 Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 8.

²⁰ 1951 Convention Relating to the Status of Refugees, Article 33.

ตามกฎหมายภายในของรัฐที่รับการค้ามนุษย์และมาตรการอื่นๆที่มีขึ้นไม่ว่าจะเป็นมาตรการตาม ข้อตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคี

3.2.8. มาตรการช่วยเหลือทางสังคมและการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์²¹

มาตรการในข้อนี้เป็นการวางกรอบไว้อย่างกว้างๆ โดยมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือและบรรเทาความเจ็บปวดให้กับเหยื่อไม่ว่าจะเป็นการเยียวยาแก้ไขหรือพยายามฟื้นฟูให้ กลับคืนสู่สภาพเดิม ในส่วนของมาตรการในการช่วยเหลือทางสังคมการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ จากการค้ามนุษย์นี้เป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเยียวยาฟื้นฟู สภาพจิตใจของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ การช่วยเหลือทางสังคมนี้อาจจะออกมาในรูปของ การหาที่พักพิงที่เหมาะสมให้กับเหยื่อในการพักฟื้นหรืออยู่อาศัย การฝึกอบรมหรือให้การศึกษา หรือให้ความรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้เหยื่อสามารถหาออกไปเลี้ยงตนเองได้ การเปิดโอกาสในการ ทำงานให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการบำบัดรักษาทางจิตใจโดยอยู่ในความดูแลของจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยา รวมทั้งในส่วนของ การดำเนินการทางกฎหมายนั้นก็ควรที่จะมีนักกฎหมายเข้ามาช่วย แนะนำและให้ข้อมูลความรู้และตอบข้อซักถามที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ต้องการทราบ และสิ่งที่สำคัญและเป็นปัญหาอย่างหนึ่งก็คือเรื่องของภาษา หลายครั้งที่ผู้ตกเป็นเหยื่อจาก การค้ามนุษย์ไม่อาจเข้าถึงความช่วยเหลือต่างๆได้เพราะความไม่เข้าใจในภาษาที่ไม่ใช่ภาษา ของตนเอง ดังนั้นจึงต้องมีล่ามมาช่วยอำนวยความสะดวกและถ่ายทอดข้อมูลให้กับ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย และภาครัฐเองจะต้องเปิดตัวเองในการสร้างเสริม และประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนด้วย

3.2.9. มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์²²

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าเด็กยังเป็นผู้ที่อ่อนประสบการณ์ วุฒิภาวะทาง อารมณ์และจิตใจก็ยังไม่อยู่ในสภาพสมบูรณ์อย่างเพียงพอ กรณีที่เด็กตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ จึงต้องมีมาตรการเป็นพิเศษในการดูแล โดยเฉพาะและจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก เป็นอันดับแรก²³ เช่น การตั้งผู้พิทักษ์ขึ้นมาเพื่อดูแลเหยื่อที่เป็นเด็กเป็นกรณีพิเศษ การจัดที่อยู่

²¹ 2000 Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 6. paragraph 3.

²² Ibid., Article 6. paragraph 4.

²³ 1989 Convention on the Right of the Child, Article 3. paragraph 1.

อาศัยกรณีของเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงก็จะต้องมีมาตรการดูแลขึ้นมาตามความเหมาะสม ส่วนกระบวนการดำเนินการทางกฎหมาย การถามปากคำ การสอบคำให้การจะต้องกระทำอย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองตกเป็นเหยื่ออีกครั้ง ควรจะต้องมีบุคคลที่เด็กไว้ใจเข้ามาร่วมในกระบวนการสอบคำให้การเด็ก ภาครัฐเองก็ต้องจัดให้มีบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษเกี่ยวกับเด็กเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายทั้งนักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ล้วนแต่เป็นบุคคลที่ต้องเข้ามาช่วยกันดูแลและพิทักษ์ปกป้องสิทธิของเด็ก นอกจากนี้ในเรื่องของการพิทักษ์และปกป้องสิทธิต่างๆของเด็กก็ควรที่จะต้องพิจารณาตราสารระหว่างประเทศอื่นๆที่เกี่ยวข้องด้วย เช่นอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

3.2.10. มาตรการเกี่ยวกับการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ที่เป็นคนต่างด้าวในรัฐผู้รับการค้านมนุษย์ (receiving States)²⁴

มาตรการในข้อนี้เป็นการสร้างหลักประกันให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในการที่จะอยู่อาศัยในรัฐที่รับการค้านมนุษย์ (receiving States) ว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้านมนุษย์ที่ไม่ใช่คนชาติของรัฐนั้นสามารถอยู่อาศัยในรัฐนั้นได้ แต่มาตรการในข้อนี้ก็เป็ นมาตรการที่มีความคลุมเครือในการใช้ถ้อยคำตามที่ปรากฏในบทบัญญัติของพิธีสารโดยมีการกล่าวถึงการให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้านมนุษย์สามารถอยู่อาศัยในรัฐผู้รับการค้านมนุษย์ได้อย่างชั่วคราวหรือถาวรตามกรณีที่เหมาะสม ซึ่งทำให้เกิดการเปิดทางให้กับนโยบายและมาตรการของ รัฐผู้รับการค้านมนุษย์ว่า มีนโยบายอย่างไรทั้งในส่วนของมาตรการทางด้านกฎหมายและมาตรการ ด้านอื่นๆในการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้านมนุษย์ให้อยู่อาศัยในดินแดนของตน แต่อย่างไรก็ตามการที่รัฐผู้รับการค้านมนุษย์ยินยอมรับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้านมนุษย์ไว้ใน อาณาเขตของตนเองนี้ รัฐผู้รับการค้านมนุษย์จะต้องคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมในการจัดสรร ปัจจัยต่างๆ ให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้านมนุษย์ด้วย

---

²⁴ 2000 Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article7.

3.3 ความสัมพันธ์ของประเทศสมาชิกอาเซียนกับพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก

พิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กฉบับนี้ได้เปิดให้โอกาสให้รัฐลงนามได้ตั้งแต่วันที่ 12 ธันวาคม ค.ศ. 2000 (พ.ศ.2543) ถึงวันที่ 12 ธันวาคม ค.ศ. 2002²⁵ (พ.ศ. 2545) แต่การที่จะให้พิธีสารฉบับนี้มีผลบังคับนั้นโดยหลักแล้วจะต้องปรากฏว่ารัฐได้ให้สัตยาบัน หรือ ให้การรับรอง หรือให้ความเห็นชอบ หรือภาคยานุวัติพิธีสารฉบับนี้ด้วย²⁶ และดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าพิธีสารฉบับนี้ผูกติดอยู่กับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ การที่จะเข้าเป็นภาคีของพิธีสารฉบับนี้ได้จะต้องเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาดังกล่าวก่อน แต่หากสมัครใจจะเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาเพียงอย่างเดียว โดยไม่ประสงค์จะเข้าเป็นภาคีของพิธีสารฉบับนี้ก็สามารถทำได้

ส่วนประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งสิบประเทศ อันประกอบด้วยประเทศไทย ประเทศลาว ประเทศพม่า ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย ประเทศบรูไนดารูซาลามนั้นก็ยังมีบางประเทศที่เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรม ข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ตามตารางที่จะสรุปได้ดังนี้

---

²⁵ Ibid., Article 16. paragraph 1.

²⁶ 2000 Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, Article 16. paragraph 3.

**ตารางที่ 2 ตารางสรุปกรณีของประเทศสมาชิกอาเซียนกับการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา
สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ**

ประเทศ	ลงนาม	ให้สัตยาบัน, ให้การรับรอง, เห็นชอบ ภาคยานุวัติ
1. ไทย	13 ธันวาคม 2000	-
2. ลาว	-	ภาคยานุวัติ 26 กันยายน 2003
3. พม่า	-	ภาคยานุวัติ 30 มีนาคม 2004
4. กัมพูชา	11 พฤศจิกายน 2001	ให้สัตยาบัน 12 ธันวาคม 2005
5. เวียดนาม	13 ธันวาคม 2000	-
6. ฟิลิปปินส์	14 ธันวาคม 2000	ให้สัตยาบัน 28 พฤษภาคม 2002
7. อินโดนีเซีย	12 ธันวาคม 2000	-
8. มาเลเซีย	26 กันยายน 2002	ให้สัตยาบัน 24 กันยายน 2004
9. สิงคโปร์	13 ธันวาคม 2000	-
10. บรูไนดารุสซาลาม	-	-

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่ประเทศสมาชิกอาเซียนมีการตอบรับต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ โดยส่วนใหญ่ได้มีการลงนามในอนุสัญญาดังกล่าวและมีห้าประเทศซึ่งได้แก่ ประเทศลาว ประเทศพม่า ประเทศกัมพูชา ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศมาเลเซียได้แสดงเจตนาเข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติหรือให้สัตยาบันภายหลังจากที่ได้ลงนามไปแล้ว ซึ่งทำให้อนุสัญญาฉบับนี้มีผลผูกพันกับประเทศเหล่านี้

ตารางที่ 3 ตารางสรุปกรณีของประเทศสมาชิกอาเซียนกับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเพิ่มเติม
ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ำมนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก

ประเทศ	ลงนาม	ให้สัตยาบัน, ให้การรับรอง, เห็นชอบ ภาคยานุวัติ
1. ไทย	13 ธันวาคม 2000	-
2. ลาว	-	ภาคยานุวัติ 26 กันยายน 2003
3. พม่า	-	ภาคยานุวัติ 30 มีนาคม 2004
4. กัมพูชา	11 พฤศจิกายน 2001	-
5. เวียดนาม	-	-
6. ฟิลิปปินส์	14 ธันวาคม 2000	ให้สัตยาบัน 28 พฤษภาคม 2002
7. อินโดนีเซีย	12 ธันวาคม 2000	-
8. มาเลเซีย	-	-
9. สิงคโปร์	-	-
10. บรูไนดารุสซาลาม	-	-

จากตารางดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีประเทศสมาชิกอาเซียนสามประเทศที่แสดงเจตนาในการเข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก คือ ประเทศลาว(โดยการภาคยานุวัติ) ประเทศพม่า(โดยการภาคยานุวัติ) ประเทศฟิลิปปินส์(โดยการให้สัตยาบัน) ส่วนประเทศไทย ประเทศกัมพูชาและประเทศอินโดนีเซีย เพียงแต่ได้ลงนามไว้เท่านั้น ในส่วนของประเทศเวียดนาม ประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์และประเทศบรูไนดารุสซาลามไม่ได้มีการแสดงเจตนาตอบรับอย่างใดต่อพิธีสารฉบับนี้

ดังนั้นจึงมีประเด็นที่น่าติดตามว่าประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งที่เข้าเป็นภาคีและหรือ

ไม่ได้เป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ และพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิง และเด็ก ได้มีการแสดงออกทั้งทางด้านกฎหมายและด้านอื่นๆอย่างไรในการสร้างมาตรการ ให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และในภาพรวมของเวทีการประชุมอาเซียน และการแสดงออกของอาเซียนได้เห็นอย่างไรกับปัญหาการค้ามนุษย์และอาเซียนได้ยอมรับถึงการ สร้างมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์หรือไม่ ซึ่งประเด็นดังกล่าว เหล่านี้จะเป็นหัวข้อที่จะได้นำเสนอในบทต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศสมาชิกอาเซียน ในปัจจุบัน

4.1. มาตรการภายในประเทศ

ดังจะเห็นได้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศได้มีส่วนร่วมในการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ดังนั้นจึงมีความน่าสนใจว่าประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาและพิธีสารเพิ่มเติมดังกล่าวได้มีปฏิกิริยาในการตอบสนองต่อพันธกรณีที่ตนเข้าไปผูกพันอย่างไรบ้าง ส่วนประเทศสมาชิกอาเซียนที่ไม่ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาหรือเป็นภาคีของอนุสัญญาแต่ไม่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ก็มีความน่าสนใจเช่นกันว่าประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้มีปฏิกิริยาอย่างไรกับปัญหาการค้ามนุษย์ และได้มีการแสดงออกอย่างไรในประเด็นของการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ กรณีต่างๆเหล่านี้ล้วนแต่เป็นประเด็นที่มีความน่าสนใจดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

4.1.1. ประเทศไทย

ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ในปี ค.ศ. 2000 แต่ประเทศไทยก็ถือเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกอาเซียนที่ถูกโจมตีว่ามีปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์ในระดับที่รุนแรง โดยถูกระบุว่าเป็นทั้งประเทศต้นทางผ่านและปลายทางของเส้นทางการค้ามนุษย์ และหลายครั้งเราก็จะพบว่าตามหน้าหนังสือพิมพ์ว่ามีการลักลอบขนชาวต่างชาติ เช่น ชาวกัมพูชาหรือชาวพม่า เข้ามาในประเทศไทยหรือมิเช่นนั้นก็จะพบว่ามีลูกจ้างชาวลาวหรือกัมพูชาถูกนายจ้างทุบตีอย่างโหดร้ายหรือมีการปฏิบัติต่อลูกจ้างอย่างทารุณรวมทั้งการล่อลวงหญิงสาวทั้งจากประเทศเพื่อนบ้านมาสู่ขบวนการค้าประเวณี ซึ่งประเทศไทยเองก็ตระหนักดีถึงปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเราสามารถเห็นได้จากการที่ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและปรามปรามการค้าประเวณีที่สำคัญอยู่สองฉบับคือ พระราชบัญญัติป้องกันและปรามปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 (ค.ศ.1996) และพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปรามปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) ซึ่งในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็กเอาไว้ในมาตรา 5 ความว่า “ ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงหรือเด็ก ชื่อ ชาย จำหน่าย พามาจากหรือ

ส่งไปยัง ที่ใด รับ หนองเหนียว หรือกักขัง ซึ่งหญิงหรือเด็ก หรือจัดให้หญิงหรือเด็กกระทำการ หรือยอมรับการกระทำใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อการอนาจาร หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์ อันมิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ไม่ว่าหญิงหรือเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม อันเป็น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน หรือพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้” นอกจากนี้ในประมวลกฎหมายอาญาก็ได้มีการกำหนดลักษณะ ความผิดเกี่ยวกับเพศเอาไว้เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายต่างๆเหล่านี้ก็ยังไม่เพียงพอ และยังไม่สามารถตีความได้อย่างครอบคลุมตามค่านิยมของการค้ามนุษย์ตามที่ปรากฏใน บทบัญญัติของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะ ผู้หญิงและเด็ก ดังนั้นในปี พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) เราจึงได้เห็นความพยายามอย่างเป็นทางการ และมีความชัดเจนในเรื่องของการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทย ได้มีแผนปฏิบัติการแห่งชาติในเรื่องของการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาค้าเด็ก และหญิงทั้งภายในประเทศและข้ามชาติ นอกจากนี้ยังได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาโดยเฉพาะ คือ (ร่าง) พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์* ซึ่งได้กำหนดความผิดฐานค้ามนุษย์ไว้โดยเฉพาะ² และพฤติการณ์อันเป็นการค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

¹ ประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะที่ 9 มาตรา 276 ถึง มาตรา 287

*ข้อมูลใน(ร่าง) พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตามที่กล่าว ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้อ้างอิงในช่วงระยะเวลาถึงสิ้นเดือนมีนาคม พ.ศ. 2550

² (ร่าง)พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ..มาตรา 39. ได้บัญญัติว่า “ผู้ใดเพื่อแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีหรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ในรูปแบบอื่น หรือแสวงหาประโยชน์จากการเอาคนลงเป็นทาส การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การตัดอวัยวะหรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน อันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอม หรือไม่ก็ตาม ถ้าเป็นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ สี่ปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

(1) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หนองเหนียว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว น้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้บุคคลหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(2) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หนองเหนียว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก”

ก็มีความสอดคล้องพอสมควรกับค่านิยมของการค้ามนุษย์ ในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน
ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึง
มาตรการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไว้ในหลายส่วน
และหากได้พิจารณาถึงบทบัญญัติของกฎหมายอื่นที่ประเทศไทยมีก็จะเห็นว่าสามารถนำมา
ปรับใช้ได้กับกรณีของการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้
เช่นกัน ซึ่งกรณีต่างๆ นั้นมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด³

ประเทศไทยเห็นว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด ดังนั้นจึงได้วางหลักว่าจะไม่เอาผิดกับบุคคลดังกล่าว ในความผิดลักษณะต่อไปนี้

1. ความผิดฐานออกไป เข้ามา หรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
  2. ความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา
  3. ความผิดฐานปลอมเอกสาร(เอกสารเดินทาง) ตามประมวลกฎหมายอาญา
  4. ความผิดฐานใช้เอกสารปลอม(เอกสารเดินทาง)ตามประมวลกฎหมายอาญา
  5. ความผิดเกี่ยวกับการติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตามหรือรับเร้าบุคคลเพื่อค้าประเวณีและการเข้าไปมั่วสุมในสถานการณืค้าประเวณี ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
  6. ความผิดฐานเป็นคนต่างด้าวทำงาน โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือทำงานผิดประเภทตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวและตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
- แต่ทั้งนี้ก็มีข้อสังเกตว่า หากพนักงานสอบสวนได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามความผิดในลักษณะข้างต้นได้ พนักงานสอบสวนก็สามารถดำเนินคดีกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้

---

³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 28.

การให้ความคุ้มครองในความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁴

การให้ความคุ้มครองในความเป็นส่วนตัวและการรักษาไว้ซึ่งข้อมูลของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไม่ให้เผยแพร่ออกไปสู่สาธารณะนั้น ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับมาตรการดังกล่าวโดยได้มีการกล่าวถึงการลงโทษบุคคลที่การเผยแพร่ภาพหรือเสียงที่สามารถแสดงได้ว่าใครคือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งการห้ามเผยแพร่ชื่อและที่อยู่ ประวัติ สถานที่ทำงาน สถานศึกษาและการห้ามโฆษณาหรือเผยแพร่ข้อความที่ปรากฏในทาง การสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาล ไม่ว่าสื่อสารสนเทศประเภทใดก็ตาม ยกเว้นหากผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ยินยอมหรือเพื่อคุ้มครองและช่วยเหลือตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

การให้ความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁵

ประเทศไทยได้เห็นถึงความสำคัญในชีวิตและร่างกายของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จึงได้กำหนดมาตรการให้ความปลอดภัยกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดระบบรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อระหว่างที่อยู่ในความดูแลไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะพำนักอยู่ในที่ใด และให้คำนึงถึงความปลอดภัยของครอบครัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย นอกจากนี้ในกรณีที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ต้องเดินทางกลับประเทศของตนเองที่เป็นถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนา หรือในกรณีที่ครอบครัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นอาศัยอยู่ในประเทศอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานในประเทศนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนไม่ว่าจะกระทำผ่านสถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศนั้นหรือไม่ก็ตามเพื่อให้มีการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และบุคคลในครอบครัวของเขาย่างต่อเนื่องในประเทศนั้น

การให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่ยินยอมจะให้การ หรือ เบิกความในฐานะพยาน⁶

สำหรับประเทศไทยนั้น เมื่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นยินยอมที่จะให้การหรือเบิกความเป็นพยานในความผิดฐานค้ามนุษย์ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่อยู่ในฐานะพยานจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา

⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 51

⁵ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 17 และมาตรา 23

⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 23 วรรคสอง

(โดยในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้⁷ ได้ให้ความหมายของคำว่า “พยาน” หมายความว่า พยานบุคคลซึ่งจะมาให้ หรือ ได้ให้ข้อเท็จจริง ต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มิให้หมายความรวมถึงจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยาน) ซึ่งบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญาได้วางมาตรการในการคุ้มครองพยานไว้สองหลักใหญ่ๆ คือ มาตรการในการคุ้มครองทั่วไปและมาตรการพิเศษ ซึ่งในกรณีความผิดฐานค้ามนุษย์นี้ น่าจะสามารถนำมาตรการพิเศษมาใช้ในการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ กล่าวคือในมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติ คุ้มครองพยานในคดีอาญาได้วางหลักเกณฑ์ความผิดที่สามารถได้รับความคุ้มครองพิเศษซึ่งความผิดฐานค้ามนุษย์ น่าจะปรับได้กับกรณีความผิดเกี่ยวกับเพศและความผิดเกี่ยวกับองค์กระอาชญากรรมตามที่ปรากฏในบทบัญญัติของ มาตรา 8 (3) และ (4) ส่วนมาตรการพิเศษในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่อยู่ในฐานะพยานในความผิดฐานค้ามนุษย์ สามารถได้รับความคุ้มครองในด้านต่างๆ โดยการดำเนินการของสำนักงานคุ้มครองพยาน ดังนี้⁷

1. ย้ายที่อยู่ หรือจัดหาที่พักอันเหมาะสม
2. จ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยานหรือบุคคลที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของพยานเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอาจขอขยายระยะเวลาครั้งละไม่เกินสามเดือน แต่ไม่เกินสองปี
3. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนถิ่นสู่ฐานะเดิมตามคำขอของพยานด้วย
4. ดำเนินการเพื่อให้มีอาชีพหรือให้มีการศึกษาอบรม หรือดำเนินการใด เพื่อให้พยานสามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามที่เหมาะสม
5. ช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับ
6. ดำเนินการให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระยะเวลาที่จำเป็น
7. ดำเนินการอื่นใดให้พยานได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับความคุ้มครองตามที่เห็นสมควร

ซึ่งมาตรการดังกล่าวข้างต้นนั้นสามารถนำมาใช้กับบุคคลที่เป็นสามี ภริยา บิดา มารดา บุตร หรือบุคคลอื่นซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานได้ด้วยหากปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวจะไม่ได้รับความปลอดภัยและตัวพยานได้ร้องขอ (เว้นแต่บุคคลเหล่านี้ไม่ยินยอม)

---

⁷ พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา มาตรา 10.

ความจำเป็นในการสืบพยานไว้ก่อน⁸

สิ่งที่ทราบกันดีว่าในกรณีความผิดฐานค้ามนุษย์นั้นมีความเกี่ยวโยง และพัวพันบุคคลหลายฝ่ายบางครั้งเราจะพบว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นคนต่างด้าว หากจะต้องให้บุคคลเหล่านี้รอชั้นตอนในการสืบพยานในศาลก็อาจจะใช้เวลานาน หรือมีความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตของบุคคลดังกล่าว รวมทั้งบางครั้งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ อาจมีความต้องการอยากกลับไปสู่ประเทศของตนเองมากกว่าที่จะต้องทนรอเพื่อที่จะเป็นพยาน ในกระบวนการพิจารณา ในชั้นศาล ดังนั้นหากนำเรื่องของความจำเป็นในการสืบพยานไว้ก่อน มาปรับใช้กับการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ในส่วนของพยานบุคคล ก็น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้

ให้หลักประกันในเรื่องการชดเชยค่าเสียหายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

ตาม(ร่าง)พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์⁹ ในการดำเนินคดีในความผิดฐานค้ามนุษย์ซึ่งเป็นการผิดอาญานั้น กรณีที่ผู้ตกเป็นเหยื่อ จากการค้ามนุษย์มีสิทธิที่จะเรียกร้องทรัพย์สิน หรือค่าตอบแทนหรือค่าเสียหายที่สูญเสียไป เนื่องจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญาก็ให้เรียกทรัพย์สิน หรือค่าตอบแทน หรือค่าเสียหายที่สูญเสียไปแทนผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย โดยพนักงานอัยการจะขอรวมไปกับคดีอาญาหรือจะยื่นคำร้องในระยะเวลาใดระหว่างที่คดีอาญา กำลังพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นก็ได้และการยื่นคำฟ้องหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเพื่อ เรียกทรัพย์สินหรือค่าตอบแทนหรือค่าเสียหายที่สูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดฐาน ค้ามนุษย์นี้ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมต่างๆ

---

⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 237 ทวิ วรรคแรก ได้บัญญัติว่า “ก่อนฟ้องคดี ต่อศาลเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพยานบุคคลจะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่พิจารณาคดี หรือมีเหตุอันควร เชื่อว่าจะมีการยุ่งเหยิงกับพยานนั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือมีเหตุจำเป็นอันเป็นการ ยากแก่การนำพยานนั้นมาสืบในภายหน้า พนักงานอัยการ โดยตนเองหรือโดยได้รับคำร้องขอ จากผู้เสียหายหรือจากพนักงานสอบสวนจะยื่นคำร้อง โดยระบุการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่า ผู้ต้องหา ได้กระทำความผิดต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้สืบพยานนั้นไว้ทันทีก็ได้ ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิด และผู้นั้นถูกควบคุมอยู่ในอำนาจพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ให้พนักงานอัยการนำตัว ผู้นั้นมาศาลหากถูกควบคุมอยู่ในอำนาจของศาลให้ศาลเบิกตัวผู้นั้นมาพิจารณาต่อไป”

⁹ พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มาตรา 22.

นอกจากนี้ยังมีเรื่องของค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา¹⁰ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ที่ได้บัญญัติถึงค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายอาจได้รับ ซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ ค่าตอบแทนในกรณีที่ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ ค่าตอบแทนความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร แต่มีข้อสังเกตว่าผู้เสียหายที่จะได้รับค่าตอบแทน ตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงและมีคณะกรรมการที่จะเป็นผู้กำหนดค่าตอบแทนให้กับผู้เสียหาย ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวจะให้ค่าตอบแทนผู้เสียหายเพียงใดหรือไม่ก็ได้ ส่วนในทางแพ่งนั้นในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ได้มีการบัญญัติถึงการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในการละเมิดไว้ ซึ่งผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ก็สามารถใช้สิทธิในการเรียกร้องในทางแพ่งได้เช่นกัน¹¹

การเรียกร้องค่าจ้างจากการทำงาน

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์มักจะถูกบังคับใช้แรงงาน โดยไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนการทำงานให้กับตนเอง ซึ่งโดยหลักแล้วลูกจ้างจะต้องได้รับสินจ้างตอบแทนในการทำงาน ดังนั้นผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์จึงมีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าจ้างและค่าทดแทนต่างๆ ตามสิทธิที่ตนมีอยู่ได้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน¹² และตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์

การตั้งกองทุนสงเคราะห์ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ขึ้นมาโดยเฉพาะ¹³

มาตรการในหัวข้อก่อนนี้เป็นเรื่องของค่าสินไหมทดแทนในคดีอาญา กรณีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์มีสิทธิจะได้รับเพื่อบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับตนเอง แต่ในเรื่องของกองทุนสงเคราะห์ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ในข้อนี้เป็นกองทุนที่ภาครัฐ

¹⁰ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา มาตรา 18

¹¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 มาตรา 425 ถึงมาตรา 427 มาตรา 438 มาตรา 443 ถึงมาตรา 446 และมาตรา 448

¹² พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน มาตรา 7 มาตรา 14

¹³ (ร่าง) พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ มาตรา 29.

จัดตั้งขึ้นในกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อเป็นทุนค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในกรณีดังนี้¹⁴

1. การช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในเรื่องอาหาร ที่พัก การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ การให้การศึกษ การฝึกอบรม การให้ความคุ้มครอง การให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย

2. การจัดระบบรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

3. การช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในต่างประเทศ ให้เดินทางกลับประเทศไทย

นอกจากนี้ในระดับนโยบายภาครัฐประเทศไทยได้มีการจัดสรรเงินงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นจำนวน 500 ล้านบาท โดยมติคณะรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2548¹⁵

มาตรการทางสังคมในการฟื้นฟู ดูแลและเยียวยาแก้ไขให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์สามารถกลับเข้าสู่สังคมและดำเนินชีวิตอย่างปกติได้

มาตรการในข้อนี้เป็นการให้ความช่วยเหลือทางสังคม การให้ที่พักอาศัย อาหาร การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ การให้การศึกษ การฝึกอบรม รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยใน(ร่าง)พระราชบัญญัติ มาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์¹⁶ ได้กำหนดให้หน้าที่ดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการส่วนในพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ก็ได้มีการบัญญัติถึงการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่ผู้หญิงหรือเด็กที่เป็นผู้เสียหายในการจัดหาที่พัก อาหาร การฝึกอาชีพ และการรับตัวไปดูแลในสถานแรกรับ¹⁷

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 31.

¹⁵ มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ลงวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2548

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 20

¹⁷ พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก มาตรา 11. มาตรา 33.

การรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวในการอาศัยอยู่ในประเทศไทย¹⁸

ประเทศไทยได้บัญญัติถึงมาตรการในข้อนี้เพื่อเป็นการรับรองสถานะของคนต่างด้าวที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ว่าเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจผ่อนผันให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวสามารถอยู่ในราชอาณาจักรไทยได้เป็นการชั่วคราวตามสมควร และในระหว่างที่ได้รับการผ่อนผันนี้บุคคลดังกล่าวสามารถประกอบอาชีพได้ชั่วคราวตามระเบียบของอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

การส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวกลับประเทศ¹⁹

โดยหลักแล้วเมื่อพบว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นคนต่างด้าวทางพนักงานเจ้าหน้าที่ของประเทศไทยจะต้องส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นคนต่างด้าวนั้นกลับประเทศที่เป็นถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาโดยไม่ชักช้า (โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของบุคคลดังกล่าวด้วย) เว้นแต่

1. บุคคลต่างด้าวที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้น เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่เป็นการถาวรในราชอาณาจักรไทยตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว หรือกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว หรือ
2. บุคคลต่างด้าวที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้น เป็นผู้ที่ได้รับผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยมีหลักฐานเอกสารตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

มีข้อสังเกตว่ามาตรการในข้อนี้อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการในกรณีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวด้วยเหตุผลเพื่อประโยชน์ในเรื่องการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ซึ่งหากผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราวแล้วทางพนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับประเทศไม่ได้

¹⁸ (ร่าง) พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์, มาตรา 24.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 25.

การรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนสัญชาติไทยหรือ มีภูมิลำเนาในประเทศไทย²⁰

ไม่เพียงแต่คนต่างด้าวเท่านั้นที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทยหลายครั้งเราจะพบว่า มีบุคคลที่มีสัญชาติไทยหรือมีภูมิลำเนาในประเทศไทยตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อยู่ในดินแดนของประเทศอื่น ซึ่งหากบุคคลดังกล่าวต้องการที่จะกลับประเทศไทยหรือถิ่นที่อยู่ ทางพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อให้บุคคลนั้นได้เดินทางกลับประเทศไทยหรือถิ่นที่อยู่โดยไม่ชักช้าโดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของบุคคลนั้น

นอกจากนี้ยังมีบุคคลอีกสองประเภทที่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรการในข้อนี้เช่นกันคือ

1. ในกรณีที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในต่างประเทศนั้นเป็นคนต่างด้าวที่ไม่มีสัญชาติไทยแต่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรหรือมีเอกสารประจำตัวที่แสดงว่ามีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรที่ได้รับการผ่อนผันเป็นกรณีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและก่อนออกนอกราชอาณาจักรสถานะของการได้รับอนุญาตให้อยู่ชั่วคราวยังไม่สิ้นสุดลง

2. ในกรณีที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในต่างประเทศนั้น เป็นคนต่างด้าวที่ไม่มีสัญชาติไทยและไม่มีเอกสารประจำตัว แต่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้ที่มีหรือเคยมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรโดยถูกต้องตามกฎหมาย

ซึ่งหากได้ตรวจพิสูจน์ความถูกต้องของบุคคลทั้งสองประเภทแล้ว หากบุคคลนั้นมีความประสงค์จะกลับเข้ามาในประเทศไทย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อให้บุคคลดังกล่าวเดินทางกลับมาจากในราชอาณาจักรโดยไม่ชักช้าโดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของบุคคลนั้นด้วย

มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็ก

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก ได้ให้ความหมายคำว่าเด็ก หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์²¹ ซึ่งมีความสอดคล้องกับบทบัญญัติในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรานปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กได้บัญญัติถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กไว้ในหลายกรณี และได้บัญญัติถึงเด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพไว้สามกรณี ได้แก่ กรณีเด็กที่ถูกทารุณกรรม เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด และเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับ

²⁰ เรื่องเดียวกัน,มาตรา 26.

²¹ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก มาตรา 4.

การคุ้มครองสวัสดิภาพตามที่กำหนดในกฎกระทรวง²² ซึ่งจะเห็นได้ว่ากรณีของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้น น่าจะถือได้ว่าเป็นเด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพเช่นกัน

นอกจากนี้ในส่วนของการสืบพยานในชั้นศาลหากปรากฏว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นเด็กที่จะต้องไปเบิกความในชั้นศาลในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ตรี ได้บัญญัติว่า “ในการสืบพยานในคดีที่พยานเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ถ้าศาลเห็นสมควรและจัดให้พยานนั้นอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กแล้ว ศาลอาจปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

(1) ศาลเป็นผู้ถามพยานเองโดยแจ้งให้พยานนั้นทราบประเด็นและข้อเท็จจริง ซึ่งต้องการสืบแล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นๆ หรือศาลจะถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ก็ได้

(2) ให้คู่ความถาม ถามค้าน หรือถามดิงผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์

ในการเบิกความของพยานดังกล่าวตามวรรคหนึ่งให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงไปยังห้องพิจารณาคดี และเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ทราบ

ก่อนการสืบพยานตามวรรคหนึ่ง ศาลจะจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงทำให้การของพยานที่ได้บันทึกไว้ในชั้นสอบสวนตามมาตรา 133 ทวิ หรือชั้นไต่สวนมูลฟ้องตามมาตรา 171 วรรคสอง ต่อหน้าคู่ความก็ได้และหากศาลเห็นสมควรจะให้ถือสื่อภาพและเสียงทำให้การของพยานดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของพยานนั้นในชั้นพิจารณาของศาลและให้ศาลรับฟังประกอบพยานอื่นในการพิจารณาพิพากษาคดีได้”

ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวถือได้ว่าเป็นมาตรการในการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็กในการเบิกความเป็นพยานในศาล โดยการให้บทบาทความสำคัญกับศาลในการใช้ดุลพินิจในการสืบพยานเด็กและการใช้เทคโนโลยีกล้องวิดีโอในการถ่ายทอดภาพและเสียงของพยานที่เป็นเด็กแทนการที่จะให้เด็กต้องเผชิญหน้ากับฝ่ายจำเลย

อย่างไรก็ตามมีประเด็นที่เป็นข้อสังเกตว่า ความหมายของ “เด็ก” ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นมีความแตกต่างกัน กล่าวคือในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กได้ให้นิยามว่าเด็กหมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี บริบูรณ์ส่วนในประมวลวิธีพิจารณาความอาญาได้ใช้คำว่าในการสืบพยานเด็กที่มีอายุไม่เกินสิบแปดปี ทำให้เกิดช่องว่างในเรื่องของการนับเกณฑ์อายุของบุคคลที่ไม่เหมือนกันในกฎหมายสองฉบับและหากเกิดกรณีกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นบุคคลที่มีอายุ 18 ปี

²² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 40.

บริบูรณ์บุคคลดังกล่าวสามารถได้รับสิทธิได้ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติไว้แต่บุคคลนั้นอาจจะไม่ได้รับสิทธิและความคุ้มครองบางอย่างตามที่พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็กได้บัญญัติไว้

การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการด้านการค้ามนุษย์²³

ประเทศไทยได้มีการดำเนินงานด้านการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการด้านการค้ามนุษย์ขึ้น โดยได้มีการวางแผนการจัดตั้งศูนย์ดังกล่าวทั้งในระดับจังหวัด ระดับชาติและ ในต่างประเทศ โดยในส่วนของต่างประเทศนั้นได้กำหนดให้กงสุลใหญ่กิตติมศักดิ์เป็น คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติงานด้านการค้ามนุษย์ด้วย

การสร้างความร่วมมือกับองค์กรเอกชน

การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ จากการค้ามนุษย์นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาและ หาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ประเทศไทยเองก็ได้ ตระหนักถึงความสำคัญขององค์กรเอกชนเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากบันทึกข้อตกลง เรื่องการ ดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน กรณีการค้าเด็กและหญิง พ.ศ. 2546 (ค.ศ.2003) และบันทึกข้อตกลง เรื่อง แนวทางการดำเนินงานขององค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิง พ.ศ. 2546 ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวทั้งสองฉบับได้มีการวาง แนวทางสร้างร่วมมือระหว่างกันของภาครัฐและภาคเอกชนในการให้ความคุ้มครองกับ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

การให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องแรงงานและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

ประเทศไทยมีปัญหายุ่งยากในเรื่องของแรงงานต่างด้าวและถูกโจมตี อยู่บ่อยครั้งในเรื่องของการใช้แรงงานต่างด้าว การลักลอบเข้าเมืองเพื่อเข้ามาหางานทำของ คนต่างด้าว บ่อยครั้งมักนำไปสู่การถูกล่อลวงและสุดท้ายแรงงานเหล่านี้กลายเป็นเหยื่อของ การค้ามนุษย์ เราจึงสามารถเห็นการแสดงออกของประเทศไทยในเรื่องของการแก้ไขปัญหาเรื่อง แรงงานต่างด้าวและการลักลอบเข้าเมืองได้จากการทำความตกลงกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศกัมพูชาในเรื่องของความร่วมมือในการจ้างแรงงาน หรือบ่อยครั้งเราก็จะเห็นได้ว่า รัฐบาลไทยมักจะมีประกาศให้นายจ้างนำคนต่างด้าวมาขึ้นทะเบียนเพื่อรับการอนุญาตให้ทำงาน

---

²³ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2548 เรื่องการดำเนินการของคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ในประเทศไทยได้(ชั่วคราว) ซึ่งการกระทำดังกล่าวก็ถือได้ว่าเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องแรงงานต่างด้าวและการลักลอบเข้าเมืองได้อย่างหนึ่งและถือเป็นการสกัดกั้นปัญหาการค้ามนุษย์ได้เช่นกัน นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีส่วนในการเข้าร่วมกับประเทศแถบลุ่มน้ำโขงเพื่อการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์และมีส่วนร่วมที่สำคัญในปฏิญญากรุงเทพว่าด้วยการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

กรณีศึกษา²⁴

ค.ญ. น อายุ 14 ปี เป็นคนสัญชาติลาว เมื่ออยู่ที่ประเทศลาวได้มีนายหน้าคนลาวเข้ามาชักชวนว่าสามารถหางานให้ ค.ญ. น ทำในประเทศไทยได้ โดยบอกว่า เป็นงานบ้านประเภท ซักผ้า ถูบ้าน ริดผ้า โดยทำงานให้กับนายจ้างหลายๆบ้านสลับกันไป และมีรายได้ดี ค.ญ. น หลงเชื่อตามที่นายหน้าคนลาวได้หลอกลวงจึงตกลงใจเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย นายหน้าคนลาวดังกล่าวได้พา ค.ญ. น เข้ามาในประเทศไทยและได้ส่งต่อให้กับนายหน้าคนไทย ที่จังหวัดนครพนมอีกที หลังจากนั้นนายหน้าคนไทยก็นำตัว ค.ญ. น มาส่งให้นายจ้างคนไทย ที่บ้านที่เกิดเหตุ หลังจากที่ ค.ญ. น ได้เข้ามาทำงานในบ้านที่เกิดเหตุแล้วปรากฏว่า ค.ญ. น ถูกบังคับให้ทำงานบ้าน โดยไม่มีเวลาให้พักผ่อนและไม่ค่อยให้กินอาหาร ถูกข่มขู่(โดยใช้อาวุธปืน) และทำร้ายร่างกาย เช่น ถูกจิกหัว ถีบ และตบ การทำงานในแต่ละเดือนก็ไม่ได้รับค่าแรง และไม่ให้เด็กติดต่อกับครอบครัว นอกจากนี้ยังขู่เด็กว่าถ้าหากหนีแล้วจับตัวได้จะจับส่งตำรวจ ขอให้เมียบ้า พี่ชายของเด็กได้เดินทางมาที่บ้านที่เกิดเหตุและขอพบตัวเด็กแต่นายจ้างก็ไม่ให้พบและพูดกับพี่ชายของเด็กว่า “นี่เป็นบ้านของตำรวจกองปราบ ไม่สามารถให้เข้าไปได้” พี่ชายของเด็กจึงได้ไปขอความช่วยเหลือจากสถานทูตลาว ต่อมาจึงได้มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก และได้ทำการช่วยเหลือ ค.ญ. น ออกมาจากบ้านที่เกิดเหตุและได้ดำเนินการส่งตัวเด็กกลับภูมิลำเนาได้อย่างปลอดภัย

จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในกรณีนี้จะเห็นได้ว่าการกระทำอันเป็นการหลอกลวง มีพฤติการณ์ในการจัดหาขนส่ง ส่งต่อและรับตัว ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อไว้โดยเริ่มต้นจากการส่งนายหน้ามาหลอกลวงเหยื่อโดยการให้ความหวังว่าเหยื่อจะมีงานทำและมีชีวิตที่ดีขึ้น หากได้เข้าไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้าน จนทำให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อหลงเชื่อ แต่เมื่อเดินทางมาถึงประเทศปลายทางแล้วกลับปรากฏว่า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อได้ถูกนายจ้างข่มขู่ใช้กำลังทำร้ายร่างกาย เพื่อบังคับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อให้ทำงาน โดยไม่มีการจ่ายค่าแรงซึ่งการกระทำดังกล่าวทั้งหมดเข้าลักษณะองค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์ตามที่ปรากฏในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก

²⁴ ข้อมูลจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก

กรณีศึกษา²⁵

จากข้อเท็จจริงคดีนี้ได้ความว่า จำเลยที่ 2 มีวัตถุประสงค์ที่จะพาโจทก์ทั้งสองไปค้าประเวณี จึงได้ใช้อุบายหลอกลวงโจทก์ทั้งสองไปยังอำเภอหาดใหญ่ โดยมีจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 4 และนายภาพ เป็นผู้ร่วมเดินทางพาโจทก์ทั้งสองไปยังอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้วย หลังจากนั้นก็ได้ข่มขืนใจให้โจทก์ทั้งสองเดินทางเข้าป่าข้ามพรมแดนไปยังประเทศมาเลเซีย เมื่อถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่งก็ได้พบกับพวกของจำเลยและพวกของจำเลยก็ได้รับตัวโจทก์ทั้งสองไปค้าประเวณีที่ประเทศมาเลเซีย

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง

ศาลอุทธรณ์ ภาค 1 พิพากษากลับว่า จำเลยที่ 2 และที่ 3 มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 283 วรรคแรกและวรรคสอง จำคุกคนละ 7 ปี จำเลยที่ 1 มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 วรรคสอง จำคุก 15 ปี จำเลยที่ 2 มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 320 วรรคแรก จำคุก 2 ปี รวมจำคุกจำเลยที่ 1 มีกำหนด 15 ปี จำคุกจำเลยที่ 2 มีกำหนด 9 ปี จำคุกจำเลยที่ 3 มีกำหนด 7 ปี คำให้การชั้นพิจารณาของจำเลยทั้งสามเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้จำเลยทั้งสามหนึ่งในสาม คงจำคุกจำเลยที่ 1 มีกำหนด 10 ปี จำคุกจำเลยที่ 2 มีกำหนด 6 ปี จำคุกจำเลยที่ 3 มีกำหนด 4 ปี 8 เดือน

จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 4 และนายภาพ ได้พาโจทก์ทั้งสองไปยังอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แล้วยังได้ข่มขืนใจโจทก์ทั้งสองให้เดินทางเข้าป่าข้ามพรมแดนไปประเทศมาเลเซียถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่งได้พบกับพวกของจำเลย พวกของจำเลยได้รับตัวโจทก์ทั้งสองไปค้าประเวณีที่ประเทศมาเลเซีย เป็นการพาโจทก์ทั้งสองออกไปนอกราชอาณาจักร จำเลยที่ 2 จึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 320 วรรคแรกด้วย แต่การกระทำของจำเลยที่ 2 เห็นได้ว่า ได้ร่วมกับจำเลยอื่นใช้อุบายหลอกลวงและพาโจทก์ทั้งสองไปเพื่อค้าประเวณี และได้พาโจทก์ทั้งสองไปค้าประเวณีที่ประเทศมาเลเซีย การกระทำของจำเลยที่ 2 มีเจตนาเดียวคือพาโจทก์ทั้งสองไปค้าประเวณี แต่เป็นการพาไปค้าประเวณีนอกราชอาณาจักร ถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดเป็นผิดกฎหมายหลายบท จำเลยที่ 2 ต้องรับโทษตามกฎหมายที่มีโทษหนักสุดคือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 283 วรรคแรกและวรรคสอง แม้จำเลยที่ 2 จะมีได้ฎีกาเรื่องนี้ แต่การปรับบทลงโทษเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจปรับบทลงโทษให้ถูกต้องได้

พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยที่ 2 มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 283 วรรคแรกและวรรคสอง มาตรา 320 วรรคแรก มาตรา 83 เป็นการกระทำความผิดเดียว

²⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3859/2537

ผิดกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 283 วรรคแรกและวรรคสอง อันเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ให้จำคุก 7 ปี ค่าเบิกความของจำเลยที่ 2 เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสาม คงจำคุก 4 ปี 8 เดือน นอกจากนี้แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค 1

คำพิพากษาคดีนี้เป็นคำพิพากษาในปี พ.ศ. 2537 ซึ่งยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์และยังไม่มีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก แต่จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคดีนี้ทำให้เราเห็นได้ว่า พฤติการณ์ของจำเลยในคดีนี้มีลักษณะของการกระทำที่เป็นองค์กรอาชญากรรม และมีการกระทำที่เข้าองค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์ กล่าวคือมีพฤติการณ์ในการจัดหา ส่งต่อ และรับไว้ มีการกระทำที่เป็นการหลอกลวง ช่มชู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์ในการนำผู้เสียหายไปค้าประเวณี และถึงแม้ว่าในขณะที่เกิดเหตุคดีนี้ประเทศไทยจะยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์ก็ตาม แต่การกระทำของจำเลยทั้งหมดก็ถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 283 วรรคแรก คือ ความผิดฐานเป็นธุระจัดหาบุคคลเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นโดยบุคคลไม่ยินยอม มาตรา 283 วรรคสอง คือ ความผิดฐาน เป็นธุระจัดหาบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นโดยบุคคลไม่ยินยอม และมาตรา 320 คือความผิดฐานพาหรือส่งคนออกไปนอกราชอาณาจักร และศาลได้วินิจฉัยว่า จำเลยมีความผิดตามข้อกล่าวหา แต่อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าในเรื่องของความผิดฐานค้ามนุษย์นั้นความยินยอมของผู้เสียหายไม่ใช่สาระสำคัญที่จะทำให้ผู้ค้ามนุษย์หลุดพ้นความรับผิดหรือทำให้การกระทำนั้นไม่เป็นความผิด ซึ่งมีความแตกต่างกับบทบัญญัติตามฐานความผิดตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 283 และมาตรา 320 ที่หากปรากฏว่าผู้เสียหายยินยอมการกระทำนั้นก็ไม่ใช่ความผิด ดังนั้นหาก พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีผลบังคับใช้ แม้จะปรากฏว่าผู้เสียหายยินยอมการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นก็ยังคงเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์

4.1.2. ประเทศลาว

หลายครั้งเราจะพบว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นเป็นคนสัญชาติลาว จึงไม่น่าแปลกใจว่าทำไมประเทศลาวจึงถูกมองว่าเป็นประเทศที่เป็นต้นทางของการค้ามนุษย์ แต่ในบางครั้งก็จะพบว่าประเทศลาวเองก็อยู่ในฐานะประเทศที่เป็นทางผ่านและปลายทางของผู้หญิงชาวเวียดนามที่ถูกล่อลวงมาบังคับค้าประเวณีอยู่ตามท้องถนนในประเทศลาว ในปี ค.ศ. 2003 (พ.ศ.2546) ประเทศลาวได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กและถัดมาในปี ค.ศ. 2004 (พ.ศ.2547) ประเทศลาวก็ได้

แสดงออกว่าตนได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์โดยประเทศลาวได้มีกฎหมาย
ที่ว่าด้วยการพัฒนาและปกป้องผู้หญิงและเด็กออกมา

ในบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ผู้เขียนมีข้อสังเกตว่าจากบทนิยามในกฎหมาย
ฉบับนี้ได้บัญญัติว่า การค้าผู้หญิงและเด็กเป็นการกระทำความผิดอาญา²⁶ โดยไม่ได้บัญญัติไว้
ชัดเจนว่าการค้าผู้หญิงและเด็กเป็นการค้ามนุษย์ แต่จากนิยามความผิดของการค้าหญิงและเด็ก²⁷
ตามกฎหมายฉบับนี้นั้นเห็นได้ว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับคำนิยามของการค้ามนุษย์
ตามที่ปรากฏในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะ
ผู้หญิงและเด็กขององค์การสหประชาชาติ กล่าวคือในกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและปกป้องผู้หญิง
ของประเทศลาวนี้ได้บัญญัติถึงพฤติกรรมในการจัดหา ขนส่งหรือรับไว้ซึ่งผู้หญิงหรือเด็ก โดยการ
หลอกลวง ข่มขู่ บังคับ หรือผูกมัดด้วยหนี้สินหรือด้วยวิธีการอื่นๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการ
ใช้แรงงาน การเป็นโสเภณี การเผยแพร่ภาพลามกหรือการกระทำอันใดก็ตามที่ขัดกับวัฒนธรรม
อันดีของประเทศลาว การตัดอวัยวะของร่างกาย หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์อื่นๆที่ผิดกฎหมาย
ซึ่งจากคำนิยามดังกล่าวที่ปรากฏจึงน่าจะถือได้ว่าความผิดฐานค้าหญิงและเด็กนี้คือความผิด
ฐานค้ามนุษย์นั่นเองเพราะบทบัญญัติในมาตรา 24 นี้ อยู่ในภาคที่ 4 ซึ่งเป็นเรื่องของการปกป้อง
ผู้หญิงและเด็กจากการค้ามนุษย์และการใช้ความรุนแรงในครอบครัว อีกทั้งในบทบัญญัติตาม
มาตรา 39 ได้มีการกล่าวถึงการตั้งงบประมาณสำหรับช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์
ดังนั้นเพื่อให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจผู้เขียนจึงขอใช้คำว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์
แทนคำว่าผู้เคราะห์ร้าย(ซึ่งเป็นคำที่กฎหมาย ฉบับนี้ใช้) ซึ่งในกฎหมายว่าด้วยการพัฒนา
และปกป้องผู้หญิงฉบับนี้ได้กล่าวถึงสิทธิของผู้หญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไว้
หลายส่วน นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงการแสดงออกของประเทศลาวในกรณีอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับ
การให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์แล้ว ก็มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด²⁸

ประเทศลาวเองได้ให้ความสำคัญกับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์
โดยเล็งเห็นว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นบุคคลที่ถูกหลอกลวงและได้รับความทุกข์
ทรมานจากการถูกละเมิดสิทธิอยู่แล้ว ดังนั้นจึงได้บัญญัติกฎหมายขึ้นมาเป็นการเฉพาะ
ว่าจะไม่ดำเนินคดีกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในสองฐานความผิด คือ

²⁶ กฎหมายที่ว่าด้วยการพัฒนาและปกป้องผู้หญิง มาตรา 24 วรรคท้าย

²⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 24 วรรคแรก

²⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 25. ข้อ 6.

1. ความผิดฐานเป็นโสเภณี
2. ความผิดฐานเข้า-ออกเมืองโดยผิดกฎหมาย

การให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์²⁹

ดังเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้น ไม่ควรที่จะทำการเผยแพร่ออกไปสู่สาธารณะเพราะอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตและ ความปลอดภัยของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ ในบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและปกป้องผู้หญิงของประเทศลาวจึงได้บัญญัติข้อห้ามไว้อย่างชัดเจนว่า ห้ามไม่ให้ ทำถ่ายภาพ บันทึกภาพหรือ เผยแพร่ภาพผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อตัวเหยื่อ

การให้ความคุ้มครองและรับประกันความปลอดภัยกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์³⁰

ประเทศลาวได้ตระหนักดีว่าผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ มีความสำคัญและจะต้องได้รับความคุ้มครองเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย ดังนั้นจึงได้มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการปกป้องและดูแลผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เพื่อรับประกันว่าผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะต้องได้รับความปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย

การให้หลักประกันในการการชดใช้ค่าเสียหาย³¹

ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ถือเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้นจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการเยียวยาแก้ไขเพื่อบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น ในกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและปกป้องผู้หญิงจึงได้กำหนดว่าผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายได้

การฟื้นฟูสภาพจิตใจเพื่อกลับเข้าสู่สังคม³²

ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นไม่เพียงแต่จะได้รับความเสียหายทางด้านร่างกายเท่านั้นแต่ได้รับความเสียหายทางด้านจิตใจด้วย แต่อย่างไรก็ตามบุคคลดังกล่าว

²⁹ เรื่องเดียวกัน,มาตรา 25. ข้อ 7.

³⁰ เรื่องเดียวกัน,มาตรา 25. ข้อ 5.

³¹ เรื่องเดียวกัน,มาตรา 25. ข้อ 4.

³² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 25. ข้อ 4.

ก็จะต้องกลับเข้าสู่การใช้ชีวิตในสังคมอีกครั้ง ดังนั้นประเทศลาวจึงได้สร้างมาตรการในการฟื้นฟูจิตใจของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เพื่อที่จะให้บุคคลดังกล่าวสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้

การจัดมาตรการช่วยเหลือด้านสวัสดิการทางสังคม³³

การจัดสวัสดิการให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทางประเทศลาวจึงได้ทำการจัดหาที่อยู่และที่พักอาศัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ยังได้มีการจัดหาอาหารและเครื่องนุ่งห่มพร้อมทั้งการให้บริการทางการแพทย์ รวมทั้งการอบรมและฝึกอาชีพให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

กำหนดวิธีการของเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์³⁴

ในส่วนของประเทศลาวนั้นเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ดังนั้นในบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและปกป้องผู้หญิงจึงได้ กำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจขึ้นมาเป็นการเฉพาะว่า ในเวลาที่ดำเนินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์นั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องประสานงานกับภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้เข้ามาดูแลและให้คำปรึกษา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มากที่สุด พร้อมกันนี้ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรับนำตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไปยังสถานที่พักที่ปลอดภัย

มาตรการเฉพาะสำหรับเด็ก³⁵

ในบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและปกป้องผู้หญิงฉบับนี้ได้ให้ความหมายของคำว่า เด็ก คือบุคคลที่อายุไม่เกินสิบแปดปีซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องกับบทบัญญัติในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก โดยทางประเทศลาวได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องของมาตรการคุ้มครองเฉพาะสำหรับเด็กและได้วางหลักไว้ชัดเจนว่าหากผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นเด็ก มาตรการฟื้นฟูทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจจะต้องตอบสนองความต้องการเฉพาะของเด็ก จะต้องจัดให้เด็กได้รับการปกป้องและให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เด็กได้กลับสู่ครอบครัวและสังคม

³³ เรื่องเดียวกัน,มาตรา 25. ข้อ 8.

³⁴ เรื่องเดียวกัน,มาตรา 28 วรรคหนึ่ง

³⁵ เรื่องเดียวกัน,มาตรา 28 วรรคสอง

การให้ความช่วยเหลือคนสัญชาติลาวที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ใน ต่างประเทศ³⁶

บ่อยครั้งที่พบว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในต่างประเทศเป็นคนสัญชาติลาว ทางประเทศลาวจึงได้มีมาตรการให้ทางเจ้าหน้าที่สถานทูตลาวประจำประเทศนั้นๆ ต้องให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นและรีบด่วนแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ และให้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของประเทศที่เกิดเหตุในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด หลังจากนั้นให้รีบดำเนินการช่วยเหลือให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนสัญชาติลาว ได้เดินทางกลับประเทศ

การช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในประเทศลาวที่เป็นคนต่างด้าว³⁷

ไม่เพียงแต่คนลาวเท่านั้นที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ บางครั้งก็จะพบว่ามีคนต่างด้าวที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในประเทศลาวเช่นกัน ทางประเทศลาวก็มิได้นิ่งนอนใจกับปัญหาดังกล่าว ดังนั้นในกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและปกป้องผู้หญิงจึงได้บัญญัติรองรับสิทธิของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวไว้เช่นกัน โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของประเทศลาวต้องดำเนินการประสานงานกับสถานทูตของประเทศที่เป็นเจ้าของสัญชาติของเหยื่อ โดยการประสานงานผ่านกระทรวงการต่างประเทศเพื่อให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้กลับสู่ประเทศของตนเองอย่างปลอดภัย

กำหนดให้ทุกภาคส่วนร่วมกันรับผิดชอบในการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการ ค้ามนุษย์³⁸

ในบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและปกป้องผู้หญิงนี้ ได้มีการบัญญัติถึงบทบาทของทั้งภาครัฐ ภาคสังคม ครอบครัวและตัวของผู้หญิงเอง ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมร่วมกันในความรับผิดชอบต่อการพัฒนาและปกป้องผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐจะต้องมีนโยบายและมาตรการต่างๆ ในการปกป้องสิทธิของผู้หญิงและเด็ก รวมทั้งการที่รัฐต้องจัดสรรงบประมาณตามความเหมาะสมในการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

³⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 28 วรรคสาม

³⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 28 วรรคสี่

³⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 39. ถึงมาตรา 42.

การสร้างความร่วมมือกับองค์กรเอกชน

ประเทศลาวได้ให้ความสำคัญกับองค์กรเอกชนในการทำงานแก้ไขปัญหาและการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ดังจะเห็นได้จากในปี ค.ศ. 2006(พ.ศ. 2549) ประเทศลาวได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม(MLSW)ของลาวกับประธานของAFESIP(Acting for Women in Distressing Situations) ในการให้เงินบริจาคกับรัฐบาลลาวในการสร้างศูนย์ช่วยเหลือเพื่อเป็นที่พักพิงให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์³⁹ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหยื่อที่ถูกส่งกลับมาจากประเทศไทย)

การให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องแรงงานและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

ประเทศลาวมีปัญหามากในเรื่องประชากรของตนเองตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์โดยมักจะเริ่มมาจากการลักลอบเข้าไปในประเทศเพื่อนบ้าน(โดยเฉพาะประเทศไทย) ไม่ว่าจะโดยสมัครใจเข้าไปเองหรือถูกนายหน้าล่อลวงโดยส่วนใหญ่ก็เพื่อที่จะเข้าไปทำงานทำแต่สุดท้ายแรงงานเหล่านี้ก็จะถูกนายจ้างเอาเปรียบหรือตกไปสู่การหาประโยชน์จากขบวนการค้ามนุษย์ ดังนั้นเราจึงจะเห็นได้ว่าในปี ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) ประเทศลาวได้ทำข้อตกลงกับประเทศไทยในเรื่องความร่วมมือในการจ้างแรงงานเพื่อเป็นหลักประกันในการให้ความคุ้มครองแรงงานและแก้ปัญหาในเรื่องแรงงานที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย รวมทั้งการเข้าร่วมกับประเทศแถบลุ่มน้ำโขงในการไขปัญหาการค้ามนุษย์และปฏิญญากรุงเทพว่าด้วยการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

กรณีศึกษา⁴⁰

Ly เป็นเด็กสาวชาวลาวถูกนายหน้าค้ามนุษย์หลอกลวงให้เข้ามาทำงานในประเทศไทยเมื่อมาถึงประเทศไทย Ly ได้ถูกนายหน้าขายต่อไปให้กับช่องในอำเภอหาดใหญ่ และถูกบังคับให้ทำงานขายบริการให้กับผู้ชายวันละห้าถึงสิบคน Ly ถูกบังคับให้ค้าประเวณีเป็นเวลาถึงหกปีจนกระทั่งทางเจ้าของช่องสงสัยว่าลี จะติดเชื้อ HIV/AIDS จึงได้ไล่เธอให้กลับบ้าน Ly ได้กลับไปยังบ้านเกิดของเธอและได้เสียชีวิตในเวลาต่อมา

³⁹ AFESIP Opens New Center for Victims of Sex trafficking in Vientiane Lao PDR, Available from: www [http://humantrafficking.org/updates/432\[2006](http://humantrafficking.org/updates/432[2006), November 22]

⁴⁰ Unicef, Ministry of Labour and Social Welfare Lao People's Democratic Republic, Broken Promises Shattered Dreams A Profile of Children Trafficking in the Lao PDR,p.43, Available from: www [http://www.unicef.org.pdf\[2007](http://www.unicef.org.pdf[2007), January 11]

จากข้อเท็จจริงข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ มักจะเริ่มต้นด้วยการถูกล่อลวงจากนายหน้าในการเสนองานให้ทำ แต่ต่อมาก็จะถูกนำตัวไปแสวงหาประโยชน์ทางเพศ จากกรณีนี้หญิงสาวผู้ตกเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ถูกนำเข้าไปในประเทศปลายทางและได้ถูกนายหน้าขายให้กับช่องแห่งหนึ่งและตัวเธอก็ได้ถูกเจ้าของช่องบังคับให้ขายบริการให้กับผู้มาใช้บริการ เห็นได้ชัดเจนว่าเธอถูกทำละเมิดอย่างซ้ำซ้อนจากกลุ่มผู้กระทำความผิดที่เข้าองค์ประกอบการค้ามนุษย์ โดยผู้กระทำความผิดมีพฤติการณ์ในการจัดหา ขนส่ง ส่งต่อและรับไว้ โดยมีการกระทำที่เป็นการข่มขู่ ใช้กำลังเพื่อที่จะนำตัวเธอไปบังคับค้าประเวณี

4.1.3. ประเทศพม่า

กรณีของประเทศพม่านั้นดูเหมือนว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะมีทั้งผู้หญิงผู้ชายและเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถูกล่อลวงมาเพื่อการบังคับค้าประเวณีและบังคับใช้แรงงาน ชาวพม่าผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะถูกล่อลวงส่งไปยังประเทศต่างๆ เช่น ประเทศจีน ประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย รวมทั้งการถูกส่งไปยังประเทศแถบเอเชียใต้ เช่น อินเดีย ปากีสถานและบังกลาเทศ ประเทศพม่าจึงตกอยู่ในสถานะเช่นเดียวกับประเทศลาว นั่นคือการถูกมองว่าเป็นประเทศที่เป็นแหล่งต้นทางสำคัญของการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตามประเทศพม่าเองได้แสดงให้เห็นว่าให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เช่นกัน โดยในปี ค.ศ. 2004 (พ.ศ. 2547) ประเทศพม่าได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก และต่อมาในปี ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548) ประเทศพม่าก็ได้สนองตอบต่ออนุสัญญาและพิธีสารดังกล่าว ด้วยการออกกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์⁴¹ และนิยามของการค้ามนุษย์ตามกฎหมายฉบับนี้⁴² ก็มีความสอดคล้องกับคำนิยามของ

⁴¹ The Anti Trafficking in Persons Law

⁴² Ibid., Chapter 1 Article 3. (a) ได้ให้คำนิยามของ การค้ามนุษย์ หมายถึง “ การจัดการ ขนส่ง การส่งต่อ การขาย การจัดซื้อ การให้ยืม การให้เช่า จัดให้อยู่อาศัยหรือรับไว้ซึ่ง บุคคลใดก็ตามเพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม โดยมีพฤติการณ์ดังนี้

- (1) การข่มขู่ ไม่ว่าจะโดยใช้กำลังหรือการบังคับในรูปแบบอื่น
- (2) การลักพา
- (3) การฉ้อโกง
- (4) การหลอกลวง
- (5) การใช้อำนาจที่เหนือกว่าหรือการใช้สถานะที่เหนือกว่าต่อบุคคลที่มีความอ่อนแอ

การค้ำมนุษย์ตามที่ปรากฏในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษ การค้ำมนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก อีกทั้งในกฎหมายฉบับนี้ยังมีบทบัญญัติว่าด้วยการ ปกป้องสิทธิของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ และได้กล่าวถึงเรื่องศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์อยู่หลายครั้ง ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

การไม่ดำเนินคดีกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์⁴³

ประเทศพม่าได้เล็งเห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาค้ำมนุษย์ จึงได้มีการตั้งหน่วยงานขึ้นมาโดยเฉพาะในการดูแลและแก้ไขปัญหาค้ำมนุษย์ คือ สำนักงาน กลางเพื่อปราบปรามการค้ำมนุษย์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้บทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการต่อต้าน การค้ำมนุษย์ฉบับนี้และหน้าที่หนึ่งของสำนักงานกลางเพื่อปราบปรามการค้ำมนุษย์ ก็คือ การรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ รวมทั้งการดูแล ทั้งทางร่างกายและจิตใจของเหยื่อก็เป็นหน้าที่หนึ่งของทางสำนักงานเช่นกัน ดังนั้นเพื่อความ มุ่งหมายตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ทางสำนักงานกลางจะไม่ดำเนินคดีกับผู้ตกเป็นเหยื่อจาก การค้ำมนุษย์ในความผิดตามที่ปรากฏตามกฎหมายฉบับนี้

การพิจารณาคดีลับในความผิดฐานค้ำมนุษย์⁴⁴

ประเทศพม่าได้ให้ความสำคัญกับการปกป้องสิทธิของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ จากการค้ำมนุษย์ดังนี้จึงได้มีบทบัญญัติไว้ชัดเจนว่าจะไม่มีการกระทำใดๆก็ตามที่จะส่งผลร้าย ต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ทั้งที่เป็นผู้หญิง เด็ก และเยาวชน⁴⁵ แม้กระทั่งในกระบวนการ พิจารณาในชั้นศาลเรื่องของความผิดฐานค้ำมนุษย์นั้น นอกจากจะเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณา เป็นการลับแล้ว ตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์นั้นก็จะได้รับการคุ้มครองโดยไม่เกิด

---

(6) การให้หรือรับไว้ซึ่งเงินหรือผลประโยชน์อื่นใดเพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของ บุคคลอื่นที่มีอำนาจควบคุมบุคคลอีกคนหนึ่ง

การแสวงหาประโยชน์ หมายรวมถึงการรับไว้หรือยินยอมรับไว้ซึ่งเงิน หรือ ผลประโยชน์อื่นใดสำหรับการค้าประเวณีของบุคคลอื่นหรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ในรูปแบบอื่นๆ, การบังคับใช้แรงงาน, การบังคับให้เป็นทาส, การบังคับให้ทำงานด้านการบริการ, การบังคับให้ทำงานรับใช้, การผูกมัดให้เป็นหนี้ หรือการตัดหรือขายอวัยวะของร่างกาย”

⁴³ Ibid., Chapter 5. Article 13.

⁴⁴ Ibid., Chapter 5. Article 11. (a)

⁴⁵ Ibid., Chapter 1. (J) เด็ก หมายถึงบุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ 16 ปีบริบูรณ์

(k) เยาวชน หมายถึง บุคคลที่บรรลุนิติภาวะ 16 ปี บริบูรณ์ แต่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ 18 ปีบริบูรณ์

การเผชิญหน้ากับผู้กระทำความผิดในขั้นตอนของการสืบพยานแต่ตัวผู้ตกเป็นเหยื่อจากการ ค้ำมนุษย์ที่เป็นผู้หญิง เด็ก และเยาวชน จะเบิกความโดยผ่านกล้องวิดีโอ

การให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์⁴⁶

การให้ความสำคัญกับสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ตกเป็นเหยื่อจาก การค้ำมนุษย์เป็นเรื่องที่ประเทศพม่าเองให้ความสนใจ ดังนั้นการกระทำใดๆที่จะเป็นการ เผยแพร่ข่าวสารหรือข้อมูลใดๆที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้อง หรือการดำเนิน กระบวนการพิจารณาในศาล ที่มีผลกระทบต่อผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ จะกระทำได้อีกต่อเมื่อ ได้รับอนุญาตหรือได้รับความยินยอม จากสำนักงานเพื่อปราบปรามการค้ำมนุษย์เสียก่อน

นอกจากนี้ในส่วนของบุคคลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับคดีความผิด ฐานค้ำมนุษย์ที่เกิดขึ้น จะทำการคัดลอกเอกสารหรืออ่านรายละเอียดข้อเท็จจริงของคดีที่เกิดขึ้น ไม่ได้

การให้ความช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ที่เป็นพลเมืองของ ประเทศพม่าหรือบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศพม่าและการรับตัวบุคคลนั้นกลับเข้ามาใน ประเทศ⁴⁷

ในกรณีที่บุคคลผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์ในต่างประเทศเป็น พลเมืองของประเทศพม่าหรือเป็นผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศพม่า ทางสถานทูตพม่าจะต้องมี หน้าที่ในการดูแลและปกป้องสิทธิของบุคคลดังกล่าวและจะต้องประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการส่งบุคคลนั้นกลับประเทศ และทางสำนักงานกลางเพื่อปราบปรามการค้ำมนุษย์ จะต้องปกป้องสิทธิและสถานะของบุคคลดังกล่าวในการกลับเข้ามาในประเทศ

การให้ความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการ ค้ำมนุษย์⁴⁸

ในบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการค้ำมนุษย์ฉบับนี้ ได้มอบหมายหน้าที่ให้ทางสำนักงานกลางเพื่อปราบปรามการค้ำมนุษย์จะต้องดำเนินการจัดหา และดูแลความมั่นคงในชีวิตแก่ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ำมนุษย์

⁴⁶ Ibid., Articl 11. (b) และ (c)

⁴⁷ Ibid.,Chapter 5 Article 13. (c) และ Chapter 7 Article 20.

⁴⁸ Ibid.,Chapter 5. Article 14.

การส่งกลับและการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าว⁴⁹

ในกรณีของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวนั้น ในช่วงเวลาระหว่างการดำเนินคดีต่อผู้ที่กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์สามารถอยู่อาศัยได้ชั่วคราวในประเทศพม่าแต่หลังจากที่ได้ให้คำให้การแล้ว ทางสำนักงานกลางเพื่อปราบปรามการค้ามนุษย์จะต้องดำเนินการประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการส่งกลับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างชาติ

มีมาตรการพิเศษขึ้นมาโดยเฉพาะในกรณีของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นเด็ก ผู้หญิง หรือเยาวชน⁵⁰

เด็ก(หมายถึง บุคคลที่มีอายุยังไม่ถึง 16 ปีบริบูรณ์)หรือเยาวชน(หมายถึง บุคคลที่อายุกว่า 16 ปี แต่ยังไม่ถึง 18 ปี บริบูรณ์) ของประเทศพม่าเองก็ตกอยู่ในขบวนการค้ามนุษย์เช่นกันโดยมีรายงานว่าเด็กๆจากรัฐคาชาและรัฐฉิน ถูกหลอกลวงจากกลุ่มผู้ค้าผู้ค้ามนุษย์ว่าสามารถที่จะหางานดีๆให้กับเด็กๆได้ไม่ว่าจะเป็นงานในโรงงานหรือภัตตาคาร ซึ่งในความเป็นจริงเมื่อเด็กๆ หลงเชื่อตามคำหลอกลวงดังกล่าว เด็กเหล่านี้ก็จะตกไปสู่วงจรการค้ามนุษย์และถูกส่งไปเพื่อบังคับใช้แรงงานหรือเป็นโสเภณี ดังนั้นส่วนของเด็ก เยาวชนและผู้หญิงนั้นทางประเทศพม่าจึงได้วางกรอบการทำงานไว้ว่าจะต้องเป็นการทำงานร่วมกันของหลายฝ่ายทั้งทางด้านของสำนักงานกลางเพื่อปราบปราม การค้ามนุษย์และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในงานเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และสตรีที่จะต้อง ให้ความดูแลเป็นพิเศษกับผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความเสียหายทางด้านจิตใจ การส่งเด็กหรือเยาวชนกลับไปอยู่ภายใต้การดูแลของบิดามารดา หรือผู้พิทักษ์ รวมทั้งการเก็บรักษาข้อมูลของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อและข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องไว้เป็นความลับ

มีมาตรการให้ความช่วยเหลือทางสังคมแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁵¹

ในกฎหมายฉบับนี้ได้มีการกล่าวถึงการจัดหาที่พักอาศัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ การจัดหาทุนความให้อาหารในกรณีที่จำเป็น การให้คำแนะนำในการให้คำให้การ การให้การรักษาพยาบาล การจัดหาเงินในการแปลภาษา การฝึกอาชีพเพื่อให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้มีโอกาสในการกลับเข้าไปใช้ชีวิตในสังคม

⁴⁹ Ibid.,Chapter 5. Article 15.

⁵⁰ Ibid.,Chapter 5 Article 12,16, 17.

⁵¹ Ibid.,Chapter 7 Article 19.

การก่อตั้งกองทุนสำหรับให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁵²

เพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์บทบัญญัติในกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในด้านต่างๆ เช่น การช่วยเหลือในการดำเนินการส่งผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับภูมิลำเนา การช่วยเหลือในการเยียวยาฟื้นฟูความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ตกเป็นเหยื่อ โดยกองทุนดังกล่าวได้การสนับสนุนเงินทุนและทรัพย์สินมาจากภาครัฐและการบริจาคทั้งในและต่างประเทศ

การสร้างความร่วมมือกับองค์กรเอกชน

ประเทศพม่าตระหนักดีว่าองค์กรเอกชนมีความสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์และมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือและปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ดังนั้น จึงได้มีการกล่าวถึงการทำงานและประสานงานร่วมกับองค์กรเอกชนในขั้นตอนของการช่วยเหลือ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการส่งกลับเหยื่อสู่ภูมิลำเนา การเยียวยาแก้ไข การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจเพื่อให้เหยื่อได้กลับสู่สภาพเดิม

การให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องแรงงานและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

ประเทศพม่ามีปัญหาภายในเรื่องของแรงงานและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลักลอบขนคนพม่าเข้ามาในประเทศไทย(รวมทั้งการลักลอบเข้ามาในประเทศไทยด้วยตนเองของชาวพม่าทางชายแดนแถบจังหวัดตาก) และหลายครั้งแรงงานชาวพม่าก็ตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์ ซึ่งประเทศพม่าเองก็ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว ดังนั้น เราจึงได้เห็นว่าการประสานงานกันระหว่างเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของทั้งสองประเทศในความร่วมมือด้านชายแดนต่อกัน นอกจากนี้ประเทศพม่ายังให้ความสำคัญกับแรงงานชาวพม่าในประเทศไทย โดยในปี ค.ศ. 2003 (พ.ศ. 2546) ประเทศพม่าได้ทำบันทึกความเข้าใจกับประเทศไทยในเรื่องการจ้างแรงงาน⁵³ และยังเข้าร่วมในกลุ่มประเทศแถบลุ่มน้ำโขงในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์รวมทั้งการเข้าร่วมในปฏิญญากรุงเทพฯว่าด้วยการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

⁵² Ibid.,Chapter 8 Article 22,23.

⁵³ Memorandum of Understanding Between the Government of the Kingdom of Thailand and the Government of the Union of Myanmar on Cooperation in the Employment of Workers

กรณีศึกษา⁵⁴

Nyi Nyi เด็กสาวชาวพม่าอายุ 17 ปี มีความใฝ่ฝันที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นด้วยการเข้ามาทำงานในประเทศไทย เธอได้รับการติดต่อจากนายหน้าว่าสามารถที่จะหางานให้เธอทำในประเทศไทยได้เมื่อได้พูดคุยเจรจากันนายหน้าได้จ่ายค่าจ้างล่วงหน้าให้เธอ 15,000 บาท เธอได้มอบเงินดังกล่าวให้กับพี่สาว ต่อมาเธอได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยนายหน้าเป็นผู้ดำเนินการหลังจากนั้นเธอได้เดินทางโดยรถบรรทุก(ที่ถูกระบุว่ามีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้จับ) และถูกส่งเข้าไปในสถานบริการทางภาคเหนือของประเทศไทย นายหน้าได้บอกกับเธอว่าเธอเป็นหนี้เขาอยู่ 15,000 บาท และเธอต้องทำงานเพื่อใช้หนี้ Nyi Nyi พูดภาษาไทยไม่ได้ ไม่รู้จะไปที่ไหนและไม่สามารถที่จะขอความช่วยเหลือจากใครได้ อีกทั้งยังกลัวว่าตัวเองจะถูกตำรวจจับเธอทำงานอยู่ในสถานบริการจนสามารถใช้หนี้ให้กับนายหน้าได้แต่เธอไม่มีเงินที่จะกลับบ้าน ต่อมาเธอได้ทำเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวและถูกส่งเข้าไปยังสถานพินิจเป็นระยะเวลาหกเดือน หลังจากนั้นจึงถูกส่งตัวกลับบ้าน

จากข้อเท็จจริงในกรณีนี้เด็กสาวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ถูกหลอกลวงจากนายหน้าในการเสนองานให้เธอทำโดยนายหน้าได้จ่ายค่าจ้างให้เธอล่วงหน้า แต่ต่อมาเมื่อเธอได้เดินทางเข้าไปในประเทศปลายทางเธอก็ถูกตั้งเงื่อนไขว่าเธอจะต้องทำงานเพื่อใช้หนี้ ซึ่งนี่เป็นรูปแบบหนึ่งของการบังคับและสร้างเงื่อนไขให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อให้จำยอมทำงานให้กับกลุ่มผู้ค้ามนุษย์ อีกทั้งมีความเป็นไปได้ว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดด้วย มีการลักลอบขนส่งผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในลักษณะเป็นขบวนการ นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เราจะเห็นได้ว่าตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเองมีความกลัวว่าตนเองจะถูกดำเนินคดี รวมทั้งการที่ไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาของประเทศที่ตนเองถูกส่งเข้าไปก็เป็นอุปสรรคในการที่จะไปขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นและนี่คือปัญหาที่เราสามารถพบได้บ่อยในกรณีของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

---

⁵⁴ Regan E. Ralph ,Testimony before the Senate Committee on Foreign Relations Subcommittee on Near Eastern and South Asian Affairs ,(Human Rights Watch 2000), Available from: <http://www.hrw.org/backgrounder/wrd/trafficking.html>[2007, January 10]

4.1.4. ประเทศกัมพูชา

ประเทศกัมพูชาถูกจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับประเทศไทยและประเทศลาว นั่นคือการตกอยู่ในฐานะของประเทศที่เป็นต้นทาง ทางผ่านและปลายทางของการค้ามนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นผู้ชาย ผู้หญิงหรือเด็ก ล้วนแต่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบังคับค้าประเวณี การบังคับใช้แรงงานทั้งในภาคอุตสาหกรรมและการทำประมง การบังคับให้ขอทานตามท้องถนน โดยประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซียถูกระบุว่าเป็นประเทศปลายทางในการรับผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ชาวกัมพูชา แต่ในขณะเดียวกันประเทศกัมพูชาเองก็ถูกระบุว่าเป็นทางผ่านและเป็นปลายทาง ของผู้หญิงชาวเวียดนามที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในกรณีของการบังคับค้าประเวณี ประเทศกัมพูชาได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติโดยได้ให้สัตยาบันกับอนุสัญญาดังกล่าว เมื่อปี ค.ศ. 2005 (พ.ศ.2548) ส่วนพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กนั้นประเทศกัมพูชาเพิ่งแต่ได้ลงนามไว้เมื่อปี ค.ศ. 2001 (พ.ศ. 2544) ต่อมาในปี ค.ศ. 2006 (พ.ศ. 2549)ประเทศกัมพูชาได้มีแผนปฏิบัติการแห่งชาติในเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าวเป็นการวางแผนระยะยาว ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2006(พ.ศ. 2549) ถึงปี ค.ศ. 2010⁵⁵ (พ.ศ. 2553) และแผนปฏิบัติการแห่งชาติในเรื่องการจัดการกระทำอันเลวร้ายต่อแรงงานเด็ก⁵⁶ แต่ในส่วนของกฎหมายนั้นยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในเรื่องของการค้ามนุษย์ ที่จะแสดงให้เห็นได้ว่าประเทศกัมพูชาได้มีการตอบสนองต่อการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิง (คงมีแต่เพียงร่างกฎหมายที่ว่าด้วยการปราบปรามการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศที่กำลังอยู่ในการพิจารณาของสภา) แต่อย่างไรก็ตามหากมองย้อนไปในปี ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539)ประเทศกัมพูชามีกฎหมายฉบับหนึ่งที่ว่าด้วยการปราบปรามการค้าลักพาตัว การค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากบุคคล⁵⁷ โดยกฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติถึงการกระทำที่เป็นการลักพาตัวบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในการค้ามนุษย์ การค้าประเวณี หรือการหา

⁵⁵ 2006-2010 The Second National Plan Against Trafficking in Persons and Sexual Exploitation

⁵⁶ 2004-2010 The National Plan of Action on Elimination of the Worst Forms of Child Labour

⁵⁷ Law on the Suppression of The Kidnapping ,Trafficking and Exploitation of Human Being

ประโยชน์ เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย⁵⁸ และได้บัญญัติถึงการกระทำของบุคคลไม่ว่าใครก็ตามที่ทำการ ล่อลวงบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง, ผู้เยาว์หรือผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วไม่ว่าบุคคลนั้น จะเป็นคนสัญชาติใด โดยวิธีการล่อลวงหรือการกระทำอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน, การให้สัญญา เพื่อเสนอให้ซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน, โดยปราศจากความยินยอมของบุคคลนั้น โดยวิธีการ บังคับ ช่มชู้หรือการใช้สารเสพติด, การลักพาตัวบุคคล เพื่อวัตถุประสงค์ในการค้าหรือการเป็น โสเภณี การกระทำความผิดดังกล่าวนี้อธิบายถึงความผิดและผู้กระทำความผิดต้องรับโทษ⁵⁹ แต่กฎหมายฉบับนี้ก็ไม่ได้มี บทบัญญัติที่กล่าวถึงมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไว้ อย่างไรก็ตาม หากไปพิจารณาถึงบทบัญญัติของกฎหมายอื่นๆ บางฉบับและการแสดงออก ของรัฐบาลกัมพูชา ต่อการให้ความสำคัญกับการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจาก การค้ามนุษย์ ก็จะเห็นว่ามีความน่าสนใจในหลายประเด็นดังที่จะกล่าวถึง ต่อไปนี้

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด⁶⁰

รัฐบาลกัมพูชาตระหนักดีว่าเด็กและผู้หญิงที่ถูกนำเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์เป็นผู้ที่ถูกทำละเมิด ดังนั้นจึงจะไม่ดำเนินคดีกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ในความผิดฐานเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยได้มีการจัดการอบรมให้กับตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ในการพิจารณาถึงผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และการไม่ตั้งข้อกล่าวหาบุคคลดังกล่าว ในความผิดฐานเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย นอกจากนี้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ก็จะไม่ถูก ดำเนินคดีในความผิดฐานค้าประเวณีด้วยเช่นกัน

การจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเป็นการเฉพาะในการทำงานด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์

ในปี ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) ทางกระทรวงกิจการภายในของประเทศกัมพูชาได้ ก่อตั้งหน่วยงานต่อต้านการค้ามนุษย์และการปกป้องเด็กและเยาวชนขึ้น⁶¹ หน่วยงานดังกล่าวจะ ทำงานในเชิงรุกในการต่อต้านการค้ามนุษย์ และการดำเนินการในกระบวนการทางอาญาโดยจะมี

⁵⁸ Ibid, Article 2.

⁵⁹ Ibid, Article 3.

⁶⁰ Memorandum of Understanding Between The Government of The Kingdom of Thailand and The Government of The Kingdom of Cambodia on Bilateral Cooperation for Eliminating Trafficking in Children and Women and Assisting Victims of Trafficking , Article.7 (a)

⁶¹ Department of Anti- Human Trafficking and Juvenile Protection (DAHTJP)

เจ้าหน้าที่ตำรวจหญิงทำหน้าที่ประจำการ มีการเปิดสายด่วนในการแจ้งเหตุ โดยมีเจ้าหน้าที่ในการรับเรื่องร้องทุกข์ซึ่งผู้ร้องทุกข์หรือผู้ขอความช่วยเหลือสามารถเลือกใช้ภาษาในการติดต่อได้ถึงสามภาษา คือ ภาษาเขมร ภาษาอังกฤษและภาษาเวียดนาม

การประสานงานกับองค์กรเอกชนในการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁶²

รัฐบาลกัมพูชาได้ให้ความสำคัญกับองค์กรเอกชนในเรื่องของการร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยได้ทำการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในกรณีของผู้หญิงและเด็ก โดยศูนย์ดังกล่าวจะกระจายไปยังจังหวัดต่างๆ บริเวณลุ่มน้ำแม่โขง ในศูนย์ช่วยเหลือดังกล่าวจะเป็นสถานที่พักพิง มีบริการการให้คำปรึกษา และดูแลรักษาทั้งร่างกายและจิตใจของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ การฝึกอาชีพให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเพื่อให้เขาได้ช่วยเหลือตนเองได้และกลับเข้าไปสู่สังคมโดยการใช้ชีวิตได้อย่างปกติ

สิทธิทางกฎหมายของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁶³

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีสิทธิที่จะได้รับการชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ หรือมีสิทธิที่จะเรียกคืนทรัพย์สินของตนที่ถูกเจ้าหน้าที่ยึดไว้ได้

การกำหนดหน้าที่โดยตรงให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบในการดูแลผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในเรื่องสวัสดิการสังคม⁶⁴

กระทรวงกิจการสตรี(MOWA) และกระทรวงกิจการสังคมเพื่อฟื้นฟูทหารผ่านศึกและเยาวชน(MOSAVY) เป็นสองหน่วยงานหลักในการทำงานด้านการดูแลและให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการให้การดูแล

⁶² Cambodia Support Center Established for Women Victims of Sex Abuse and trafficking, Available from: <http://www.humantrafficking.org/updates/295>[2007, January 10]

⁶³ Memorandum of Understanding Between The Government of The Kingdom of Thailand and The Government of The Kingdom of Cambodia on Bilateral Cooperation for Eliminating Trafficking in Children and Women and Assisting Victims of Trafficking, Article 8.

⁶⁴ Royal Government of Cambodia, The Second National Plan against Trafficking in Person and Sexual Exploitation (2006-2010)

ความปลอดภัย การให้การศึกษา การจัดบริการทางการแพทย์ การรักษาพยาบาล ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ การฝึกอาชีพ รวมทั้งการดูแลและติดตามผลภายหลังจากผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับไปสู่ภูมิบ้าน

มาตรการในการส่งกลับผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างชาติ⁶⁵

รัฐบาลกัมพูชามีแนวทางในการจัดให้ผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างชาติได้กลับประเทศโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อให้มากที่สุด มีการจัดตั้งจุดประสานงานเพื่อส่งตัวผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ให้กลับประเทศอย่างปลอดภัย

การวางแผนยุทธศาสตร์ในการทำงานแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการคำนึงถึงสิทธิของผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁶⁶

ในประเทศกัมพูชานั้นมีกระทรวงกิจการสตรีที่เป็นหน่วยงานหลัก หน่วยงานหนึ่งที่มีการทำงานในเชิงรุกในเรื่องการค้ามนุษย์โดยเฉพาะกรณีของผู้หญิงและทางกระทรวงเองได้วางแผนการทำงานในเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์ไว้หลายกรณี ไม่ว่าจะเป็นการป้องกัน ปราบปรามหรือการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ มีการจัดการประชุมร่วมกลุ่มย่อยไม่ว่าจะเป็นการประชุมร่วมกับหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติ หรือองค์กรเอกชน รวมทั้งการร่วมมือกับกระทรวงยุติธรรมและสภาสตรีแห่งชาติ(CNCW) ในการร่างและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ขึ้นมาใหม่

มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็ก

ในกรณีของเด็กนั้น รัฐบาลกัมพูชาได้ให้ความสำคัญกับการให้ความคุ้มครองเด็ก(บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์)เป็นกรณีพิเศษ ในกัมพูชาได้มีการก่อตั้งสภาเด็ก

---

⁶⁵ Memorandum of Understanding Between The Government of The Kingdom of Thailand and The Government of The Kingdom of Cambodia on Bilateral Cooperation for Eliminating Trafficking in Children and Women and Assisting Victims of Trafficking , Article 16,17

⁶⁶ The Ministry of Women’s and Veteran’s and Affairs (MWVA),Concept Paper Strengthening Mechanisms and Strategies to Counter Trafficking (23 March 2002), Available from: <http://www.no-trafficking/content/pdf/mowa%20concept%paper-ontrafficking%202002pdf> [2007, January 10]

แห่งชาติ⁶⁷ (CNNCC) และจัดการดำเนินกิจกรรม เช่นการประชุมในเรื่องของการปกป้องสิทธิเด็ก ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยจะระดมความคิดจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและร่างกฎหมายในการปกป้อง สิทธิของเด็ก

การให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องแรงงานและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

ประเทศกัมพูชาตระหนักดีว่า แรงงานชาวกัมพูชามักจะถูกลักลอบขนส่ง เข้าไปในประเทศเพื่อนบ้านอยู่เสมอและบ่อยครั้งก็กลายเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ดังนั้นประเทศ กัมพูชา จึงพยายามสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการควบคุมดูแลปัญหาด้านชายแดน และการลักลอบเข้าเมือง เช่นการทำบันทึกข้อตกลงกับประเทศไทยในเรื่องการจัดการค้ามนุษย์ (ซึ่งมักมีความเชื่อมโยงกับปัญหาการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอยู่บ่อยครั้ง) หรือการเข้าร่วม ในกลุ่มประเทศในแถบลุ่มน้ำโขงเพื่อในการทำงานเชิงรุกเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์ และมีส่วนร่วมในปฏิญญากรุงเทพฯด้วยการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

กรณีศึกษา⁶⁸

Vanny เด็กสาวชาวกัมพูชาอายุ 17 ปี เธออาศัยอยู่กับแม่ในหมู่บ้าน มีนายหน้าซึ่งเป็นผู้หญิงมาติดต่อบอกว่า ที่ประเทศไทยต้องการคนงานไปทำงานบ้านโดยมีอัตรา เงินเดือน เดือนละ 3,000 บาท Vanny ได้ตกลงที่จะไปทำงานตามที่นายหน้าเสนอ หลังจากนั้น นายหน้าได้พาเธอพร้อมกับเด็กๆ อีก 26 คน จากหมู่บ้านไปยังประเทศไทย เมื่อมาถึงกรุงเทพ Vanny ถูกขายให้กับช่องแห่งหนึ่ง เธอถูกข่มขืนและถูกบังคับให้รับแขก เธอแอบส่งจดหมาย ไปหาแม่ แม่ของเธอได้หาเงินมาไถ่ตัวเธอเพื่อให้ได้เป็นอิสระจากเจ้าของช่อง เมื่อกลับมาถึงบ้าน ในกัมพูชา Vanny ได้ถูกส่งตัวเข้าไปในศูนย์บำบัดสำหรับผู้หญิงเพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจ

จากข้อเท็จจริงในคดีนี้ทำให้เราเห็นได้ว่ากลุ่มองค์กรอาชญากรรม ที่ค้ามนุษย์นั้นมีการทำงานที่เจาะกลุ่มเป้าหมายและลงไปในพื้นที่เพื่อหลอกลวงเด็กสาวเป็นจำนวน มากให้เข้ามาสู่กระบวนการค้ามนุษย์ กลุ่มผู้ค้ามนุษย์ได้มีการขนส่ง ส่งต่อเด็กๆเหล่านี้ ข้ามพรมแดนระหว่างประเทศและเมื่อไปถึงประเทศปลายทาง เด็กๆที่ตกเป็นเหยื่อก็จะถูกขายให้กับ สถานบริการทางเพศ ในกรณีนี้เด็กสาวที่ตกเป็นเหยื่อได้ถูกข่มขืนก่อนที่จะถูกบังคับให้ขายบริการ

---

⁶⁷ The Cambodian National Council for Children

⁶⁸ The face of child trafficking in Cambodia , Available from:

<http://www.TIPinAsia.info>[2006, December 29]

ให้กับชายที่มาซื้อบริการและนี่เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงที่ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ถูกละเมิดและความร้ายแรงของการกระทำผิดของกลุ่มผู้ค้ามนุษย์

4.1.5. ประเทศเวียดนาม

ประเทศเวียดนามเป็นประเทศหนึ่งในสมาชิกอาเซียนที่มีปัญหาในเรื่องการค้ามนุษย์ที่คาบเกี่ยวกับเรื่องของการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณทางตอนเหนือของประเทศที่มีการพบว่าผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ชาวเวียดนามที่เป็นเด็กและผู้หญิงถูกส่งเข้าไปในประเทศจีนเพื่อการบังคับค้าประเวณี หรือการบังคับให้เป็นภริยาโดยผิดกฎหมาย ส่วนทางตอนใต้ก็พบว่าผู้ตกเป็นเหยื่อถูกส่งเข้าไปในประเทศกัมพูชาเพื่อการบังคับค้าประเวณี นอกจากนี้ทั้งประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียก็ถูกระบุว่าเป็นจุดหมายปลายทางของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ชาวเวียดนามเช่นกัน ประเทศเวียดนามเพียงแค่ได้ลงนามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและไม่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กและไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ขึ้นมาโดยเฉพาะ แต่เราสามารถพบความผิดที่เกี่ยวกับการค้าและการลักพาตัวเด็กได้ในประมวลกฎหมายอาญาของเวียดนามซึ่งได้กำหนดให้เป็นความผิดและได้บัญญัติบทลงโทษไว้⁶⁹ และประเทศเวียดนามก็ได้ตระหนักถึงปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ⁷⁰ โดยเมื่อปี ค.ศ. 2004 ประเทศเวียดนามได้มีแผนปฏิบัติการแห่งชาติเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในกรณีของเด็กและผู้หญิง⁷¹ โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าวมีการวางกรอบการดำเนินงานตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 (พ.ศ.2547) ถึง ปี ค.ศ. 2010 (พ.ศ. 2553)เลขที่เดียว นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติของกฎหมายอื่นบางเรื่องที่สามารถนำมาปรับใช้ในเรื่องของการให้ความคุ้มครองกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ได้ดังมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

⁶⁹ Criminal Code of 1985, amended in 1992, Section 149.

⁷⁰ United Nations Office on Drugs and Crime, Unicef, Department of Criminal and Administrative Laws Ministry of Justice, Assessment of the Legal System in Vietnam in Comparison with the United Nations Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime. , Available on website: <http://www.unodc.org/pdf/crime/human-trafficking/legal-system2004-2005.pdf>[2006December 8]

⁷¹ 2004-2010 National Plan of Action Against Crime of Trafficking in Children and Women.

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะถูกปฏิบัติในฐานะผู้เสียหายไม่ใช่เป็นผู้กระทำ

ความผิด

แม้ว่าจะยังไม่มีกฎหมายภายในของเวียดนามบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าจะไม่ดำเนินคดีกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้วประเทศเวียดนามถือว่า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด และจุดมุ่งหมายของรัฐบาลเวียดนามคือการฟื้นฟูเหยื่อผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไม่ใช่การมุ่งหมายที่จะเอาผิด เช่นในกรณีของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อที่ถูกบังคับค้าประเวณีก็จะถูกส่งไปพักรักษาตัวและรับการรักษาทางการแพทย์เป็นเวลาประมาณสามถึงสิบแปดเดือน⁷² รวมทั้งการไม่ดำเนินคดีในความผิดฐานเข้าหรือออกเมืองโดยผิดกฎหมายและความผิดฐานใช้เอกสารเดินทางปลอมกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

การให้ความคุ้มครองความปลอดภัยกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁷³

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะได้รับการดูแลและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย รวมทั้งได้รับความเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ องค์กรและหน่วยงานต่างๆของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องให้การดูแลและช่วยเหลือในการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

การคุ้มครองพยาน⁷⁴

ในขั้นตอนการดำเนินคดีอาญานั้นหากปรากฏว่าพยานจะตกอยู่ในอันตรายไม่ว่าต่อชีวิต ร่างกาย เกียรติหรือศักดิ์ศรี ให้พยานนั้นได้รับความคุ้มครองตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน

การไม่เปิดเผยข้อมูลทางคดีในความผิดฐานค้ามนุษย์⁷⁵

ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งความลับของกระบวนการสืบสวนและสอบสวนไม่ว่าจะเป็นในขั้นตอนของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ข้อมูลต่างๆเหล่านั้นจะต้องเก็บเป็นความลับ

⁷² Ordinance on Handling Administrative Violations, Article 26.

⁷³ Constitution Article 69., Penal Procedure Code Article 7., 101.

⁷⁴ Penal Procedure Code, Article 7. Section 3., 55. Section 3., 211.

⁷⁵ Ibid., Article 124.

การให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมาย อย่างเหมาะสม⁷⁶

ในประเทศเวียดนามผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหาย
ซึ่งมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นและนำเสนอข้อเท็จจริงต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนเอง มีสิทธิที่เรียกร้อง
ค่าเสียหายหรือบริการต่างๆเพื่อประโยชน์ของตนเองได้ เช่น ในกรณีคนต่างชาตก็มีสิทธิที่จะมีล่าม
เป็นผู้ช่วยเหลือในการติดต่อสื่อสาร ส่วนในกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลนั้นผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ
จากการค้ามนุษย์ถือเป็นคู่ความฝ่ายหนึ่งในคดี มีสิทธิที่จะเบิกความและรับฟังการสืบพยาน
ในชั้นศาลรวมทั้งการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายที่เกิดขึ้นกับตนเอง ส่วนกรณีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการ
ค้ามนุษย์ที่เป็นเด็กนั้นก็จะมีผู้แทนโดยชอบธรรมหรือมีผู้ดำเนินการแทนเพื่อพิทักษ์และปกป้อง
สิทธิต่างๆรวมทั้งการเรียกร้องค่าเสียหายแทนตัวเด็ก

การให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์สามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆของกระบวนการ พิจารณาคดี การให้คำแนะนำและความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย⁷⁷

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะได้รับการปกป้องและพิทักษ์
ผลประโยชน์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตัวเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็นการได้รับแจ้งข้อมูลต่างก่อนที่จะให้การ
ในชั้นสอบสวน การมีสิทธิที่จะมีทนายความในการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือทางกฎหมาย
นอกจากนี้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ยังมีสิทธิที่จะอ่าน เขียนและทำสำเนาเอกสารต่างๆ
ในทางคดีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและประโยชน์ของตนเอง

การชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁷⁸

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีสิทธิที่จะได้รับการชดเชยค่าเสียหาย
ทั้งทางแพ่งและทางอาญา นอกจากนี้การที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เรียกร้องค่าเสียหาย
ในทางแพ่งนั้นก็ไม่ได้ส่งผลต่อการชดเชยค่าเสียหายในทางคดีอาญาแต่อย่างใด

⁷⁶ Ibid., Article 51. Section 2.

⁷⁷ Ibid., Article 59. Section 1. Section 4. Article 110.

⁷⁸ Civil Code Article 609., 612.-615. ,Penal Procedure Code Article 28.

การรับรองสถานะผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างชาติที่อยู่ใน ประเทศเวียดนาม⁷⁹

ในกรณีของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างชาตินั้น ทางรัฐบาลเวียดนามได้รับรองสถานะให้อยู่อาศัยในประเทศเวียดนามได้เป็นการชั่วคราว เพื่อประโยชน์ในการสืบสวน สอบสวนและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

การรับรองสถานะผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ชาวเวียดนามที่อยู่ในต่างแดน และการรับตัวกลับประเทศเวียดนาม

ในปัจจุบันประเทศเวียดนามยังไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะในเรื่องของการรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับประเทศแต่อย่างไรก็ปี ค.ศ.1995(พ.ศ.2538) ได้มีคำสั่งของนายกรัฐมนตรี⁸⁰ในเรื่องของการรับตัวพลเมืองชาวเวียดนามกลับประเทศในกรณีที่บุคคลนั้นไม่ได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยในดินแดนของประเทศอื่นกลับเข้าสู่ประเทศเวียดนาม หากปรากฏว่าบุคคลนั้นมีสัญชาติเวียดนาม โดยไม่มีสัญชาติอื่นและมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศเวียดนามอย่างชัดเจน ซึ่งคำสั่งดังกล่าวน่าจะสามารปรับใช้ได้กับกรณีของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่อยู่ในต่างแดนที่มีสัญชาติและมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศเวียดนาม

มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็ก

ประเทศเวียดนามมีกฎหมายสำหรับการปกป้องและดูแลเด็กเป็นการเฉพาะและในกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ให้คำนิยามของเด็กว่าหมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี⁸¹ ส่วนกรณีหากผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นเด็กนั้น ในขั้นตอนของการดำเนินคดีทางกฎหมายนั้นก็ให้มีผู้ดำเนินการแทนเด็ก การส่งหมายหรือการเรียกตัวเด็กต้องกระทำผ่านบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็ก หากจะมีการสอบถามหรือสอบปากคำเด็กก็จะต้องมีบิดามารดาหรือบุคคลอื่นที่เป็นตัวแทนโดยชอบด้วยกฎหมายเข้าร่วมในการรับฟัง นอกจากนี้จะต้องใช้ความระมัดระวังไม่กระทำการใดที่จะเป็นการกระทบกระเทือนจิตใจของเด็กหรือให้เด็กต้องเผชิญหน้ากับผู้กระทำความผิด⁸²

⁷⁹ The Ordinance on Existing and Entering the Country

⁸⁰ The Directive NO. 747/TTg of 15/11/1995

⁸¹ Law on Child Protection , Care and Education Article 1.

⁸² Penal Procedure Code Article 110. ,113., 133. Section 3., 135. Section 5., Article 137.

มาตรการในการเยียวยา ฟันฟูแก่ใจและให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

ประเทศเวียดนามให้ความสำคัญกับการดูแลและเยียวยารักษาผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ดังนั้นจึงมีการจัดศูนย์ในการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อทั้งบริการทางการแพทย์ การให้การศึกษา การฝึกอาชีพ เพื่อไม่ให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับไปสู่วงจรของกลุ่มผู้ค้ามนุษย์อีก

การให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องแรงงานและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

ประเทศเวียดนามก็เป็นอีกประเทศหนึ่ง ที่หนีไม่พ้นปัญหาเรื่องแรงงานและปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย อีกทั้ง ประเทศเวียดนามก็อยู่ในภูมิศาสตร์ของประเทศลุ่มน้ำโขง ดังนั้น เราจึงได้เห็นประเทศเวียดนามเป็นหนึ่งในประเทศลุ่มน้ำโขงที่สร้างความร่วมมือระหว่างกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และมีส่วนร่วมในปฏิญญากรุงเทพว่าด้วยการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

กรณีศึกษา⁸³

Dien-Hien หญิงสาวชาวเวียดนามได้รับการติดต่อจากแม่สื่อว่ามีชายหนุ่มจากไต้หวันต้องการที่จะแต่งงานกับสาวเวียดนาม โดยชายคนดังกล่าวได้หย่าร้างกับภรรยาแล้วและมีลูกเล็กๆ สักคนเขาต้องการที่จะแต่งงานและเริ่มต้นชีวิตใหม่ Dien-Hien ได้ตกลงที่จะเป็นภรรยาของชายชาวไต้หวัน เธอเดินทางไปได้ไต้หวันและได้แต่งงานกับเขา ชีวิตหลังแต่งงานกลับทำให้เธอได้รับความทุกข์ทรมานเธอถูกบังคับทำงานหนักโดยเธอจะเริ่มทำงานตั้งแต่ตีห้า ทั้งงานบ้านงานขายของในร้านและการดูแลเด็กๆ นอกจากนี้เธอยังถูกทุบตีจากสามีและแม่ยายของสามี จนในที่สุดเธอคิดฆ่าตัวตายแต่ไม่สำเร็จ ต่อมาเธอรู้ตัวว่าตั้งท้องแต่สามีของเธอออกไปทำแท้งเธอไม่ยอม เขาจึงได้เตะเธอที่ท้อง เธอต้องการที่จะขอหย่าแต่สามีของเธอขู่ว่าจะฆ่าเธอเสียถ้าเธอคิดไปจากเขา เธอหวาดกลัวมากและพยายามที่จะหลบหนี จนในที่สุดเธอได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนของเธอและได้มาขอความช่วยเหลือจากองค์กรเอกชนที่ทำงานด้านการช่วยเหลือผู้หญิงเวียดนามในไต้หวัน

การหาเจ้าสาวเพื่อแต่งงานเป็นอีกกรณีหนึ่งของรูปแบบการค้ามนุษย์บ่อยครั้งเราจะพบว่าการแต่งงานดังกล่าวได้กระทำไปเพื่อบังหน้าต่างๆ ที่วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของชายที่ประกาศหาคู่ก็เพื่อที่จะหาแรงงานมารับใช้ทำงานบ้านหรือมาแทนลูกจ้างเพื่อประหยัด

⁸³ Vietnamese Migrant Workers and Brides (2006) , Available from :

[http://www.humantrafficking.org/updates/441\[2007, January 17\]](http://www.humantrafficking.org/updates/441[2007, January 17])

ค่าใช้จ่าย ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวก็สามารถเข้าข่ายการกระทำอันเป็นการค้ามนุษย์ได้ กรณีนี้หญิงสาวผู้ตกเป็นเหยื่อได้ตกลงใจที่จะแต่งงานกับชายต่างชาติ และเมื่อไปถึงประเทศปลายทางเธอถูกบังคับใช้แรงงานอย่างไม่มีเวลาหยุดพักก่อนอีกทั้งยังถูกทุบตีทำร้าย จากสามีและแม่ยายของสามีสิ่งที่เกิดขึ้นกับเธอมีลักษณะคล้ายกับผู้หญิงที่ถูกกระทำอย่างรุนแรงในครอบครัว แต่หากจะได้มองถึงกระบวนการและพฤติกรรมที่บุคคลอื่นกระทำต่อเธอนั้นเราจะเห็นได้ว่าเธอถูกติดต่อจากคนกลางมีการส่งตัวเธอไปยังอีกประเทศหนึ่งแม้ว่าเธอจะยินยอมในข้อเสนอเรื่องการแต่งงานแต่จากการกระทำของสามีของเธอที่มีลักษณะของการข่มขู่ ใช้กำลังใช้อำนาจที่เหนือกว่าบังคับเธอเพื่อความมุ่งหมายในการแสวงหาประโยชน์จากตัวเธอทั้งทางด้านการใช้แรงงานและทางเพศ ทั้งหมดถือได้ว่าเป็นการกระทำที่เข้าองค์ประกอบการค้ามนุษย์เช่นกัน

4.1.6. ประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์เป็นอีกหนึ่งของประเทศสมาชิกอาเซียน ที่มีปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์โดยประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางโดยส่วนใหญ่ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ชาวฟิลิปปินส์คือประเทศญี่ปุ่น แต่ในขณะเดียวกันประเทศฟิลิปปินส์เองก็ถูกระบุว่าเป็นประเทศที่เป็นทางผ่านและประเทศปลายทางของการค้ามนุษย์เช่นกัน ส่วนใหญ่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นผู้ชายถูกบังคับใช้แรงงานทั้งในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ส่วนผู้หญิงก็จะถูกล่อลวงบังคับค้าประเวณี หรือเป็นหญิงรับใช้ในบ้าน ประเทศฟิลิปปินส์ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก โดยการให้สัตยาบันเมื่อปี ค.ศ. 2002 (พ.ศ.2545) ต่อมาในปี ค.ศ. 2003 (พ.ศ.2546) ประเทศฟิลิปปินส์ก็ได้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดการค้ามนุษย์ขึ้นมาโดยเฉพาะ⁸⁴ และได้กำหนดการกระทำอันเป็นการค้ามนุษย์ไว้คล้ายๆกับบทบัญญัติในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก กล่าวคือได้มีการกำหนดว่ากระทำที่เป็นการจัดหา ขนส่ง ส่งต่อหรือให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลโดยปราศจากความยินยอม ความรับรู้หรือความเข้าใจของตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำภายในพรมแดนหรือการข้ามพรมแดนด้วยวิธีการข่มขู่หรือบังคับหรือการกระทำในรูปแบบอื่นใดที่เป็นการบีบบังคับ การลักพา การฉ้อโกง การหลอกลวงหรือการใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบหรือการใช้อำนาจที่เหนือกว่าหรือได้เปรียบบุคคลที่อ่อนแอกว่า หรือการให้หรือรับไว้ ซึ่งเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้รับความยินยอมจากบุคคลหนึ่งที่มีอำนาจควบคุมบุคคลอีกคนหนึ่งเพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ โดยการแสวงหาประโยชน์อย่างน้อยที่สุดเป็นการแสวงหาประโยชน์ในทางค้าประเวณี

⁸⁴ Anti – Trafficking in Persons Act

หรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น, การบังคับใช้แรงงานหรือการบริการ, การทำให้เป็นทาส, การทำให้ตกอยู่ภายใต้บังคับหรือ การตัดอวัยวะออกจากร่างกาย⁸⁵ และโดยผลของกฎหมายฉบับนี้เอง ก็ได้มีการตั้งหน่วยงาน Inter –Agency Council Against Trafficking (IACAT)⁸⁶ ขึ้นมาโดยเฉพาะในการทำงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และเมื่อได้พิจารณาในบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ ของประเทศฟิลิปปินส์แล้วก็จะเห็นได้ว่า มีประเด็นน่าสนใจที่กล่าวถึงการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ดังนี้

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด⁸⁷

สำหรับประเทศฟิลิปปินส์นั้นผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะไม่ถูกดำเนินคดีอาญาในฐานะของผู้กระทำความผิดในกรณีความผิดที่มีความเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ยกตัวอย่างเช่นความผิดที่ปรากฏตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้ หรือความผิดที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะต้องกระทำไปตามคำสั่งของผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (โดยที่ความยินยอมของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจะไม่ถูกนำมาพิจารณาว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีเจตนามุ่งหมายในการกระทำความผิด)

การให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁸⁸

การรักษาข้อมูลส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ เป็นเรื่องที่ประเทศฟิลิปปินส์ตระหนักถึงและให้ความสำคัญ ดังนี้ การเปิดเผยชื่อหรือข้อมูลใดๆที่เกี่ยวข้องกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จึงไม่อาจกระทำได้นอกจากนี้ข้อมูลต่างๆในขั้นตอนของการสืบสวน สอบสวน ไม่ว่าจะเป็นในชั้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการหรือกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลก็ไม่อาจที่จะนำมาเปิดเผยได้เช่นกัน

การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีลับในความผิดฐานค้ามนุษย์⁸⁹

ในขั้นตอนการพิจารณาคดีของศาลในความผิดฐานค้ามนุษย์นั้นก็จะต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นการลับ นอกจากนี้ยังห้ามไม่ให้สื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์

⁸⁵ Ibid., Section 3.

⁸⁶ Ibid., Section 20.

⁸⁷ Ibid., Section.17.

⁸⁸ Ibid., Section 7.

⁸⁹ Ibid., Section 7.

หรือสื่อโทรทัศน์ทำการเผยแพร่ถึงรายละเอียดของกระบวนการพิจารณาคดีไม่ว่าจะเป็นการตีพิมพ์
ในนิตยสารหรือคอลัมน์สัปดาห์รวมทั้งห้ามมิให้มีการรายงานข่าวไม่ว่าจะเป็นทางวิทยุหรือโทรทัศน์
หากมีการฝ่าฝืนที่จะทำการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆก็จะถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมในการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายทางแพ่ง⁹⁰

หากว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ดำเนินการฟ้องร้องเรียก
ค่าเสียหายในทางแพ่งต่อผู้กระทำความผิด ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นก็จะได้รับการ
ยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมสำหรับการดำเนินคดีในทางแพ่งดังกล่าว

การจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁹¹

ทางประเทศฟิลิปปินส์ ได้จัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับ
ช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ขึ้นมาโดยเฉพาะไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปกป้อง
การฟื้นฟูแก้ไขการศึกษารักษาให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์สามารถที่จะกลับไปมีชีวิต
ในสังคมได้อีกครั้ง และเงินงบประมาณส่วนหนึ่งในการนำมาสนับสนุนกองทุนนี้ ก็ได้มาจากการ
ยึดหรือริบทรัพย์สินจากผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

การกำหนดให้หน่วยงานด้านต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและแก้ไข

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในแต่ละเรื่อง⁹²

รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้วางแผนงานในการป้องกันการค้ามนุษย์ มาตรการ
ปกป้องและฟื้นฟูผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ซึ่งแผนงานดังกล่าวจะต้องอาศัยการทำงาน
ของหน่วยงานหลายฝ่ายดังนั้นทางรัฐบาลฟิลิปปินส์ จึงได้กำหนดนโยบายให้หน่วยงานของรัฐ
ในแต่ละหน่วยงานเข้ามาดูแลรับผิดชอบตามแผนงานที่ได้วางนโยบายไว้ เช่น กระทรวง
การต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ องค์กรต่างๆเหล่านี้จะต้องเข้ามาช่วยกันทำงานและแก้ไขปัญหา

---

⁹⁰ Ibid., Section 13.

⁹¹ Ibid., Section 14.,15.

⁹² Ibid.,Section 16.

การให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้รับสิทธิตามโครงการคุ้มครองพยาน⁹³

เป็นที่ทราบดีว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นพยานปากสำคัญในคดีที่จะเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้ ประเทศฟิลิปปินส์เองก็ตระหนักดีถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้บัญญัติให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นผู้ที่ได้รับการคุ้มครอง ตามโครงการคุ้มครองพยาน ได้ซึ่งเรื่องของการคุ้มครองพยานนี้มีปรากฏอยู่ในพ.ร.บ.ว่าด้วยการคุ้มครองความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของพยาน⁹⁴

การให้หลักประกันกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างชาติ⁹⁵

กรณีที่พบว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นคนต่างชาติอยู่ในประเทศ ฟิลิปปินส์ บุคคลดังกล่าวมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้อง ช่วยเหลือและสามารถได้รับการบริการต่างๆจากรัฐตามมาตรการที่ปรากฏในบทบัญญัติของกฎหมายนี้

การให้ความช่วยเหลือและบริการทางด้านสังคมและสาธารณสุขกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁹⁶

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะได้รับการช่วยเหลือในการให้ที่พักอาศัยที่เหมาะสมเพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังจะได้มีการจัดให้บริการและการให้คำปรึกษาทางการแพทย์ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกายและจิตใจ การจัดหาถ้ำมในการแปลภาษา นอกจากนี้ยังมีการจัดให้มีการฝึกอาชีพและการจัดการศึกษาให้สำหรับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็ก

การให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁹⁷

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะได้รับการให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสิทธิของตัวเองหรือเกี่ยวกับขั้นตอนในการพิจารณาคดีรวมทั้งสิทธิต่างๆในการเรียกร้องค่าเสียหาย

⁹³ Ibid.,Section 18.

⁹⁴ Republic Act NO.6981 An Act Providing for A Witness Protection, Security and Benefit

⁹⁵ Anti – Trafficking in Persons Act ,Section 19.

⁹⁶ Ibid.,Section 23. (a) (b) (d) (e) (f)

⁹⁷ Ibid., Section 24. Section 23. (a). (b) (c)

มาตรการในการส่งกลับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์⁹⁸

ในกรณีของการส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับประเทศนั้น ทางประเทศฟิลิปปินส์ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงแรงงาน หรือหน่วยงานอื่นๆที่เหมาะสม จะต้องเป็นตัวแทนในการรับผิดชอบประสานงานในการส่งกลับ และจะต้องดูแลผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ให้ได้กลับประเทศแม้ว่าบุคคลนั้นจะไม่มีเอกสาร ในการเดินทางผ่านเข้า-ออกประเทศ ก็ตาม

การสร้างความร่วมมือกับองค์กรเอกชน

ประเทศฟิลิปปินส์เองตระหนักดีถึงความสำคัญขององค์กรเอกชน ดังนั้นในบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้จึงได้วางแนวทางไว้อย่างชัดเจนว่าองค์กรหรือหน่วยงาน ของภาครัฐจะต้องทำงานประสานกับองค์กรเอกชนในการแก้ไขปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของมาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้น องค์กรเอกชนเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งต่อการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ และจากข้อมูลของ องค์กรเอกชนที่ได้ทำงานใกล้ชิดกับปัญหาการค้ามนุษย์นั้นก็ทำให้ทราบได้ว่าผู้หญิงฟิลิปปินส์ ถูกส่งไปยังทางตะวันตกของประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนมากโดยผู้หญิงเหล่านี้ถูกบังคับ ให้ค้าประเวณีในสถานบริการ บาร์ คาราโอเกะ รวมทั้งในแคว้นซาบาร์ของประเทศมาเลเซีย ก็มีผู้หญิงฟิลิปปินส์ที่ถูกส่งผ่านเข้ามาจากทางตอนใต้ของประเทศ ข้อมูลต่างๆเหล่านี้ล้วนแต่เป็น ประโยชน์ต่อรัฐบาลฟิลิปปินส์ในการทำงานแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการให้ความคุ้มครอง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็ก

นอกจากประเทศฟิลิปปินส์จะมีบทบัญญัติเรื่องการค้ามนุษย์ และการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ขึ้นมาโดยเฉพาะแล้ว ในส่วนของเด็กนั้นประเทศ ฟิลิปปินส์ยังมีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับความผิดที่กระทำต่อเด็ก(ซึ่งรวมถึงการค้าเด็กด้วย) และมี มาตรการในการฟื้นฟูและเยียวยาให้กับเด็ก⁹⁹

⁹⁸ Ibid.,Section 25.

⁹⁹ Child and Youth Welfare Code(Republic Act 7610), An Act Establishing A Comprehensive Juvenile Justice and Welfare System Creating The Juvenile Justice and Welfare Council Under The Department of Justice Appropriating Funds There for and for Other Purposes(Republic Act 9344)

การให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องแรงงานในต่างประเทศ

รัฐบาลฟิลิปปินส์ ตระหนักดีว่าปัญหาเรื่องแรงงานเป็นปัญหาหนึ่ง ที่ประเทศฟิลิปปินส์ต้องเผชิญอยู่และโดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานของฟิลิปปินส์ที่เข้าไปทำงาน ในต่างประเทศรัฐบาลฟิลิปปินส์พยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าฟิลิปปินส์ต้องการให้ความคุ้มครอง และปกป้องแรงงานเหล่านี้อย่างจริงจัง เช่นการมีหน่วยงานเฉพาะในการให้ความช่วยเหลือทางด้าน กฎหมายสำหรับแรงงานฟิลิปปินส์ในต่างประเทศ(OLAMWA)¹⁰⁰ การพยายามทำความเข้าใจกับประเทศผู้รับแรงงานของฟิลิปปินส์¹⁰¹

กรณีศึกษา¹⁰²

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์นั้น ไม่ใช่เพียงแต่ถูกบังคับ ให้ค้าประเวณีหรือบังคับใช้แรงงานในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งเพียงแห่งเดียวเท่านั้น แต่บ่อยครั้งที่ เราจะพบว่ากลุ่มผู้ค้ามนุษย์จะส่งผู้ที่เป็นเหยื่อไปยังสถานที่ต่างๆที่สามารถนำผลประโยชน์มาให้กับ ตนเองมากที่สุด ดังนั้นเราจึงสามารถพบได้ว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ถูกกระทำ อย่างซ้ำซ้อนในเวลาเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากกรณีของ Alicia หญิงสาวชาวฟิลิปปินส์ ได้ถูก กลุ่มผู้ค้ามนุษย์หลอกลวงเธอให้เข้าไปทำงานในสถานบริการในมาเลเซียที่แคว้น Sabah แต่เธอ ไม่ได้ถูกบังคับให้ค้าประเวณีที่นั่นเท่านั้น เพราะกลุ่มผู้ค้ามนุษย์ยังได้ส่งเธอให้เข้าไปที่เมือง Johor Bahru และบังคับให้เธอเข้าไปเดินในคลับแห่งหนึ่ง

เป็นที่ทราบกันดีว่าการค้ามนุษย์นั้นบ่อยครั้งที่มีการกระทำความผิด ในรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐขึ้นไป โดยจากตัวอย่างก่อนหน้านี้นี้เราจะเห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดเป็นการค้ามนุษย์ได้มีการหลอกลวงผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากประเทศหนึ่งเข้าไปสู่อีกประเทศหนึ่ง แต่จากกรณีนี้เราจะเห็นได้ว่าหญิงสาวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ถูกส่งเข้าไปใน อีกประเทศหนึ่งอยู่เป็นประจำเพื่อการหารายได้ของกลุ่มผู้กระทำความผิด และจากกรณีดังกล่าว ทำให้มองเห็นได้ว่าการข้ามพรมแดนมีส่วนเกี่ยวข้องกับวงจรการค้ามนุษย์อยู่ตลอดเวลา

¹⁰⁰ Office for Legal Assistant for Migrant Worker's Affairs

¹⁰¹ 1997 Memorandum of Understanding on Labor and Manpower Development between The Government of the Republic of the Philippines and The Government of the State of Kuwait

¹⁰² Sex abuse and sex trafficking in Malaysia, Available from: http://www.walnet.org/csis/news/word_2002/a iw-020905.html[2007, January 28]

และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการผ่านค่านำจะมีผลประโยชน์ในเรื่องนี้อยู่ไม่มากนักน้อย
ดังนั้นการที่บทบัญญัติในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ
ได้มีการบัญญัติถึงการเอาผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำการฉ้อราษฎร์บังหลวงและการเอาผิดกับ
ผู้ที่ให้สินบนเจ้าพนักงาน น่าจะเป็นประเด็นที่รัฐภาคนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาและลงโทษ
ผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

4.1.7. ประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ตกอยู่ในสถานะของประเทศต้นทาง ประเทศ
ทางผ่านและประเทศปลายทางสำหรับการค้ามนุษย์ โดยผู้ที่ตกเป็นเหยื่อชาวอินโดนีเซียมักจะถูก
ล่อลวงและส่งไปยังประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ในสภาพของหญิงรับใช้ภายในบ้าน
การถูกบังคับค้าประเวณี ไม่เว้นแม้แต่เด็กก็ตกอยู่ในสภาพถูกบังคับใช้แรงงาน นอกจากนี้ยังพบว่า
ผู้หญิงและเด็กหญิงชาวอินโดนีเซียจะถูกล่อลวงให้แต่งงานกับชายในประเทศมาเลเซียหรือไต้หวัน
แต่หลังจากนั้นก็จะถูกนำไปค้าประเวณี แต่ในขณะที่เดียวกันก็จะพบได้ว่ามีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจาก
การค้ามนุษย์ที่เป็นคนไทยถูกล่อลวงไปบังคับค้าประเวณีในประเทศอินโดนีเซีย ในปี ค.ศ. 2000
(พ.ศ. 2545) ประเทศอินโดนีเซียเพียงแต่ได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน
องค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษ
การค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก และยังไม่มียกกฎหมายเฉพาะในเรื่องการค้ามนุษย์คงมี
แผนปฏิบัติการแห่งชาติเพื่อจัดการค้ามนุษย์ในผู้หญิงและเด็ก¹⁰³ ซึ่งแม้ว่าประเทศอินโดนีเซีย
จะไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องการค้ามนุษย์เป็นการเฉพาะ แต่ก็มียกกฎหมายของประมวล
กฎหมายอาญาที่มีการกล่าวถึงการค้าผู้หญิงและเด็กผู้ชายเป็นความผิดทางอาญาและผู้กระทำ
ความผิดจะต้องรับโทษจำคุกไม่เกินหกปี¹⁰⁴ นอกจากนี้ยังมีการบัญญัติถึงความผิดบางลักษณะที่ได้
กระทำการละเมิดหรือการข่มขู่ใช้กำลังต่อหญิง(ที่ไม่ใช่ภรรยา)เพื่อวัตถุประสงค์ในทางเพศ
เป็นการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญา¹⁰⁵ รวมทั้งการกระทำที่มีพฤติการณ์ที่เป็นการจัดหา
ให้สัญญาหรือให้ซึ่งเงินหรือสิ่งของอื่นใดแก่บุคคลหรือการล่อลวงผู้อื่นเพื่อวัตถุประสงค์ในการ

---

¹⁰³ The National Plan of Action for the Elimination of Trafficking in Women and
Children (RAN P3A) และยังแผนปฏิบัติการอื่นๆที่เกี่ยวข้องอีกหลายฉบับ เช่น
National Plan of Action on the Elimination of Sexual Exploitation of Children (Presidential
Decree NO.87 Year 2002) , 2004-2009 National Plan of Action on Human Right
(Presidential Decree NO.401)

¹⁰⁴ Penal Code, Chapter XIV: Crimes Against Morals Article 297.

¹⁰⁵ Ibid., Article 286,287,289.

กระทำอนาจารก็ให้ถือเป็นการกระทำความผิดทางอาญาเช่นกัน¹⁰⁶ และมีการกล่าวถึงความผิดต่อเสรีภาพของบุคคลการบังคับผู้อื่นให้เป็นเสมือนทาส¹⁰⁷ นอกจากนี้ยังมีข้อนำพิจารณาในส่วนของ การแสดงออกของรัฐบาลอินโดนีเซียและบทบัญญัติของกฎหมายอื่นๆ ที่น่าจะนำมาปรับใช้กับการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ ดังมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด

แม้ว่าประเทศอินโดนีเซียจะไม่มีกฎหมายเรื่องการค้ามนุษย์เป็นการเฉพาะก็ตาม แต่จากการแสดงเจตนาของรัฐบาลอินโดนีเซียในแผนปฏิบัติการแห่งชาติในการจัดการค้ามนุษย์ในผู้หญิงและเด็ก ทำให้เราสามารถเห็นได้ว่า รัฐบาลอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และมองว่า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด ดังนั้นวิธีที่รัฐบาลอินโดนีเซียปฏิบัติต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จึงเป็นไปในลักษณะของการให้ช่วยเหลือไม่ใช่การลงโทษ

การให้ความคุ้มครองช่วยเหลือพลเมืองของประเทศอินโดนีเซีย ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวตกอยู่ในภยันตรายในดินแดนรัฐต่างประเทศ¹⁰⁸

ในกรณีที่พบว่าพลเมืองของอินโดนีเซียที่ตกอยู่ในรัฐต่างแดน ตกอยู่ในอันตรายให้ผู้ที่เป็นตัวแทนของประเทศอินโดนีเซียรีบดำเนินการให้ความช่วยเหลือบุคคลดังกล่าวโดยทันทีไม่ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย การจัดหาที่อยู่ที่ปลอดภัย และการดำเนินการส่งตัวบุคคลนั้นกลับประเทศอินโดนีเซียโดยเร็ว

การชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศอินโดนีเซียนั้น ได้มีการกล่าวถึง การให้สิทธิกับผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดได้ เมื่อมีการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา

---

¹⁰⁶ Ibid., Article 293.

¹⁰⁷ Ibid., Article 324.

¹⁰⁸ Law No. 7 Year 1999 on International Relationship Article 19.,21.

การพยายามให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ประเทศอินโดนีเซียได้ให้ความสำคัญกับการให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ดังนั้นจึงได้กำหนดรายชื่อของโรงพยาบาลต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคขึ้นเป็นการเฉพาะในการที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะเข้าไปขอรับบริการได้ เช่น ทางสุมาตราตอนเหนือก็มีโรงพยาบาล Medan Bhayangkara ทางสุมาตราตะวันตกก็มีโรงพยาบาล Tebing Tinggi Bhayangkara ที่บาห์ลีสก็มีโรงพยาบาล Trijata Bhayangkara ไม่ว่าจะเป็นการรักษาพยาบาลโดยทั่วไป การให้คำแนะนำปรึกษาทางทางด้านจิตใจ รวมทั้งการจัดหาที่พักอาศัยชั่วคราวให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้พักผ่อนหรือฟื้นฟูสภาพจิตใจ ก่อนที่จะออกไปสู่สังคม และหน่วยงานโรงพยาบาลต่างๆ เหล่านี้จะมีการประสานงานกันเพื่อดูแลปกป้อง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

การจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือโดยเฉพาะสำหรับเด็ก

ประเทศอินโดนีเซียมีกฎหมายว่าด้วยการปกป้องเด็ก(หมายถึงบุคคลที่มีอายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์) ขึ้นมาโดยเฉพาะและได้มีการกล่าวถึงการทำที่เป็นการค้า, ขาหรือลักพาเด็กเพื่อหาประโยชน์หรือเพื่อการค้าเป็นการกระทำที่เป็นความผิด¹⁰⁹ และการกระทำที่เป็นการหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือหาประโยชน์ในทางเพศต่อเด็กเป็นการกระทำที่เป็นความผิด และผู้กระทำความผิดต้องรับโทษ¹¹⁰ นอกจากนี้ทางกระทรวงพัฒนาสังคมของประเทศอินโดนีเซียได้จัดตั้งบ้านพักสำหรับเด็กขึ้นมาโดยเฉพาะ โดยมีการวางโครงการที่จะจัดตั้งบ้านพักดังกล่าวขึ้นมาอีกในหลายจังหวัดและจะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงพัฒนาสังคม องค์กรปกป้องเด็ก และองค์กรเอกชน โดยบ้านพักดังกล่าวจะมีเจ้าหน้าที่ในการทำงานเพื่อให้ความคุ้มครองช่วยเหลือเด็กในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นการดูแลรักษาทางร่างกายและการฟื้นฟูสภาพจิตใจ

การให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นผู้หญิงทำหน้าที่ในการดูแลผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่ผู้หญิงและเด็ก

ในปี ค.ศ. 2004 ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติของประเทศอินโดนีเซียได้จัดตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นมาโดยเฉพาะในการดูแลผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่ผู้หญิงและเด็กซึ่งรวมถึงผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย โดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจ

¹⁰⁹ Law No 23 Year 2002 on Child Protection, Article 83

¹¹⁰ Ibid, Article 84

หญิงที่จะต้องเป็นผู้ดูแลและจัดหาบริการต่างๆให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ โดยหน่วยงานนี้จะมีอยู่ประจำทั้งในสถานีตำรวจระดับจังหวัดและระดับเขต

การให้ความช่วยเหลือและการส่งกลับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

การดำเนินการให้ความช่วยเหลือในการส่งกลับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นี้จะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานหลักๆสามหน่วยงาน คือ ทางกระทรวงแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคม และสำนักงานเกี่ยวกับผู้อพยพ เนื่องจากในหลายครั้งมีการพบว่ามีความเกี่ยวพันกันระหว่างกรณีของการค้ามนุษย์ แรงงานอพยพและการลักลอบเข้าเมือง หน่วยงานทั้งสามจึงได้มีการทำงานร่วมกันในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือในการจัดหาที่พักอาศัยชั่วคราว การให้การศึกษ การฝึกอาชีพให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ก่อนที่จะดำเนินการส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับภูมิลำเนา

การสร้างความร่วมมือกับองค์กรเอกชน

ทางรัฐบาลอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับองค์กรเอกชนมาก ดังนั้นการทำงานในเรื่องการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้น ทางภาครัฐได้ทำงานประสานกับองค์กรเอกชนโดยตลอดในหลายๆ กรณี ไม่ว่าจะเป็นการตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้หญิงในแต่ละจังหวัด โดยศูนย์ช่วยเหลือดังกล่าวจะเป็นหน่วยงานในการคุ้มครองผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ และเป็นที่พักอาศัยชั่วคราวให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อด้วย เช่น ทางตะวันตกของกาลิมันตัน ก็มีศูนย์ช่วยเหลือของ Women's Organization Coordinating Board (BKOW) Shelter ส่วนทางใต้ของสุลาเวสี ก็มีศูนย์ช่วยเหลือของ Women 's Issues Observers Forum (FPMP) Women's Crisis Centre นอกจากนี้องค์กรเอกชนหลายแห่งในอินโดนีเซียยังมีการให้ความช่วยเหลือในการจัดหาบริการทางการแพทย์ การฟื้นฟูทางด้านจิตใจและการหามาตรการในการฟื้นฟูเยียวยาแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย

การให้ความสำคัญกับปัญหาแรงงานและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

แรงงานของอินโดนีเซียมักประสบปัญหาเสมอ ในเรื่องของการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและมีแรงงานจำนวนมากที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ประเทศอินโดนีเซียได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งศูนย์การทำงานแบบครบวงจรเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับแรงงานที่ต้องการไปทำงานยังต่างประเทศเพื่อที่จะไม่เกิดปัญหา เรื่องการลักลอบเข้าเมืองและการสร้างความร่วมมือกับประเทศปลายทางที่รับแรงงานของอินโดนีเซียไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความร่วมมือกับประเทศมาเลเซีย เนื่องจากประเทศ

อินโดนีเซียพบว่า แรงงานของตนเองถูกลักลอบเข้าไปในบริเวณพื้นที่ทางตอนเหนือของ
แคว้นสุมาตราและสุลาเวสี รวมทั้งทางตะวันตกของกาลิมันตัน ดังนั้นทางรัฐบาลอินโดนีเซียจึงได้มี
การประสานงานในระดับท้องถิ่นของบริเวณพื้นที่เหล่านี้ เพื่อที่จะเพิ่มกลไกและความเข้มงวด
ในการตรวจหาแรงงานของอินโดนีเซียเพื่อที่จะปกป้องบุคคลเหล่านี้ไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ
จากการค้ามนุษย์หรือได้รับการคุ้มครองหากบุคคลเหล่านี้ได้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

กรณีศึกษา¹¹¹

เมื่อปี ค.ศ. 2004 Nurlela หญิงสาวชาวอินโดนีเซีย ได้รับการติดต่อ
ว่าจ้างให้ทำงานที่ภัตตาคารในประเทศมาเลเซีย เธอจึงได้เดินทางไปยังมาเลเซีย เมื่อไปถึง
เธอกลับถูกนำตัวไปยังอพาร์ทเมนท์แห่งหนึ่งซึ่งมีคนคอยควบคุมและที่นี่เองเธอได้ถูกบังคับ
ให้รับแขก (มีผู้หญิงคนอื่นที่ตกอยู่ในสภาพเดียวกับเธอเช่นกัน) แต่ Nurlela ไม่ยอม หลังจากนั้น
ผู้ชายคนหนึ่งจะข่มขืนเธอและพยายามที่จะใช้อาวุธทำร้ายเธอ เธอต่อสู้ขจัดขึ้นและในที่สุดเธอ
ได้แทงผู้ชายคนนั้นเสียชีวิต ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจมาที่อพาร์ทเมนท์ที่เกิดเหตุ เธอถูกจับกุมตัว
ไปพร้อมกับเพื่อนอีกสองคน ต่อมาเธอถูกตั้งข้อหาว่าฆ่าคนตายโดยประมาทส่วนเพื่อนอีกสองคน
ถูกตั้งข้อหาว่าเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย Nurlela ถูกจำคุกเป็นเวลา 2 ปีในมาเลเซีย (ในขณะที่
นายหน้าที่หลอกลวงเธอถูกตั้งข้อหาว่าค้าหญิง และถูกจำคุก 18 เดือน)

ตัวอย่างในกรณีนี้ทำให้เราเห็นถึงปัญหาที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการ
ค้ามนุษย์ได้รับจากกระบวนการทางกฎหมายได้เป็นอย่างดี จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นได้ว่า
หญิงสาวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อได้ถูกหลอกลวงจากประเทศของตนเองเข้ามาในประเทศปลายทางและเธอ
ได้ถูกบังคับให้ค้าประเวณีแต่เธอไม่ยอม เมื่อเกิดการต่อสู้และเธอได้ฆ่าผู้ที่ทำละเมิดเธอตาย
ผลปรากฏว่าเธอกลับถูกตัดสินว่าฆ่าคนตายและเพื่อนของเธอที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เช่นกัน
ถูกตั้งข้อหาว่าเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ส่วนผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ได้ถูกตัดสินลงโทษ
จำคุกน้อยกว่าตัวเธอที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการที่รัฐ
ไม่ยอมรับว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด เมื่อเกิดกรณี
ดังกล่าวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จึงถูกดำเนินคดี ซึ่งในบทบัญญัติของพิธีสารเพิ่มเติม
ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กนั้นได้วางหลัก
ไว้ว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด ดังที่ได้เคยกล่าว
รายละเอียดไว้ในบทก่อนหน้านี้ ดังนั้นรัฐซึ่งมีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์อยู่ในดินแดน

---

¹¹¹Statement of Complaint to Suhakam Over Case of Nurlela Binti Usman ,Available
from: [http://www.geeklog.tenaganita.net/classic/article.\[2007 January 30\]](http://www.geeklog.tenaganita.net/classic/article.[2007 January 30])

ของคนน่าจะต้องพิจารณาและนำหลักนี้มาปรับใช้เพื่อเป็นการรองรับและให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

4.1.8. ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่ถือว่าเป็นประเทศต้นทาง ทางผ่านและปลายทาง สำหรับการค้ามนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งพบว่า มีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ชาวอินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์อยู่ในประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนมาก (ในที่นี่ยังมีชาวไทย กัมพูชาและพม่า) โดยการถูกหลอกลวงเพื่อบังคับใช้แรงงานไม่ว่าจะเป็นภาคเกษตรกรรมหรือในงานก่อสร้าง รวมทั้งการเป็นหญิงรับใช้ในบ้านและการบังคับค้าประเวณี ประเทศมาเลเซียได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ เมื่อวันที่ 26 กันยายน ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) และต่อมาได้เข้าเป็นภาคีโดยการให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 24 กันยายน ค.ศ. 2004 (พ.ศ. 2547) แต่ไม่ได้เข้าเป็นภาคีของ พิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ประเทศมาเลเซียไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ขึ้นมาโดยเฉพาะ(แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของมาเลเซียได้กล่าวว่า รัฐบาลมาเลเซียกำลังจะดำเนินการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์¹¹²)และไม่มีแผนปฏิบัติการแห่งชาติเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์(มีรายงานว่าในบริเวณมาเลเซีย ตะวันตกมีกลุ่มองค์กรอาชญากรรมอยู่ถึง 11 กลุ่มและองค์กรอาชญากรรมเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกับการกระทำความผิด ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์หรือการลักลอบขนคนเข้าเมือง นอกจากนี้ในแคว้นซาบารของมาเลเซียก็พบว่ามีการค้ามนุษย์อย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ค้ามนุษย์ มีการแบ่งขั้นตอนและระดับชั้นการทำงาน เริ่มตั้งแต่คนที่ทำหน้าที่หาเป้าหมายซึ่งถูกจ้างโดยนายหน้า โดยคนที่ทำหน้าที่ในการหาเป้าหมายเหล่านี้จะมุ่งไปที่เด็กผู้หญิงที่มีฐานะยากจนโดยเฉพาะเด็กจากประเทศฟิลิปปินส์ ขึ้นต่อมาก็คือนายหน้าที่จะทำหน้าที่ในการหลอกลวงผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในการเสนองานให้ทำ ส่วนสุดท้ายก็คือผู้ที่รับบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไว้) แต่อย่างไรก็ตามมีความน่าสนใจในกฎหมายสองฉบับที่มีกรกล่าวถึงการค้ามนุษย์ในกรณีผู้หญิงและเด็ก ฉบับแรกคือ พ.ร.บ.ว่าด้วยการปกป้องผู้หญิงและเด็กผู้หญิง ค.ศ. 1973¹¹³(พ.ศ. 2516) ที่บัญญัติห้ามการกระทำที่เป็นการค้าหญิงเพื่อวัตถุประสงค์ในการค้าประเวณีไว้ในบรรพที่ห้า มาตรา 18 ส่วนฉบับที่สองคือ พ.ร.บ.เด็ก ค.ศ. 2001¹¹⁴(พ.ศ.2544) ได้บัญญัติถึงการกระทำอันถือเป็นการ

---

¹¹² Malaysia Promises to Act Against Human trafficking,22 March 2006,Available from : <http://www.humantrafficking.org>,[2007 January 3]

¹¹³ Women and Girl Protection Act Part IV, Section 18.

¹¹⁴ Child Act Part VIII, Section 48.

การค้าและลักพาตัวเด็ก ว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ในบรรพที่แปด มาตรา 48 ดังนั้น จึงจะได้พิจารณาในส่วนของมาตรการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งสองฉบับ ว่ามีมาตรการให้ความคุ้มครองใดบ้างที่พอจะเห็นเป็นรูปธรรมที่น่าจะนำมาปรับใช้ กับกรณีของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

การปกป้องความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหายและพยาน¹¹⁵

รัฐบาลมาเลเซีย ให้ความสำคัญกับผู้หญิงและเด็กผู้หญิงที่ต้องตกเป็น ผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีดังนั้น จึงได้มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ห้าม หนังสือพิมพ์ไม่ให้ทำการรายงานข่าวเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีในศาล และห้ามตีพิมพ์เผยแพร่ ชื่อ ที่อยู่ รูปภาพหรือข้อมูลต่างๆที่จะทำให้รู้ได้ว่าผู้เสียหายคือใคร การห้ามนี้ให้รวมไปถึงการ ห้าม เผยแพร่ข้อมูลของบุคคลที่เป็นพยานในคดีด้วย

การจัดให้ผู้เสียหายอยู่ในสถานที่ปลอดภัย¹¹⁶

ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร ศาลอาจพิจารณาจัดให้ผู้เสียหายไปอยู่ใน สถานที่ปลอดภัยชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งจนกว่าจะเสร็จสิ้นกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล

การชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม¹¹⁷

การที่ศาลสั่งให้ชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ในคดีอาญาและการได้รับชดเชยค่าเสียหายในคดีอาญานี้ไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายในการเรียกร้อง ค่าเสียหายในทางแพ่งอีก

การสืบพยานโดยการถ่ายทอดผ่านวิดีโอ¹¹⁸

ประเทศมาเลเซีย ได้มีบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องของการให้การของ พยานในขั้นตอนของการพิจารณาคดีในชั้นศาลด้วยเช่นกัน กล่าวคือในกรณีที่เป็นการสะดวก หรือมีเหตุฉุกเฉินและผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเห็นสมควรในกรณีความผิดบางฐานก็ให้มีการอนุญาต ให้พยานให้การ โดยการถ่ายทอดผ่านวิดีโอได้

---

¹¹⁵ Women and Girl Protection Act, Part VI Section 30.

¹¹⁶ Ibid.,Part IV Section 26.(2)

¹¹⁷ Criminal Procedure Code

¹¹⁸ Ibid.,Section 272. B

มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็ก¹¹⁹

รัฐบาลมาเลเซียให้ความสำคัญกับเด็กเป็นพิเศษจึงได้บัญญัติกฎหมายขึ้นมาโดยเฉพาะคือพระราชบัญญัติเกี่ยวกับเด็ก โดยในพระราชบัญญัตินี้ได้กล่าวถึงกรณีของเด็กตกเป็นผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับเพศและได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองเด็กเอาไว้ในหลายกรณี เช่น การจัดให้เด็กอยู่ในสถานที่ปลอดภัย การกำหนดหลักเกณฑ์ของกระบวนการพิจารณาคดีอาญาสำหรับเด็ก

การแสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

ประเทศมาเลเซียเองก็ให้ความสนใจในปัญหาการค้ามนุษย์เช่นกัน โดยเมื่อปี ค.ศ. 2004 นายกรัฐมนตรีบันดาวิ ของมาเลเซียและนายกรัฐมนตรีฮุนเซ็น ของกัมพูชา ได้มีการปรึกษาหารือกันในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์โดยการประสานงานกับสถานทูตกัมพูชาในมาเลเซียในการส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ชาวกัมพูชา นอกจากนี้เมื่อ ปี ค.ศ. 2006 รัฐมนตรีต่างประเทศของมาเลเซียได้แสดงเจตนาว่ารัฐบาลของมาเลเซียกำลังจะพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อสร้างมาตรการในการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของการแยกเหยื่อที่ถือว่าเป็นผู้เสียหายไม่ใช่เป็นผู้กระทำความผิด¹²⁰

กรณีศึกษา¹²¹

Naka เด็กสาวชาวกัมพูชาอายุ 15 ปี ได้ถูกนายหน้าค้ามนุษย์ชาวกัมพูชา หลอกลวงโดยชายคนดังกล่าวได้สัญญากับเธอว่าจะหางานในโรงงานให้กับเธอทำได้ที่ประเทศไทย เธอหลงเชื่อและได้จ่ายเงินให้กับนายหน้าไป 100 US เพื่อให้ดำเนินการให้เธอได้ข้ามชายแดน

¹¹⁹ Child Act, Part I Section 2 (1) บัญญัติว่า “เด็ก หมายถึง บุคคลที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี”

¹²⁰ Malaysia Promises to Act Against Human Trafficking, Available from : [http://www.humantrafficking.org/updates/158\[2007\]](http://www.humantrafficking.org/updates/158[2007]) , January 3]

¹²¹ Cambodia Women’s Crisis Centre(CWCC), Trafficking of Cambodia Women and Children Report of the Fact- Finding in Malaysia(2005) , Available from: <http://www.cwcc.org.kh/downloads/TRAFFICKING%20OF%20CAMBODIAN%20WOMEN%20AND%20CHILDREN.pdf>[2006 ,December 29]

เข้าประเทศไทย นายหน้าได้นำเธอเข้ามาในกรุงเทพมหานครและเดินทางต่อไปยังปอยเปต โดยเธอพบว่ามีส่วนร่วมเดินทางไปกับเธออีกห้าคน หลังจากนั้นเธอถูกนำทางต่อไปยังประเทศ มาเลเซียที่นี้เธอถูกนายหน้าขายต่อให้กับเจ้าของโฮเต็ลในราคา 3,500 US และถูกบังคับ ให้ค้าประเวณี ถูกควบคุมตัวและกักขัง เธอพยายามหาทางหลบหนีและในที่สุดจากการช่วยเหลือ ของลูกค้าคนหนึ่งเธอจึงสามารถหลบหนีออกมาได้ หลังจากนั้นเธอถูกจับกุมตัวและถูกกักตัวไว้ใน ศูนย์กักกัน โดยปราศจากคำสั่งศาล

จากข้อเท็จจริงในตัวอย่างนี้เป็นอีกกรณีหนึ่งที่ทำให้เห็นว่ากรณีที่รัฐที่มีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์เกิดขึ้นไม่ยอมรับว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นผู้เสียหาย ไม่ใช่ผู้กระทำความผิดนั้น เมื่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์หลุดพ้นจากกลุ่มผู้ค้ามนุษย์ ออกมาได้ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ก็อาจจะไม่หลุดพ้นไปจากการลงโทษตามกฎหมาย ของรัฐผู้รับการค้ามนุษย์ไปได้ หากรัฐผู้รับการค้ามนุษย์มองว่าการเข้าเมืองของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจาก การค้ามนุษย์นั้นเป็นการเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นในกรณีของความผิดเกี่ยวกับการ เข้าหรือออกเมืองโดยผิดกฎหมายนี้ควรที่จะเป็นข้อยกเว้นความผิดให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ จากการค้ามนุษย์

4.1.9. ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ถูกมองว่าเป็นประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางของการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพบว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ชาวไทย ชาวกัมพูชา ชาวพม่า ชาวเวียดนาม ชาวฟิลิปปินส์ ไม่เว้นแม้แต่ประเทศใกล้เคียงอย่างมาเลเซีย แต่ในขณะเดียวกันก็มีการพบว่าประเทศสิงคโปร์เป็นทางผ่านของขบวนการค้ามนุษย์โดยการส่ง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อชาวไทยผ่านเข้าไปในประเทศสิงคโปร์เพื่อส่งต่อไปยังประเทศมาเลเซีย ฮองกง หรือแม้กระทั่งแอฟริกาใต้ แต่ทั้งนี้ก็คงปรากฏว่ามีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อชาวสิงคโปร์เองถูกส่งไปยัง ออสเตรเลียเช่นกัน เมื่อวันที่ 26 กันยายน ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) ประเทศสิงคโปร์เพียงแต่ได้ ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและไม่ได้เข้าเป็น ภาคิของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิง และเด็ก ประเทศสิงคโปร์ไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ขึ้นมาโดยเฉพาะและไม่มีแผน ปฏิบัติการแห่งชาติเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ เช่นเดียวกันกับประเทศมาเลเซีย แต่อย่างไรก็ตามมีประเด็นที่น่าสนใจว่าในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสิงคโปร์นั้น ได้มีการกล่าวถึงความผิดฐานลักพาและซื้อขายบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้แรงงาน บังคับค้าประเวณีและบังคับให้แต่งงาน¹²² ซึ่งถือได้ว่าเจ้าของประกอบความผิดของการค้ามนุษย์ได้

¹²² Penal Code, Section 366.-367., 370.-372., 376-377.

เช่นกัน หรือหากจะค้นหาถึงมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้น ก็มีข้อนำพิจารณาในกฎหมายอีกสองฉบับคือในกฎบัตรว่าด้วยสตรีที่ได้มีการกล่าวถึงการค้าผู้หญิง กับเด็กผู้หญิงเพื่อวัตถุประสงค์ในการค้าประเวณี ว่าเป็นความผิด¹²³ และพ.ร.บ.ว่าด้วยเด็ก และเยาวชน¹²⁴ ที่ได้บัญญัติความผิดที่กระทำต่อเด็กเอาไว้หลายลักษณะ(ตามกฎหมายฉบับนี้เด็ก หมายถึงบุคคลที่อายุต่ำกว่า 14 ปี) ซึ่งรวมถึงการกระทำที่เป็นความผิด ฐานค้าเด็กเอาไว้ด้วย ซึ่งแม้ว่าความหมายของการค้าผู้หญิงและเด็กตามกฎหมายทั้งสองฉบับจะไม่ครอบคลุมตาม คำนิยามที่ปรากฏในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยเฉพาะ ผู้หญิงและเด็ก แต่ในกฎหมายทั้งสองฉบับก็มีความน่าสนใจในส่วนของ การให้ความคุ้มครอง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อที่น่าจะสามารถนำมาปรับใช้กับเรื่องมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจาก การค้ามนุษย์ ได้บ้าง ดังประเด็นที่จะกล่าวต่อไปนี้

การกำหนดให้มีหน่วยงานเฉพาะในการดูแลสวัสดิภาพของผู้หญิงและเด็กผู้หญิง ที่ตกเป็นเหยื่อจากการกระทำผิด¹²⁵

ตามบทบัญญัติของกฎบัตรว่าด้วยสตรีนี้ ได้มีหน่วยงานที่ตั้งขึ้นเป็นการ เฉพาะในการดูแลและดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย โดยได้กำหนดให้มี ผู้อำนวยการสวัสดิการสังคมเป็นผู้ทำหน้าที่ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้หญิง และเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้าประเวณี และทำหน้าที่บริหารงานให้เป็นไปตามข้อกำหนดใน บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้

การพิจารณาคดีโดยการถ่ายทอดสัญญาณผ่านกล้องโทรทัศน์วงจรปิด¹²⁶

รัฐบาลสิงคโปร์ตระหนักดีถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้หญิง และเด็กผู้หญิงในกรณีความผิดที่เกี่ยวกับการค้าประเวณี ดังนั้นเมื่อศาลเห็นสมควรศาลจะให้ดำเนิน กระบวนการพิจารณาคดีโดยการให้ผู้เสียหายเบิกความผ่านการถ่ายทอดภาพแทนการให้ผู้เสียหาย ต้องเผชิญหน้ากับผู้ถูกกล่าวหา

¹²³ Women 's Charter, Chapter 353.Part XI Section 141.

¹²⁴ Children And Young Persons Act , Chapter 38. Section 12

¹²⁵ Women 's Charter, Chapter 353 Part I Section 2.

¹²⁶ Ibid.,Chapter 353.Part XI Section 153.(1) และ Criminal Procedure Code,

การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเป็นการลับ¹²⁷

การพิจารณาคดีตามความคิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง และเด็กผู้หญิง ให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเป็นการลับ ห้ามบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในห้องพิจารณาคดี เว้นแต่กรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาคดี

การห้ามเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว¹²⁸

รัฐบาลสิงคโปร์ได้บัญญัติกฎหมายห้ามไม่ให้หนังสือพิมพ์ทำการรายงานข้อมูลใดๆก็ตามที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิง ไม่ว่าจะป็นชื่อ ที่อยู่หรือรูปถ่ายของผู้เสียหายหรือพยานในคดี

ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับการชดใช้ค่าเสียหายในคดีอาญา¹²⁹

ให้ศาลพิจารณาให้ผู้เสียหายได้รับการชดใช้ค่าเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาและการที่ได้รับชดใช้ค่าเสียหายในคดีอาญานี้ไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่งอีก

การจัดที่พักที่ปลอดภัยให้กับผู้หญิงและเด็กผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้าประเวณี¹³⁰

ในระหว่างกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล ผู้อำนวยการสวัสดิการสังคมอาจจะพิจารณาให้ผู้หญิงและเด็กผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้าประเวณีไปอยู่ในสถานที่ปลอดภัยโดยได้รับสวัสดิการต่างๆที่จำเป็น จนกว่าจะเสร็จสิ้นกระบวนการพิจารณา

มาตรการในการปกป้องเด็กและเยาวชน¹³¹

รัฐบาลสิงคโปร์ได้มีบทบัญญัติในการให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะและมีความเอาใจใส่ในการจัดหาที่พักที่ปลอดภัยให้กับเด็ก รวมทั้งการจัดหาที่พักอาศัยและการจัดการรักษาพยาบาลให้กับเด็ก

¹²⁷ Women 's Charter, Chapter 353 Part XI section 153.(2)

¹²⁸ Ibid.,Chapter 353 Part XI section 153. (4)

¹²⁹ The Criminal Procedure Code, Section 401. (4)

¹³⁰ Women 's Charter, Part XI Section 155.

¹³¹ Children And Young Persons Act, Chapter 38 Section 27.

กรณีศึกษา¹³²

Wongsa เป็นหญิงสาวเผ่าอาข่า ที่อยู่ในประเทศไทย เธอถูกหลอกลวงจากนายหน้าค้ามนุษย์ให้เข้าไปทำงานที่หาดใหญ่และถูกบังคับให้ค้าประเวณี หลังจากนั้นนายหน้าที่หาดใหญ่ได้ส่งตัวเธอเข้าไปในประเทศสิงคโปร์ ที่สิงคโปร์เธอได้ถูกจับกุมตัวและถูกตั้งข้อกล่าวหาว่าเข้าเมืองโดยไม่ได้รับอนุญาต

จากข้อเท็จจริงในกรณีนี้ทำให้เราเห็นได้ว่าชนกลุ่มน้อยเองก็ไม่อาจหลุดพ้นไปจากขบวนการค้ามนุษย์ได้มีหน้าซ้ำกลุ่มคนดังกล่าวยังเป็นเป้าหมายของขบวนการค้ามนุษย์ในการเข้าไปหลอกลวงและแสวงหาประโยชน์จากกลุ่มคนเหล่านี้ ตามตัวอย่างหญิงสาวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ถูกหลอกลวงและส่งต่อไปยังพื้นที่อื่นๆภายในประเทศก่อนแต่ต่อมาเธอก็ถูกส่งตัวออกไปยังอีกประเทศหนึ่งโดยการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย สุดท้ายเมื่อเธอถูกจับกุมตัวเธอก็ตั้งข้อหาว่าเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจากรัฐผู้รับการค้ามนุษย์ซึ่งไม่ได้มองว่าเธอคือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อไม่ใช่ผู้กระทำความผิด

4.1.10. ประเทศบรูไนดารุซาลาม

หากมองอย่างผิวเผินประเทศบรูไนดารุซาลามไม่น่าจะมีปัญหาในเรื่องของการค้ามนุษย์แต่สิ่งหนึ่งที่เรามองข้ามไม่ได้ก็คือ ประเทศบรูไนดารุซาลามเป็นจุดหมายปลายทางของแรงงานต่างด้าวแห่งหนึ่ง เราจะพบแรงงานจากประเทศไทย ฟิลิปปินส์หรือแม้กระทั่งอินโดนีเซียเป็นกลจักรสำคัญในภาคแรงงานของประเทศบรูไน แต่ในมุมมองกันชาวบรูไนเองก็ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการบังคับให้หนังสือเดินทางแบบนักศึกษาไปยังประเทศออสเตรเลีย ทั้งที่ความจริงเป็นการตกเข้าไปสู่กระบวนการค้ายาเสพติดหรือค้าประเวณี ดังนั้นปัญหาการค้ามนุษย์จึงเป็นปัญหาหนึ่งที่ประเทศบรูไนดารุซาลามหนีไม่พ้นเช่นเดียวกันกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ ประเทศบรูไนดารุซาลามนั้นไม่ได้ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก แต่มีเรื่องที่น่าสนใจมากกว่าในปี ค.ศ. 2004 (พ.ศ. 2547) ประเทศบรูไนดารุซาลาม ได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และการลักลอบขนคนเข้าเมือง¹³³ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับบทบัญญัติในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก โดยได้มีการบัญญัติถึงการกระทำที่เป็นการค้ามนุษย์ไว้ว่า บุคคลใดๆก็ตามที่ได้จัดหา ขนส่ง ส่งต่อหรือรับไว้

---

¹³² The Akha Heritage Foundation, Available from: <http://www.akha.org/> [2007, January 25]

¹³³ Trafficking and Smuggling of Person Order (NO.S82)

ซึ่งบุคคลใดๆเพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์โดยการข่มขู่, ใช้กำลัง, บังคับ, ลักพา, น้อ โกง, หลอกลวงให้อำนาจในทางมิชอบหรืออาศัยความอ่อนแอของบุคคล, ให้หรือรับไว้ซึ่งเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นเพื่อให้ได้รับความยินยอมของบุคคลหนึ่งที่มีอำนาจควบคุมบุคคลอีกคนหนึ่ง¹³⁴ การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์และผู้กระทำจะต้องรับโทษส่วนกรณีของเด็กนั้นก็ให้มีการบัญญัติแยกไว้โดยเฉพาะเรื่องการค้าเด็กว่า บุคคลใดๆก็ตามที่จัดหาขนส่ง, ส่งต่อ, ให้อยู่อาศัยหรือรับไว้ ซึ่งเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ใดๆก็ตามเป็นการกระทำความผิดฐานค้าเด็กและผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษ¹³⁵ นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติในกฎหมายอื่นที่สามารถนำมาปรับใช้ในส่วนของการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ ดังมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด

แม้ว่าประเทศบรูไนดารุซซาลามจะไม่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ แต่ประเทศบรูไนก็มีกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์และนั่นทำให้เราสามารถเห็นได้ว่า หลักในเรื่องของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด เป็นเรื่องที่รัฐบาลบรูไนให้ความสำคัญดังนั้นเราจึงได้เห็นมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ปรากฏอยู่ในกฎหมายว่าด้วยการค้ามนุษย์และการลักลอบขนคนเข้าเมืองของประเทศบรูไน

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะได้รับการชดเชยค่าเสียหาย¹³⁶

ประเทศบรูไนดารุซซาลามได้ตระหนักดีถึงความเสียหายที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้รับ ดังนั้นจึงได้วางหลักไว้ว่าในกระบวนการพิจารณาตีความผิดฐานค้ามนุษย์นั้นให้นอกจากพนักงานอัยการจะต้องดำเนินคดีในส่วนของผู้กระทำความผิดแล้วให้พนักงานอัยการเรียกร้องค่าเสียหายให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วยและศาลจะเป็นผู้กำหนดค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

---

¹³⁴ Ibid., section 4

¹³⁵ Trafficking and Smuggling of Person Order(NO.S82), section 5.

¹³⁶ Trafficking and Smuggling of Person Order, Section 21.

การเรียกร้องค่าเสียหายของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในคดีอาญาไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่จะเรียกร้องค่าชดเชยในทางแพ่งอีก¹³⁷

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงดังนั้นแม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะได้รับการชดเชยค่าเสียหายในขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาคดีทางอาญาไปแล้วก็ตาม กฎหมายก็ไม่ตัดสิทธิบุคคลนั้นในการที่จะเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่งอีก และศาลก็จะต้องมีคำสั่งและกำหนดค่าเสียหายให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์หากปรากฏว่าเขาได้ทำการเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่งด้วย

การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์¹³⁸

ทางรัฐบาลของบรูไนได้จัดตั้งกองทุนขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับการดูแลผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และผู้ที่ถูกลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย กองทุนดังกล่าวจะอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงมหาดไทย โดยเงินจากกองทุนนี้จะนำไปใช้ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การใช้จ่ายเป็นเงินรางวัลให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการช่วยป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และการใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายกลับประเทศ

การจัดหาที่พักที่ปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์¹³⁹

สำหรับกรณีการดูแลเด็กและผู้หญิงนั้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกป้องผู้หญิงและเด็ก ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการในการพิจารณาหาสถานที่อยู่ที่พักพิงที่ปลอดภัยให้กับผู้หญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นการสมควร เช่น กรณีที่เด็กและผู้หญิงนั้นจะได้รับอันตราย

มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็ก

สำหรับเด็กนี้ทางประเทศบรูไนดารุซาลามได้วางหลักเกณฑ์เฉพาะในการปกป้องเด็กขึ้นมาไม่ว่าจะเป็นการจัดหาที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มและเครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ ให้กับเด็กอย่างเพียงพอ¹⁴⁰ (ในบทบัญญัติของ Children Order ได้กำหนดคำนิยามของเด็กไว้ว่า เด็กหมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์) และที่สำคัญก็คือในขั้นตอนของ

¹³⁷ Criminal Procedure Code, Caption 22.

¹³⁸ Trafficking and Smuggling of Person Order, Section 19.

¹³⁹ The Women and Girl Protection Act, Caption 120.

¹⁴⁰ Children Order 2000, Section 13. ,36. ,44. ,49.

กระบวนการสืบพยานในชั้นศาลนั้น พยานที่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 14 ปี จะให้การโดยการถ่ายทอดผ่านกล้องโทรทัศน์แทนที่จะต้องเผชิญหน้ากับฝ่ายผู้ต้องหา¹⁴¹ นอกจากนี้ยังห้ามไม่ให้ผู้ต้องหาถามคำถามพยานเด็กด้วยตนเอง¹⁴² ส่วนในด้านการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของเด็กนั้น ก็ได้มีบัญญัติที่ห้ามทำการเผยแพร่และเปิดเผยเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของเด็กไม่ว่าจะเป็นชื่อที่อยู่โรงเรียนหรือข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก รวมทั้งข้อมูลหรือรายละเอียดเกี่ยวกับคดีในกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล ก็ห้ามทำการเผยแพร่ออกสู่สาธารณะชนเช่นกัน

การสืบพยานไว้ก่อน¹⁴³

ในกรณีของพยานบุคคลที่จะต้องเดินทางออกนอกประเทศบรูไนในดารุซาลาม ให้ดำเนินการให้พยานนั้นได้ให้การโดยผ่านการบันทึกภาพวิดีโอไว้

หน่วยงานที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

ทางสำนักงานอธิบดีกรมอัยการของบรูไนในดารุซาลามก็ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาในการดูแลและช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในการให้คำแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสืบพยานในชั้นศาลเพื่อที่จะช่วยให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าใจในขั้นตอนของกระบวนการทางศาล

กรณีศึกษา¹⁴⁴

ในปี ค.ศ. 2003 (พ.ศ. 2546) สถานทูตฟิลิปปินส์ในบรูไนในดารุซาลามได้ทำการช่วยเหลือหญิงสาวชาวฟิลิปปินส์สองคนที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในประเทศบรูไน โดยได้ความว่า หญิงสาวทั้งสองได้รับการว่าจ้างให้ไปทำงานในภัตตาคาร แต่เมื่อไปถึงทั้งสองกลับถูกหลอกลวงและถูกนำไปบังคับค้าประเวณี

จากข้อเท็จจริงคดีนี้หญิงสาวผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ถูกหลอกลวงว่าจะมีงานทำให้ประเทศปลายทาง เมื่อเธอหลงเชื่อและได้เดินทางเข้าไปในประเทศปลายทางเธอก็ถูกบังคับให้ไปค้าประเวณี โดยแม้ว่าเธอทั้งสองจะยินยอมในการเข้าไปในประเทศ

¹⁴¹ Criminal Procedure Code, Caption 108. Section 236. B

¹⁴² Ibid.,Caption 108, Section 236E

¹⁴³ Ibid., Caption 108., Section 236.B(2)

¹⁴⁴ Trafficking Routes, Available from : <http://www.protectionproject.org/brunei.doc>

ปลายทางแต่พฤติกรรมของกลุ่มผู้ค้ามนุษย์ที่ได้ทำการจัดหาและหลอกลวงเธอเพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ก็ถือว่าเข้าองค์ประกอบของการกระทำที่เป็นการค้ามนุษย์

4.2. มาตรการความร่วมมือแบบทวิภาคี

มีประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งของประเทศสมาชิกอาเซียนในเรื่องของ มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นอกเหนือไปจากมาตรการภายในของ ประเทศสมาชิกอาเซียนในแต่ละประเทศแล้วก็คือ มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ ในรูปแบบของความร่วมมือทวิภาคีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบของบันทึกความเข้าใจหรือ ข้อตกลงระหว่างกันซึ่งเป็นการจับคู่กันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันเองในการสร้าง ความร่วมมือเป็นการเฉพาะในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็น เหยื่อจากการค้ามนุษย์ ดังนั้นจึงน่าจะนำบันทึกความเข้าใจและข้อตกลงบางฉบับที่น่าสนใจ มาพิจารณา ดังนี้

4.2.1 ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว

มีบันทึกความเข้าใจระหว่างประเทศไทยและประเทศลาวอยู่สองฉบับที่น่าสนใจ และถือว่ามีความเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็น เหยื่อจากการค้ามนุษย์ คือ ในปี พ.ศ. 2545 ทั้งสองประเทศได้ทำบันทึกความเข้าใจระหว่างกัน ในเรื่องความร่วมมือในการจ้างแรงงาน และในปี พ.ศ. 2548 ได้ทำบันทึกความเข้าใจระหว่างกัน ในเรื่องความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก โดยในบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ ได้มีการอ้างอิงถึงพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะ ผู้หญิงและเด็กเอาไว้ และคำนิยามของการค้ามนุษย์ตามที่ปรากฏในบันทึกความตกลงฉบับนี้¹⁴⁵ ถือว่ามีความสอดคล้องกับคำนิยามของการค้ามนุษย์ตามที่ปรากฏในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการ

---

¹⁴⁵ บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ว่าด้วยความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ข้อ 2 ได้บัญญัติว่า “การค้ามนุษย์ หมายถึง การจัดหา ขนส่ง ขนย้าย ให้ที่พักหรือรับเอาบุคคลโดยการ ช่มขู่ ใช้กำลัง หรือการกระทำอื่นซึ่งมีลักษณะของการข่มขืนใจ ลักพาตัว น้อฉล ใช้กลวง ใช้อำนาจในทางมิชอบ หรือใช้ความอ่อนแอไปในทางมิชอบ หรือการให้หรือรับเงินหรือ ผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือบุคคลอีกคนหนึ่ง โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาประโยชน์ การแสวงหาประโยชน์ให้รวมถึงการแสวงหาประโยชน์ จากผู้อื่น โดยการค้าประเวณีหรือรูปแบบอื่นของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ แรงงานหรือการ บริการบังคับ แรงงานทาส หรือการใช้แรงงานเยี่ยงทาส การเป็นทาสรับใช้ หรือการตัดอวัยวะ”

ป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะ ผู้หญิงและเด็กด้วย ซึ่งในเรื่องคำนิยามเกี่ยวกับอายุของเด็ก ในบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า เด็ก หมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี(ซึ่งมีสอดคล้องกับบทบัญญัติในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก) แต่ก็มีข้อยกเว้นเอาไว้ว่า เว้นแต่กฎหมายของภาคีจะระบุไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งในกฎหมายภายในของทั้งประเทศไทยและประเทศลาวนั้นได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่าเด็กหมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ดังนั้นทั้งสองประเทศจึงไม่มีปัญหาในเรื่องความแตกต่างเกี่ยวกับการกำหนดอายุของเด็กและในบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ยังได้มีการกล่าวถึงการปกป้องคุ้มครองเหยื่อหรือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กดังมีประเด็นดังนี้

1. มาตรการการคุ้มครองความปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์¹⁴⁶

ในบันทึกความเข้าใจระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาวฉบับนี้ได้มีการกล่าวถึงการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการกำหนดให้หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องของทั้งสองประเทศจัดทำแผนการคุ้มครองความปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และพยานในระหว่างที่มีการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรือในเวลาภายหลังหากเห็นสมควรเพื่อปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และพยานจากการคุกคามหรือตอบโต้จากผู้กระทำความผิด

2. มาตรการให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์¹⁴⁷

บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ได้บัญญัติรับรองว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะได้รับการปกป้องและคุ้มครองทางกฎหมายในระหว่างที่อยู่ในขั้นตอนและกระบวนการส่งกลับประเทศของตน นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้แต่ละประเทศจะต้องให้การช่วยเหลือทางด้านกฎหมายกับผู้ตกเป็นเหยื่ออย่างถูกต้องและยุติธรรม

3. มาตรการช่วยเหลือทางด้านสวัสดิการสังคม¹⁴⁸

ทั้งประเทศไทยและประเทศลาวเล็งเห็นถึงการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่นอกเหนือจากการให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย ดังนั้นในบทบัญญัติของบันทึกข้อตกลงฉบับนี้จึงได้กล่าวถึง การให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์ในการรักษาสุขภาพของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งมาตรการอื่นๆในการฟื้นฟูแก้ไข

¹⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 13

¹⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 6 และ ข้อ 7

¹⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 16 ข้อ 17

หรือเหยี่ยวยา เช่น การอบรมวิชาชีพและอบรมทักษะชีวิตต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้กลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ

4. การประสานงานเพื่อดำเนินการส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับประเทศ¹⁴⁹

ในบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ได้บัญญัติถึงการกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางกลับประเทศของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะต้องมีหน้าที่ในการประสานงานในการรับส่ง การรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ และจะต้องดำเนินการแจ้งรายชื่อและข้อมูลต่างๆของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์โดยผ่านช่องทางทางทูตให้กับรัฐภาคีที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีสำมะโนครัว หรือมีภูมิลำเนา หรือมีถิ่นที่อยู่ได้ทราบ หรือหากว่ารัฐภาคีที่จะเป็นผู้รับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้น ได้รับรองถึงสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นแล้ว ก็ให้ทั้งสองฝ่ายดำเนินการในการรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับประเทศ

4.2.2. ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา¹⁵⁰

ในปี พ.ศ. 2546 (ค.ศ.2003) ประเทศไทยและประเทศกัมพูชาได้มีความร่วมมือกันโดยการทำบันทึกความเข้าใจระหว่างกันในเรื่องของการจัดการค้าเด็กและผู้หญิง และได้มีการกล่าวถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ไว้ และได้มีการอ้างถึงพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กเอาไว้ ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจว่าคำนิยามของการค้าเด็กและหญิง¹⁵¹ ตามบันทึกความเข้าใจ

¹⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 14. และ ข้อ 15.

¹⁵⁰ บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เรื่องความร่วมมือทวิภาคีว่าด้วยการจัดการค้าเด็กและหญิงและการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์

¹⁵¹ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 2 (ก) ได้บัญญัติว่า “การค้าเด็กและหญิง” หมายถึง การจัดหาขนส่ง ขนย้าย ให้ที่พัก หรือรับบุคคล โดยการข่มขู่ ใช้กำลัง หรือการกระทำอื่นซึ่งมีลักษณะของการข่มขืนใจ ลักพาตัว น้อฉล ใช้กลลวง ใช้อำนาจในทางมิชอบ หรือใช้ความอ่อนแอไปในทางมิชอบ หรือการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือบุคคลอีกคนหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาประโยชน์ การแสวงหาประโยชน์ให้รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จาก ผู้อื่น โดยการค้าประเวณีหรือรูปแบบอื่นของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ แรงงานหรือการบริการบังคับ แรงงานทาสหรือการใช้แรงงานเยี่ยงทาส การเป็นทาสรับใช้หรือการตัดอวัยวะ

ฉบับนี้จึงมีความสอดคล้องกับค่านิยมในบทบัญญัติของพิธีสารเพิ่มเติมนั่นเอง ส่วนในประเด็นของการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือเด็กและผู้หญิงที่ถูกค้านั้นก็มีความน่าสนใจดังนี้

1. การไม่ดำเนินคดีอาญากับเด็กและผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์¹⁵²

ทั้งประเทศไทยและ ประเทศกัมพูชาเห็นตรงกันว่าทั้งเด็กและผู้หญิงที่ถูกนำมาค้ามนุษย์นั้นคือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อไม่ใช่ผู้กระทำความผิด ดังนั้นจึงได้กำหนดข้อตกลงกันไว้อย่างชัดเจนว่าจะไม่ดำเนินคดีกับบุคคลดังกล่าวในความผิดฐานเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และบุคคลเหล่านี้จะไม่ถูกกักกันไว้ในศูนย์กักกันคนเข้าเมืองในระหว่างที่รอการส่งกลับประเทศ แต่จะอยู่ในความดูแลของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศโดยหน่วยงานเหล่านี้จะเป็นผู้จัดหาที่พักอาศัยให้กับบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามนโยบายของแต่ละประเทศ

2. มาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับเด็กและผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์¹⁵³

ในบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ได้มีข้อกำหนดในเรื่องการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และพยาน ตามโครงการคุ้มครองความปลอดภัยให้กับเหยื่อและพยานในกรณีที่อาจเกิดการถูกคุกคามหรือตอบโต้จากฝ่ายของผู้กระทำความผิดในระหว่างการดำเนินคดีหรือหลังการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

3. การชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์¹⁵⁴

ในบันทึกความเข้าใจระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชาฉบับนี้ได้มีการรับประกันสิทธิของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไว้ว่า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และยังมีสิทธิในการเรียกให้ผู้กระทำความผิดชดเชยเงินค่าจ้างที่ตนเองยังไม่ได้รับได้ด้วย นอกจากนี้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

(ข) ความยินยอมของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการค้าเด็กและหญิงต่อการแสวงประโยชน์ตามที่มีเจตนาตามที่ระบุไว้ในวรรค (ก) ของข้อนี้จะไม่เป็นประเด็น

พิจารณา ในกรณีที่มีการใช้วิธีการตามที่ระบุไว้ในวรรค (ก)

(ค) เด็กซึ่งถูกจัดหา ขนส่ง ขนย้าย หรือให้ที่พัก เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงประโยชน์จะถือว่าเป็น “เหยื่อของการค้ามนุษย์” แม้มิได้ใช้วิธีการที่ระบุไว้ในวรรค(ก) ของข้อนี้ก็ตาม

(ง) เด็ก หมายถึง บุคคลใดซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

¹⁵² เรื่องเดียวกัน, ข้อ 7 (ก)

¹⁵³ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 7(ค) ข้อ 15

¹⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 8

ยังสามารถเรียกคืนทรัพย์สินของตนเองที่เจ้าหน้าที่รับไว้ในระหว่างกระบวนการควบคุมตัวหรือกระบวนการทางอาญาอื่นหากทรัพย์สินนั้นไม่ได้ถูกโต้แย้งสิทธิ

4. มาตรการให้ความช่วยเหลือทางด้านสวัสดิการสังคม¹⁵⁵

ทั้งประเทศไทยและประเทศกัมพูชาได้เห็นพ้องต้องกันว่าจะต้องให้การช่วยเหลือไม่ให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ต้องทนทุกข์ทรมานหรือได้รับความกระทบกระเทือนทางด้านจิตใจในกระบวนการทางศาลเพิ่มขึ้นอีก นอกจากนี้ยังจะต้องจัดให้มีการบริการด้านการรักษาพยาบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ติดเชื้อ HIV /AIDS จะต้องได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง การให้การศึกษาแก่เหยื่อที่เป็นเด็กที่อยู่ในวัยเรียน รวมทั้งการฝึกอาชีพ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้กลับเข้าสู่สังคมและครอบครัวได้อย่างปลอดภัยและภาคภูมิใจในตนเอง

5. มาตรการในการส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับประเทศของตนเอง¹⁵⁶

ตามบทบัญญัติในบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ได้กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ประสานงานในการดำเนินการส่งเด็กและผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับประเทศ โดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจะต้องดำเนินการติดต่อโดยใช้ช่องทางการทูตในการแจ้งต่อรัฐภาคีอีกฝ่ายหนึ่งให้ทราบล่วงหน้าถึงการส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อกลับประเทศ และการดำเนินการต่างๆ จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

4.2.3. ความร่วมมือระหว่างประเทศกัมพูชากับประเทศเวียดนาม¹⁵⁷

ประเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนามได้มีข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการค้ามนุษย์กรณีผู้หญิงและเด็กและการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เอาไว้ ในปี พ.ศ.2548 (ค.ศ.2005) โดยในข้อตกลงดังกล่าวได้มีการอ้างถึงพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กของสหประชาชาติและเมื่อได้มีการพิจารณาถึงมาตรการในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในข้อตกลงฉบับนี้แล้วก็มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

¹⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 18 ข้อ 19

¹⁵⁶ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 16 ข้อ 17

¹⁵⁷ Agreement between the Royal Government of Cambodia and the Government of the Socialist Republic of Vietnam on Bilateral Cooperation for Eliminating Trafficking in Women and Children and Assisting Victims of Trafficking.

1. การไม่ดำเนินคดีอาญากับผู้หญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์¹⁵⁸

ทั้งประเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนามเห็นพ้องต้องกันว่าผู้หญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นไม่ถือว่าเป็นบุคคลที่กระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการเข้าเมืองนอกจากนี้ก็จะไม่ถูกต้องขอล่าหาหรือถูกดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีด้วยและในช่วงระยะเวลาที่กำลังดำเนินการส่งตัวกลับประเทศของตนบุคคลผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ก็จะไม่ถูกกักตัวหรือกักขังไว้ในศูนย์กักกันคนเข้าเมือง แต่บุคคลเหล่านี้จะได้รับการดูแลในสถานที่ปลอดภัยตามที่แต่ละประเทศจะได้พิจารณาตามความเหมาะสม

2. มาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์¹⁵⁹

ในเรื่องของการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นทั้งรัฐบาลของประเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนามได้กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดูแลและรับประกันความปลอดภัยให้กับบุคคลผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นอกจากนี้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมและเหมาะสมไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการดำเนินการส่งตัวกลับหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล

3. การชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์¹⁶⁰

ในข้อตกลงฉบับนี้ได้มีบัญญัติที่รับรองสิทธิของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ว่าบุคคลดังกล่าวมีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ได้นอกจากนี้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ยังมีสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการเรียกร้องสิทธิต่างๆของตนเองไม่ว่าจะเป็นการชดใช้ค่าเสียหายหรือการได้รับการเยียวยาอื่นๆในทางศาล

4. การมีสิทธิได้รับค่าจ้างที่ยังค้างชำระ¹⁶¹

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีสิทธิที่จะให้ผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์จ่ายค่าแรงที่ยังค้างชำระกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ผู้ที่กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ยังจะต้องรับผิดชอบส่งคืนทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบจากการค้ามนุษย์หรือจากการกระทำละเมิดหรือแสวงหาประโยชน์จากผู้หญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย

---

¹⁵⁸ Ibid., Article 5. paragraph 1., 2.

¹⁵⁹ Ibid., Article 5. paragraph 3., 4.

¹⁶⁰ Ibid., Article 6. paragraph 3., 5.

¹⁶¹ Ibid. Article 4., 2.

5. มาตรการในการส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับประเทศ¹⁶²

ทั้งประเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนามเห็นตรงกันว่าจะใช้ช่องทางทางการทูตในการติดต่อประสานงานระหว่างกันและจัดตั้งจุดประสานงานขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อทำงานเกี่ยวกับการดำเนินการส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับสู่ประเทศของตนเองอย่างรวดเร็วและปลอดภัย นอกจากนี้ในขั้นตอนของการดำเนินการดังกล่าวจะต้องเป็นไปโดยการเคารพในศักดิ์ศรีและผลประโยชน์ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

6. มาตรการในส่วนของสวัสดิการสังคม¹⁶³

การฟื้นฟูสภาพจิตใจและการพยายามให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์สามารถกลับเข้าไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ นั่นถือเป็นจุดมุ่งหมายหลักอย่างหนึ่งของทั้งประเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนาม ดังนั้นทั้งสองประเทศจึงได้กำหนดให้มีการสร้างมาตรการที่เหมาะสมในการเยียวยากับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการให้การรักษาพยาบาลทางการแพทย์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่ติดเชื้อ HIV /AIDS การให้โอกาสทางการศึกษากับเด็ก การรับประกันว่าผู้หญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะไม่ถูกประณามหรือถูกกีดกันจากสังคม

4.2.4 ความร่วมมือระหว่างประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย¹⁶⁴

เป็นที่ทราบกันดีว่าปัญหาการค้ามนุษย์นั้นมีความเกี่ยวข้องกับและโยงถึงปัญหาอื่นๆ อีกหลายด้านและปัญหาหนึ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือปัญหาเรื่องแรงงาน ดังนั้นเราจึงจะเห็นว่า มีหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่หันมาให้ความสนใจระหว่างกันในเรื่องของการแก้ไขปัญหาแรงงาน ในปี ค.ศ. 2006 ประเทศมาเลเซียและประเทศอินโดนีเซียได้ทำบันทึกความเข้าใจระหว่างกันในเรื่องของลูกจ้างชาวอินโดนีเซียที่มาทำงานรับใช้ภายในบ้านอยู่ในประเทศมาเลเซีย ซึ่งตามบทบัญญัติในความตกลงฉบับนี้มีผู้เขียนข้อสังเกตว่า ไม่ค่อยมีข้อตกลงที่เป็นประโยชน์กับผู้ที่เป็นลูกจ้างและไม่มีมาตรการที่ให้ความคุ้มครองแรงงานของฝ่ายลูกจ้างในทางที่จะเป็นประโยชน์กับลูกจ้างโดยตรงในกรณีที่ถูกจ้างถูกทำละเมิด แต่กลับเป็นการตั้งข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ที่เป็นภาระกับฝ่ายลูกจ้าง ส่วนความรับผิดชอบของนายจ้างที่มีต่อลูกจ้างนั้นก็เป็นที่ที่โดยทั่วไปที่นายจ้างต้องพึงปฏิบัติโดยปกติอยู่แล้ว ส่วนหน่วยงานของทั้งสองประเทศที่ตั้งขึ้นมา

¹⁶² Ibid., Article 11., 12.

¹⁶³ Ibid. Article 13.

¹⁶⁴ Memorandum of Understanding between the Government of the Republic of Indonesia on the Government of Malaysia on the Recruitment and Placement of Indonesia Domestic Workers

โดยเฉพาะในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายลูกจ้าง(ของอิน โคนีเซีย) และนายจ้าง(ของมาเลเซีย)นั้นก็จะเป็นไปในแนวทางของการควบคุมและจับผิดมากกว่าที่จะเป็นการทำงานในเชิงของการคุ้มครองและปกป้องสิทธิและสวัสดิภาพของลูกจ้าง

4.3 มาตรการความร่วมมือแบบพหุภาคี

4.3.1 ความร่วมมือช่วยเหลือระหว่างกันในทางอาญา

ประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศได้มีความร่วมมือระหว่างกันในทางอาญาโดยได้ทำสนธิสัญญาต่อกัน เช่น สนธิสัญญาความร่วมมือระหว่างกันทางอาญาของประเทศบรูไนดารุซซาลาม ประเทศกัมพูชา ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศลาว ประเทศมาเลเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศสิงคโปร์และประเทศเวียดนามซึ่งได้มีการลงนามเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน ค.ศ. 2004¹⁶⁵ สนธิสัญญานี้ได้วางแนวทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางคดีการให้ความช่วยเหลือกันในการหาพยานหลักฐาน การค้น การยึดและการส่งเอกสารที่เป็นประโยชน์ต่อการแสวงหาข้อเท็จจริงทางคดี ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในสนธิสัญญาดังกล่าวแล้วก็น่าจะสามารถนำมาปรับใช้ได้กับกรณีของการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้กล่าวคือ หากผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะต้องให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในคดี แต่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไม่ได้อยู่ในดินแดนของรัฐผู้รับการค้ามนุษย์แล้วแต่ได้กลับมาอยู่ในดินแดนของประเทศตนเอง ซึ่งหากประเทศผู้รับการค้ามนุษย์ต้องการที่จะทราบถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก็น่าจะสามารถใช้ช่องทางความร่วมมือตามสนธิสัญญานี้หรือน่าจะรวมถึงการปรับใช้อย่างกว้างในกรณีที่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ยังอยู่ในดินแดนของรัฐผู้รับการค้ามนุษย์อยู่ แต่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไม่ต้องการที่จะอยู่ในดินแดนรัฐผู้รับการค้ามนุษย์และไม่ต้องการที่จะเป็นพยานในคดีซึ่งอาจเป็นการไม่สะดวกหรือจะต้องใช้เวลานานและผู้ตกเป็นเหยื่อต้องการที่จะประเทศของตนเอง รัฐที่เกี่ยวข้องควรที่จะดำเนินการส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อให้ได้กลับประเทศของตนเองตามความต้องการของเขา หลังจากนั้นจึงใช้ช่องทางในเรื่องการขอข้อมูลจากพยาน(ตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์) หากเขาสมัครใจที่จะให้ถ้อยคำในขณะที่อยู่ในประเทศของตนเอง นอกจากนี้ในส่วนของประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศที่ได้ทำสนธิสัญญาความร่วมมือทางอาญากับประเทศต่างๆ ก็ที่น่าจะนำแนวทางที่ปรากฏในสนธิสัญญาที่ตนได้ทำไว้มาปรับใช้ได้กับการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เช่นกัน

¹⁶⁵ Treaty on Mutual Assistance in Criminal Matters

4.3.2 ความร่วมมือในเรื่องการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

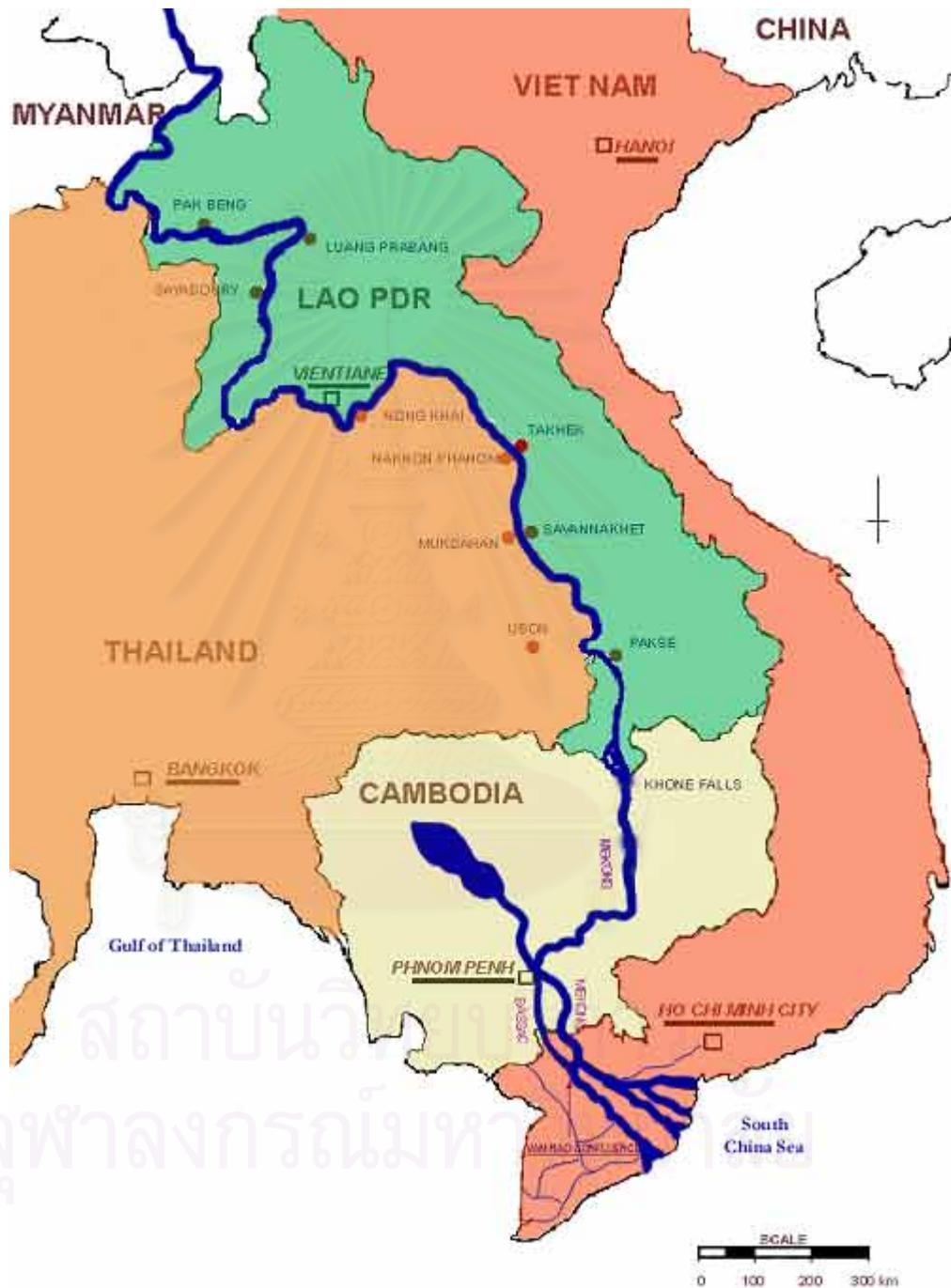
มีประเด็นที่น่าสนใจมากเรื่องหนึ่งคือ ในปี ค.ศ. 1999 มีหลายประเทศ ที่ได้ให้ความสนใจกับปัญหาการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งประเทศเหล่านี้ได้แก่ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น เกาหลี(ใต้) ลาว มาเลเซีย พม่า นิวซีแลนด์ ปาปัวนิวกินี ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ศรีลังกา ไทย และเวียดนาม (ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีประเทศที่เป็นสมาชิกอาเซียนอยู่ในกลุ่มนี้ถึงเจ็ดประเทศ) ทั้งหมดได้ร่วมกันแสดงเจตนาในปฏิญญากรุงเทพฯว่าด้วยการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย¹⁶⁶ โดยในปฏิญญานี้ได้มีการยอมรับว่าการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายนั้นมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาเรื่องการค้ามนุษย์ มีการกล่าวถึงประเทศที่เป็นต้นทาง ทางผ่านและปลายทางของการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายนี้จะต้องหามาตรการในการป้องกันการลักลอบเข้าเมือง รวมทั้งจะต้องมีการร่วมมือกันทั้งในระดับทวิภาคี พหุภาคีและระดับภูมิภาคในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงการปฏิบัติต่อผู้ที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอย่างมีมนุษยธรรม ซึ่งหากพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของประเทศต่างๆ ตามที่ปรากฏในปฏิญญานี้แล้วก็ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่รัฐต่างๆ เห็นความสำคัญของผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ แต่อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าปฏิญญานี้ไม่ได้มีข้อผูกมัดที่ชัดเจนกับรัฐที่แสดงเจตนา แต่เป็นเสมือนเวทีในการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจว่าเหตุใดจึงมีช่องว่างในเรื่องของการให้ความคุ้มครองผู้ที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเสมอในทางปฏิบัติ และไม่เว้นแม้แต่ในเวทีของอาเซียนซึ่งจะกล่าวต่อไปเมื่อถึงหัวข้อของการร่วมมือในระดับภูมิภาค

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁶⁶ Bangkok Declaration on Irregular Migration (1999)

4.4. มาตรการความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาค

รูปที่ 5 แผนที่ทางภูมิศาสตร์ของประเทศลุ่มน้ำแม่โขง

เมื่อพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ของบริเวณลุ่มน้ำโขงแล้ว เราสามารถเห็นได้ว่า มีประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่หกประเทศ คือ ประเทศสมาชิกอาเซียนห้าประเทศ อันได้แก่ ประถมพูชา ประเทศลาว ประเทศพม่า ประเทศไทย ประเทศเวียดนาม และประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกอาเซียนอีกหนึ่งประเทศ คือ ประเทศจีนและบริเวณลุ่มน้ำโขงนี้เองที่ถูกระบุว่าเป็นแหล่ง

ที่มาและเส้นทางของขบวนการค้ามนุษย์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และถือเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับที่รุนแรง ดังนั้นในปี ค.ศ. 2004 (พ.ศ. 2547) ประเทศต่างๆ เหล่านี้จึงได้จับมือกันเพื่อแก้ไขปัญหการค้ามนุษย์ที่มีขึ้นในอนุภูมิภาคนี้อย่างจริงจังและได้มีการดำเนินการในเชิงรุกด้วยการสร้างความร่วมมือในระดับรัฐมนตรีของประเทศที่ตั้งอยู่บริเวณลุ่มน้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ขึ้นมา (COMMIT)¹⁶⁷ และในปี พ.ศ. 2548 ทั้งหกประเทศก็ได้ร่วมกันลงนามในบันทึกความเข้าใจ ว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง¹⁶⁸ ซึ่งในบันทึกความเข้าใจดังกล่าวได้มีการกล่าวถึงมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์
2. การจัดหาล่ามแปลภาษาให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์
3. การจัดหาที่พักอาศัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์
4. การให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์ การดูแลสุขภาพของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์
5. การให้ความช่วยเหลือทางด้านสวัสดิการสังคม การให้การศึกษา การบำบัดฟื้นฟูให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้กลับคืนสู่สังคมได้อีกครั้ง
6. การส่งผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ให้กลับประเทศอย่างปลอดภัย
7. การให้สถานทูตหรือสถานกงสุลเข้ามามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

ความร่วมมือของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงนี้ หากจะมองในแง่ของการวางนโยบายและการปฏิบัติแล้วต้องยอมรับว่าความร่วมมือของประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมีความก้าวหน้าและมีผลงานให้เห็นอย่างต่อเนื่อง(มากกว่าความร่วมมือของอาเซียน) นอกจากนี้เรายังจะสามารถเห็นได้ว่าการประสานความร่วมมือและการเข้ามามีบทบาทขององค์กรเอกชน เช่น IOM¹⁶⁹ และองค์กรของสหประชาชาติ เช่น ILO¹⁷⁰ ในการพัฒนากลยุทธ์ และสร้างยุทธศาสตร์ในการต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง รวมทั้งการสร้างเครือข่ายในการติดตามช่วยเหลือและให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในระดับที่น่าพอใจและมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

---

¹⁶⁷ The Coordinated Mekong Ministerial Initiative Against Trafficking

¹⁶⁸ Memorandum Of Understanding Cooperation Against Trafficking in Persons in The Great Mekong Sub- Region

¹⁶⁹ International Organization for Migration

¹⁷⁰ International Labour Organization

4.5 มาตรการในระดับภูมิภาค

ความร่วมมือของอาเซียนในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิง

และเด็ก

ในปีค.ศ.2004 (ภายหลังจากที่องค์การสหประชาชาติได้มีพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ประมาณสองปี) อาเซียนได้แสดงให้เห็นว่าอาเซียนเองได้ให้ความสำคัญกับปัญหาการค้ามนุษย์ และมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยอาเซียนได้มีปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กออกมา¹⁷¹ ในปฏิญญานี้ได้มีการกล่าวถึงความร่วมมือกันในการจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์และการแสดงออกว่าประเทศสมาชิกอาเซียน มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง(ในฐานะภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ) ซึ่งน่าจะหมายถึงรวมถึงพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก โดยในปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กฉบับนี้ ได้มีการให้คำรับรองในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การให้คำรับรองว่าจะปฏิบัติต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์โดยมีมนุษยธรรมคำนึงถึงศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยชนของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ
2. การแยกผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ออกจากการเป็นผู้กระทำความผิด
3. การให้ความช่วยเหลือทางสังคม เช่นการจัดให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้รับการบริการทางการแพทย์หรือได้รับความช่วยเหลืออื่นๆ ตามความเหมาะสม
4. การรับรองว่าจะตรวจหาประเทศต้นทางและสัญชาติของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และดำเนินการส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับประเทศของตนเองโดยไม่ชักช้า

จากบทบัญญัติของปฏิญญานี้ทำให้เราเห็นได้ว่าแนวคิดอันเป็นแม่แบบของปฏิญญานี้มาจากพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กนั่นเอง ซึ่งแม้ว่าในบทบัญญัติของปฏิญญานี้จะได้มีการกล่าวถึงการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไว้หลายประการ (โดยมีการกล่าวถึงหลักมนุษยธรรมและหลักสิทธิมนุษยชน) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแยกผู้เสียหายออกจากการผู้กระทำความผิด แต่สิ่งหนึ่งที่เราไม่อาจมองข้ามไปได้ก็คือปฏิญญานี้ไม่ได้มีสภาพในการผูกมัด

---

¹⁷¹ Asean Declaration Against Trafficking in Persons Particularly Women and Children (2004)

หรือบังคับประเทศสมาชิกอาเซียนแต่อย่างใด แต่เป็นการแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก อาเซียนต่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการสร้างมาตรการในการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในมุมมองแบบกว้างๆ ดังนั้นการที่จะดำเนินการอย่างจริงจังต่อการสร้างมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมนั้นคงจะต้องอาศัยความจริงใจในการดำเนินการของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นสำคัญ

ความร่วมมือของอาเซียนในการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติ

ในเดือนมกราคม ค.ศ. 2007 อาเซียนได้แสดงให้เห็นว่าอาเซียนได้เล็งเห็นความสำคัญของการปกป้องและสนับสนุนแรงงานข้ามชาติ ดังนั้นในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 12 ณ ประเทศฟิลิปปินส์ เราจึงได้เห็นปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการปกป้องและส่งเสริมสิทธิของแรงงานข้ามชาติ¹⁷² ในปฏิญญานี้ได้มีการกล่าวอ้างถึงปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบต่อสตรีและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก รวมทั้งได้มีการกล่าวถึงมาตรการในการปกป้องและส่งเสริมสิทธิของแรงงานข้ามชาติ การให้รัฐผู้รับแรงงานข้ามชาติมีความเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ใช้แรงงาน(รวมทั้งบุคคลอื่นที่เป็นสมาชิกในครอบครัวของแรงงานข้ามชาติด้วย) นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงกฎ ข้อบังคับ หรือกฎหมายของรัฐผู้รับแรงงานข้ามชาติที่จะต้องไม่เป็นไปในทางที่จะทำลายสิทธิของแรงงานข้ามชาติ อีกทั้งยังมีการสร้างพันธกรณีให้กับรัฐสมาชิก(ภายใต้ความสะดวกของรัฐสมาชิก) จัดหามาตรการให้แรงงานข้ามชาติได้รับความสะดวกและสามารถเข้าถึงระบบความยุติธรรมในรัฐผู้รับแรงงานข้ามชาติได้หากเกิดการละเมิดสิทธิหรือมีการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อแรงงานข้ามชาติ จากแนวทางที่กล่าวมาแม้จะเป็นที่น่าพอใจว่าอาเซียนได้เห็นถึงความสำคัญของแรงงานข้ามชาติและพอที่จะทำให้เห็นแนวทางที่เป็นรูปเป็นร่างได้บ้างในการให้ความคุ้มครองกับกรณีของแรงงานข้ามชาติ แต่ก็ยังมีประเด็นที่ต้องพิจารณาในเรื่องประเภทของแรงงานข้ามชาติเนื่องจากเป็นที่รู้กันว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้น ส่วนมากเป็นแรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองโดยไม่มีเอกสารการเข้าเมืองที่ถูกต้องหรืออาจเป็นการลักลอบเข้าเมืองมา แต่ความที่ปรากฏในปฏิญญานี้ได้มีการบัญญัติว่าปฏิญญานี้จะไม่ใช้ตีความที่ครอบคลุมไปถึงแรงงานข้ามชาติที่ไม่มีเอกสารเข้าเมืองที่ถูกต้องซึ่งทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นแรงงานข้ามชาติที่ไม่มีเอกสารก็ยังคงถูกมองข้ามและเป็นปัญหาที่ไม่มีใครอยากเข้าไปสอดแทรกแม้แต่ในเวทีของอาเซียนที่เป็นกลุ่มประเทศที่ประสบกับปัญหาแรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายในระดับวิกฤติ

---

¹⁷² Asean Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers (2007)

ตารางที่ 4 ตารางสรุปการแสดงออกของประเทศสมาชิกอาเซียนในการบัญญัติกฎหมายเฉพาะเรื่อง การค้ามนุษย์และการมีแผนปฏิบัติการแห่งชาติเรื่องการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

ประเทศ	มีกฎหมายเฉพาะเรื่อง การค้ามนุษย์	ไม่มีกฎหมายเฉพาะ เรื่องการค้ามนุษย์	มีแผนปฏิบัติการ แห่งชาติเรื่องการค้ามนุษย์
ไทย	-	/	/
ลาว	/	-	-
พม่า	/	-	-
กัมพูชา	-	/	/
เวียดนาม	-	/	/
ฟิลิปปินส์	/	-	/
อินโดนีเซีย	-	/	/
มาเลเซีย	-	/	-
สิงคโปร์	-	/	-
บรูไนดารุสซาลาม	/	-	-

จากภาพรวมทั้งหมดเราสามารถเห็นได้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนสี่ประเทศ อันได้แก่ ประเทศลาว ประเทศพม่า ประเทศฟิลิปปินส์และประเทศบรูไนดารุสซาลาม มีกฎหมายเฉพาะในเรื่องการค้ามนุษย์ ส่วนประเทศสมาชิกอาเซียนที่เหลืออีกหกประเทศที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์ คือ ประเทศไทย ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซียและประเทศสิงคโปร์ ประเทศต่างๆเหล่านี้ที่แม้ว่าจะไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์ก็ตาม แต่เราก็จะเห็นว่าในบทบัญญัติของกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นๆ ได้มีการกล่าวถึงการกระทำที่เป็นการค้าหญิงและเด็กไว้และได้บัญญัติให้การกระทำในลักษณะนี้เป็นความผิด ดังนั้นโดยหลักแล้วหากเกิดการกระทำที่เข้าข่ายความผิดที่เป็นการค้ามนุษย์ ในดินแดนของประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้ผู้กระทำความผิดก็ไม่อาจที่จะหลุดพ้นความรับผิดชอบไปได้และสิ่งที่ต่อเนื่องตามมาก็คือเรื่องของการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ซึ่งแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนก็มีมาตรการให้ความคุ้มครองในแต่ละส่วนตามแนวทางของตนเองโดยอาจมีความแตกต่างกันบ้างในบางประเด็น แต่โดยส่วนใหญ่แล้วในมาตรการหลักๆ ก็มีความคล้ายคลึงกัน เช่น การให้ความปลอดภัย การทดแทนความเสียหาย การฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ก็จะเห็นได้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนเองได้มีความร่วมมือระหว่างกันในรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการทำความตกลงในรูปของการทำบันทึกความเข้าใจ

การทำสนธิสัญญา การรวมกลุ่มกันในระดับอนุภูมิภาคหรือแม้กระทั่งในระดับภูมิภาคเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์โดยเฉพาะความร่วมมือของอนุภูมิภาคประเทศลุ่มน้ำโขงที่ถือว่ามีความก้าวหน้า จริงจังและมีประสิทธิภาพแต่อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นได้ว่าในแต่ละมาตรการไม่ว่าจะเป็นมาตรการในระดับภายในประเทศหรือระหว่างประเทศยังคงมีประเด็นที่เป็นปัญหาและยังไม่ครอบคลุมพอที่จะให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้อย่างเต็มที่ เวทีการประชุมในทางระหว่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวทีของอาเซียนยังไม่สามารถที่จะเข้าไปมีบทบาทในการสร้างความกดดันให้กับประเทศสมาชิกอาเซียนในการให้ความสำคัญกับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ทั้งๆที่อาเซียนเองได้แสดงเจตนาที่จะปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กและการแสดงเจตนาในการแยกผู้เสียหายออกจากการเป็นผู้กระทำความผิดไว้ในปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก แต่ก็เห็นได้ว่าในทางปฏิบัติยังคงมีปัญหาในเรื่องการลงโทษผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์อยู่ในบางประเทศ โดยเฉพาะประเทศสิงคโปร์และประเทศมาเลเซียหรือแม้แต่ในประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องของการค้ามนุษย์หรือประเทศที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์ แต่ได้วางแนวทางหลักปฏิบัติในการยอมรับว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไม่ใช่ผู้กระทำความผิดแต่เป็นผู้เสียหาย ก็ยังคงมีความแตกต่างกันในเรื่องของฐานความผิดที่จะไม่ดำเนินคดีกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์หรือในมาตรการเรื่องการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เราก็จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันในส่วนของแต่ละประเทศบางประเทศก็ได้บัญญัติไว้อย่างละเอียดแต่บางประเทศก็บัญญัติไว้เป็นแนวทางปฏิบัติอย่างกว้างๆ ดังนั้นจึงทำให้เห็นได้ว่าหากประเทศสมาชิกอาเซียนได้แสดงเจตนาในการเข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กแล้ว ประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้จะต้องดำเนินการสร้างกฎหมายและวางหลักปฏิบัติเพิ่มเติมขึ้นมาในหลายส่วนและจะต้องพยายามให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้กับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย ในขณะเดียวกันในระดับของภูมิภาคในส่วนของเวทีอาเซียนควรที่จะต้องสร้างบรรทัดฐาน แนวทางปฏิบัติและสภาพผูกมัดให้กับประเทศสมาชิกในการสร้างมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ขึ้นมาโดยเริ่มต้นที่การอาศัยฐานจากปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กในการสร้างความกดดันกับประเทศสมาชิกอาเซียนในเรื่องของการเห็นความสำคัญของปัญหาการค้ามนุษย์และการยอมรับว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไม่ใช่ผู้กระทำความผิดแต่เป็นผู้เสียหายและการสร้างมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในด้านต่างๆ และการผลักดันให้ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กให้เข้าเป็นภาคี

ของพิธีสารดังกล่าว เพื่อที่ประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้จะได้พยายามสร้างมาตรการตอบสนอง
ในการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ให้มีความสอดคล้องและมีมาตรฐาน
ที่ไม่ต่ำกว่ามาตรการตามที่ปรากฏในพิธีสารดังกล่าว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

มาตรการตอบสนองที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องดำเนินการในส่วนของการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ เมื่อเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก

เป็นที่ทราบกันดีว่า บรรดาประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งสิบประเทศนั้น บางประเทศก็เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก แต่บางประเทศก็เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาแต่ไม่เข้าเป็นภาคีของพิธีสารฉบับดังกล่าว แต่จากรายละเอียดในบทที่ 4 เราจะเห็นได้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนได้มองเห็นถึงความสำคัญของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์หรือผู้เสียหาย(แม้แต่ประเทศที่ไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ขึ้นมาโดยเฉพาะหรือไม่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก) ดังนั้นเราจึงสามารถมองเห็นโครงร่างของมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้จากประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้ แต่อย่างไรก็ตามในเรื่องของการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีความละเอียดอ่อน ในหลายครั้งจึงมักจะพบว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอและเมื่อองค์การสหประชาชาติได้บัญญัติอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กขึ้นมา ซึ่งในบทบัญญัติดังกล่าวได้มีการวางแนวทางในส่วนของมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เอาไว้ ในหลายกรณีและเมื่อประเทศสมาชิกอาเซียนได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาและพิธีสารเพิ่มเติมดังกล่าวแล้ว ประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้จะต้องมีการสร้างมาตรการตอบสนองในข้อใดเพิ่มเติมขึ้นเพื่อให้มีความสอดคล้องกับบทบัญญัติในพิธีสารและมาตรการที่ประเทศสมาชิกอาเซียน (ทั้งประเทศที่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารและไม่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสาร)มีอยู่ในปัจจุบันสามารถนำมาปรับใช้ได้กับกรณีของการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้มากขึ้นเพียงใด

5.1. ประเทศไทย

ประเทศไทยเพียงแต่ได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก แต่ประเทศไทยก็ได้มีความพยายามในการร่างกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ขึ้นมา ส่วนในเรื่องของการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้น ก็จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้มีมาตรการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไว้หลายประการไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกในเรื่องของความร่วมมือทวิภาคีกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาวและกัมพูชาในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งการมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ส่วนกฎหมายภายในที่มีอยู่ เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์กฎหมายแรงงาน กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก ก็มีมาตรการต่างๆ ที่สามารถนำมาปรับใช้ในการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ในหลายประการและและมาตรการต่างๆ เหล่านี้ค่อนข้างที่จะครบถ้วนในหลายด้านตามตารางที่จะสรุป ดังต่อไปนี้

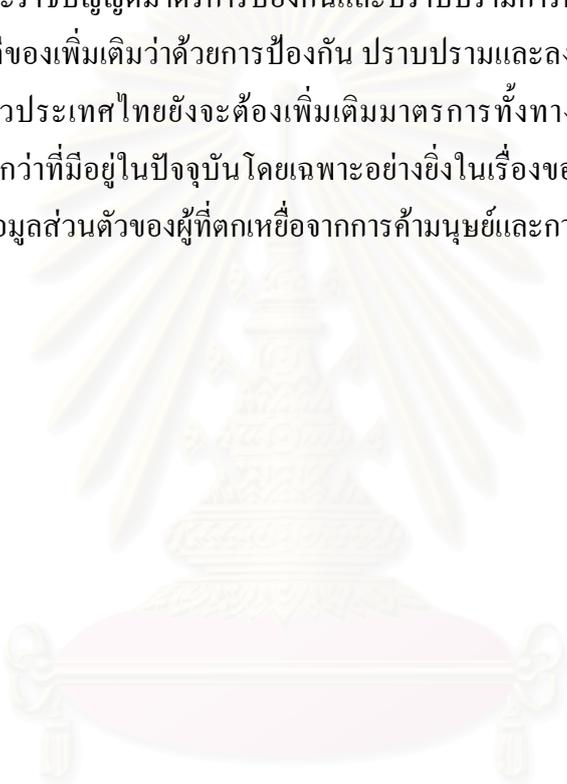
ตารางที่ 5 ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ กับประเทศไทย

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศไทย	มาตรการที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ ผู้กระทำความผิด	ยอมรับว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ ผู้กระทำความผิด	เพิ่มฐานความผิดในกรณีที่ไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวให้สอดคล้องกัน

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศไทย</p>	<p>มาตรการที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
<p>มาตรการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว การห้ามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์รวมทั้งการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นการลับ</p>	<p>มีการให้ความคุ้มครองในความเป็นส่วนตัวของ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และมีการพิจารณาคดีลับ</p>	<p>วางหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนทุกแขนงในการเสนอข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>
<p>การจัดให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสม การให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เสียหายได้แสดงความเห็นและคลายความวิตกกังวลและความหวาดกลัว</p>	<p>มีการสืบพยาน โดยการถ่ายทอดผ่านวิดีโอทัศน์และมีการสืบพยานไว้ก่อน</p>	
<p>การให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของตนเองทั้งในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาและทางปกครองการได้รับคำแนะนำและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย</p>	<p>มีการให้คำแนะนำและช่วยเหลือทางด้านกฎหมายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	
<p>มาตรการในการให้ความปลอดภัยทางร่างกายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>จัดระดับความเข้มข้นของการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และขยายไปถึงครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดด้วย</p>
<p>มาตรการในการให้ค่าทดแทนความเสียหายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>ให้หลักประกันในเรื่องการชดเชยค่าเสียหายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และมีการจัดตั้งกองทุนสำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศไทย	มาตรการที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
มาตรการในการส่งกลับและการรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีมาตรการในการส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวกลับประเทศ และมีมาตรการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนสัญชาติไทยหรือมีภูมิลำเนาในประเทศไทย	
มาตรการช่วยเหลือทางสังคมและการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีมาตรการทางสังคมในการฟื้นฟูดูแลและเยียวยาแก้ไขให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์สามารถกลับเข้าสู่สังคมและดำเนินชีวิตอย่างปกติได้	
มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีมาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็ก	ควรจัดให้มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก และกำหนดรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติต่อเด็กกรณีที่เกิดเป็นผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ชั้นอัยการและชั้นศาล
มาตรการเกี่ยวกับการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวในรัฐผู้รับการค้ามนุษย์	มีการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในการอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้ชั่วคราว	
	มีการสร้างความร่วมมือกับองค์กรเอกชน	
	มีการให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องแรงงานและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย	

จากตารางข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า แม้ว่าประเทศไทยจะมีมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์โดยการนำกฎหมายบางฉบับมาใช้ เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาถึงบทบัญญัติใน(ร่าง)กฎหมายพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. .... แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่ามาตรการต่างๆเหล่านั้นก็ยังไม่เพียงพอจะต้องมีมาตรการอื่นๆมาเสริมเพิ่มเติมเพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ให้มากที่สุด และประเทศไทยควรจะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการพิจารณาและประกาศใช้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ดังนั้นหากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กแล้วประเทศไทยยังจะต้องเพิ่มเติมมาตรการทั้งทางด้านกฎหมายและด้านอื่นๆเพิ่มเติมให้มากขึ้นกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการรักษาความเป็นส่วนตัวและรายละเอียดข้อมูลส่วนตัวของผู้ที่ตกเหยื่อจากการค้ามนุษย์และการจำกัดการเผยแพร่ข้อมูลของตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.2. ประเทศลาว

ประเทศลาวได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก(ด้วยการภาคยานุวัติ) และได้แสดงให้เห็นว่ามี การตอบรับกับการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาและพิธีสารดังกล่าว เนื่องจากภายหลังที่ได้เข้าเป็นภาคีแล้วประเทศลาวก็ได้มีบทบัญญัติในเรื่องการค้ามนุษย์เป็นการเฉพาะขึ้นมาและคำนิยามของการค้ามนุษย์ในกฎหมายของประเทศลาว(การค้าผู้หญิงและเด็ก) ก็มีความสอดคล้องและเป็นไปในทางเดียวกันกับคำนิยามที่ปรากฏในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กขององค์การสหประชาชาติ ตามตารางที่จะสรุป ต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ กับประเทศลาว

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศลาว	มาตรการที่ประเทศลาวจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด	ยอมรับว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด	เพิ่มฐานความผิดในกรณีที่จะไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวให้สอดคล้องกัน
มาตรการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว การห้ามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์รวมทั้งการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นการลับ	มีการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	จะต้องมีการบัญญัติรายละเอียดในเรื่องของการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ให้ชัดเจนและมากขึ้น และจะต้องขยายความคุ้มครองไปยังครอบครัวและบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศลาว</p>	<p>มาตรการที่ประเทศลาวจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
<p>การจัดให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสม ให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เสียหายได้แสดงความเห็นและคลายความวิตกกังวลและความหวาดกลัว</p>	<p>มีการจัดให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสม โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประสานงาน</p>	
<p>การให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของตนเองทั้งในส่วนของคุณสมบัติเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาและทางปกครอง การได้รับคำแนะนำและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย</p>	<p>มีการให้คำแนะนำทางด้านกฎหมาย</p>	<p>จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นมาในการดูแลและให้คำแนะนำให้รายละเอียดและข้อมูลต่างๆกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>
<p>มาตรการในการให้ความปลอดภัยทางร่างกายกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีการให้ความคุ้มครองและรับประกันความปลอดภัยกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>จะต้องบัญญัติรายละเอียดในการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และขยายการรักษาความปลอดภัยดังกล่าวให้กับครอบครัวและผู้ใกล้ชิดกับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย</p>
<p>มาตรการในการให้ค่าทดแทนความเสียหายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีการให้หลักประกันในการชดเชยค่าเสียหาย</p>	<p>บัญญัติให้ชัดเจนว่าค่าเสียหายดังกล่าวเป็นค่าเสียหายที่ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะได้รับเป็นการเฉพาะแยกต่างหากจากกระบวนการพิจารณาคดีในทางอาญาและทางแพ่ง</p>

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศลาว</p>	<p>มาตรการที่ประเทศลาวจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
<p>มาตรการในการส่งกลับและการรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีการให้ความช่วยเหลือคนสัญชาติลาวที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในต่างประเทศและการช่วยเหลือ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในประเทศลาวที่เป็นคนต่างชาติ</p>	
<p>มาตรการช่วยเหลือทางสังคมและการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีการจัดมาตรการช่วยเหลือด้านสวัสดิการทางสังคมและการฟื้นฟูสภาพจิตใจเพื่อกลับเข้าสู่สังคม</p>	
<p>มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีมาตรการเฉพาะสำหรับเด็ก</p>	<p>ควรจัดให้มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก และกำหนดรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติต่อเด็กกรณีที่เกิดเป็นผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็น ในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ชั้นอัยการและชั้นศาล</p>
<p>มาตรการเกี่ยวกับการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวในรัฐผู้รับการค้ามนุษย์</p>	<p>ยังไม่มีความชัดเจนพอ</p>	<p>บัญญัติกฎหมายหรือวางหลักเกณฑ์ในการยอมให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์อยู่อาศัยในประเทศลาวได้เป็นการชั่วคราวหรือถาวร</p>
	<p>กำหนดวิธีการของเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	
	<p>กำหนดให้ทุกภาคส่วนร่วมกันรับผิดชอบในการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	
	<p>การสร้างความร่วมมือกับองค์กรเอกชน</p>	

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศลาว</p>	<p>มาตรการที่ประเทศลาวจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
	<p>การให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องแรงงานและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย</p>	

ประเทศลาวได้มีกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์แต่กฎหมายฉบับนี้เป็นการวางกรอบอย่างกว้างๆ ไม่ได้ลงในรายละเอียดอย่างชัดเจน เช่น มีการกล่าวถึงการให้ความปลอดภัยกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ การคุ้มครองความเป็นส่วนตัวโดยการห้ามถ่ายรูปหรือบันทึกภาพผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ แต่ไม่มีรายละเอียดที่นอกเหนือจากนี้ในประเด็นปลีกย่อยหรือไม่ได้กล่าวถึงการขยายความคุ้มครองไปยังครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดกับตัวผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ นอกจากนี้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมในส่วนของคำนิยามเรื่องการค้ามนุษย์ของประเทศลาวว่าค่อนข้างจะพิเศษในแง่ของการปกป้องวัฒนธรรมอันดีของประเทศและอ้างอิงกับจารีตประเพณีของประเทศลาวเองด้วย เนื่องจากเราจะเห็นว่าในคำนิยามของการค้ามนุษย์ (การค้าผู้หญิงและเด็ก) ตามที่ปรากฏในบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการปกป้องผู้หญิงและเด็กนี้ได้มีการกล่าว(เพิ่มเติม) ถึงพฤติการณ์ในการจัดหา ขนส่งหรือรับไว้ซึ่งผู้หญิงและเด็ก โดยการหลอกลวง ข่มขู่ บังคับหรือผูกมัดด้วยหนี้สินหรือด้วยวิธีการอื่นๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการกระทำใดๆ ก็ตามที่ขัดกับวัฒนธรรมอันดีของประเทศลาว ซึ่งเป็นการเปิดกว้าง(และค่อนข้างยากในการตัดสินหาบรรทัดฐาน)ในการเอาผิดกับผู้ที่มีพฤติการณ์ในการค้ามนุษย์และจากภาพรวมทั้งหมดแม้ว่าประเทศลาวยังจะต้องสร้างมาตรการในด้านต่างๆเพิ่มเติมขึ้น โดยเฉพาะทางด้านกฎหมาย แต่ก็ยังถือได้ว่าประเทศลาวมีการตอบรับในทางบวกต่อการที่ตนเองได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก แต่ตามข้อสังเกตในข้างต้นประเทศลาวก็ยังคงต้องบัญญัติรายละเอียดของกฎหมายในแนวทางปฏิบัติโดยเฉพาะเรื่องของมาตรการรักษาความปลอดภัยให้มีความกว้างขวางและขยายความคุ้มครองให้มากขึ้น

5.3. ประเทศพม่า

ประเทศพม่าได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก(ด้วยการภาคยานุวัติ) หลังจากนั้นประเทศพม่าก็มีกฎหมายเฉพาะในเรื่องการค้ามนุษย์ขึ้นมาและได้กำหนดฐานความผิดและโทษสำหรับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์เอาไว้ นอกจากนี้ในส่วนของการให้การให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยหลักๆ ก็จะเห็นได้ว่าประเทศพม่าค่อนข้างมีมาตรการครอบคลุมในหลายด้านตามตารางที่จะสรุป ต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ กับประเทศพม่า

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ของประเทศพม่า	มาตรการที่ประเทศพม่าจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ ผู้กระทำความผิด	ยอมรับว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด	บัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนว่าจะไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในความผิดฐานใดและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกัน
มาตรการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว การห้ามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์รวมทั้งการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นการลับ	มีการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์การพิจารณาตัดสินในความผิดฐานค้ามนุษย์	บัญญัติรายละเอียดเพิ่มเติมให้ชัดเจนว่าห้ามทำการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในทุกด้านและขยายความคุ้มครองไปยังครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศพม่า</p>	<p>มาตรการที่ประเทศพม่าจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
<p>การจัดให้ผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสมให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เสียหายได้แสดงความเห็นและคลายความวิตกกังวลและความหวาดกลัว</p>	<p>มีการกำหนดว่าหลังจากที่ผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อได้ให้การแล้วทางสำนักงานกลางเพื่อปราบปรามการค้ามนุษย์จะต้องรับประกันงานส่งตัวผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับประเทศโดยไม่ชักช้า การสืบพยานในชั้นศาลจะเป็นการเบิกความผ่านวิดีโอ</p>	<p>บัญญัติให้ชัดเจนว่าในชั้นการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะต้องไม่มีการกระทำใดๆที่จะเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>
<p>การให้ผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของตนเองทั้งในส่วนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาและทางปกครอง การได้รับคำแนะนำและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย</p>	<p>มีการให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายการจัดหาล่ามในการแปลภาษา</p>	<p>จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะในการให้ความดูแลผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์อย่างใกล้ชิด</p>
<p>มาตรการในการให้ความปลอดภัยทางร่างกายกับผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตของผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>บัญญัติให้ชัดเจนว่าการให้ความปลอดภัยกับผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นมีหลักเกณฑ์และรายละเอียดอย่างไรและขยายความคุ้มครองไปยังครอบครัวและผู้ใกล้ชิดของบุคคลที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย</p>
<p>มาตรการในการให้ค่าทดแทนความเสียหายกับผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีการก่อตั้งกองทุนสำหรับให้ความช่วยเหลือผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>บัญญัติให้ชัดเจนว่าเงินช่วยเหลือที่ผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้รับจากกองทุนนี้ไม่ตัดสิทธิของเหยื่อในการฟ้องร้องค่าสินไหมทดแทนในทางอาญาหรือทางแพ่งอีก</p>

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศพม่า</p>	<p>มาตรการที่ประเทศพม่าจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
<p>มาตรการในการส่งกลับและการรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นพลเมืองของประเทศพม่าหรือบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศพม่าและการรับตัวบุคคลนั้นกลับเข้ามาในประเทศและมีมาตรการส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวกลับประเทศ</p>	
<p>มาตรการช่วยเหลือทางสังคมและการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีมาตรการให้ความช่วยเหลือทางสังคมแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	
<p>มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีมาตรการพิเศษขึ้นมาโดยเฉพาะในกรณี que ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นเด็ก ผู้หญิงหรือเยาวชน</p>	<p>ควรจัดให้มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก และกำหนดรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติต่อเด็กกรณี que เด็กเป็นผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นอัยการและชั้นศาล</p>
<p>มาตรการเกี่ยวกับการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าว</p>	<p>การรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างชาติให้อยู่ในประเทศพม่าได้ชั่วคราว</p>	
	<p>การสร้างความร่วมมือกับองค์กรเอกชน</p>	
	<p>การให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องแรงงานและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย</p>	

ประเทศพม่ามีกฎหมายเฉพาะในเรื่องการค้ามนุษย์ก็จริงอยู่แต่ดูเหมือนว่าประเทศพม่าประสบกับปัญหาเช่นเดียวกันกับประเทศลาวกล่าวคือ กฎหมายดังกล่าวเป็นเพียงการวางกรอบไว้อย่างกว้างๆ แต่ไม่มีความชัดเจนในรายละเอียดที่เพียงพอ เช่นการบัญญัติว่าจะไม่ดำเนินคดีกับผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์แต่ไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่าจะไม่เอาผิดกับผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในกรณีใดบ้าง หรือในเรื่องของการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ที่แม้ว่าจะมีการกล่าวถึงการให้ความเคารพในตัวของผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ห้ามทำการเผยแพร่ข่าว แต่ก็ยังไม่มีมีความชัดเจนในเรื่องของการห้ามนำเสนอข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับตัวเหยื่อ เช่น บิดา มารดา ญาติ สถานศึกษา ภูมิภานา ซึ่งข้อมูลบางอย่างเหล่านี้อาจนำไปสู่ข้อเท็จจริงได้ว่าผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อคือใคร นอกจากนี้ข้อสังเกตว่าตามบทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศพม่าฉบับนี้ได้บัญญัติเอาไว้ว่า “เด็ก” หมายถึงบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 16 ปี ในขณะที่บทบัญญัติในพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ได้บัญญัติว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี แต่อย่างไรก็ตามประเทศพม่าได้มีบทบัญญัติว่า “เยาวชน” หมายถึง บุคคลที่มีอายุกว่า 16 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี ดังนั้นจึงพอที่จะทำให้เห็นสรุปได้ว่า(โดยการศึกษาความเป็นคุณ) แม้บุคคลใดที่พ้นเกณฑ์การเป็นเด็กแต่ยังไม่พ้นเกณฑ์ของการเป็นเยาวชนก็ย่อมได้รับความคุ้มครองตาม บทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ฉบับนี้เช่นกัน เมื่อมองจากภาพรวมถือได้ว่าประเทศพม่า มีการตอบรับในทางบวกในการที่ตนเองได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก แต่ก็ต้องเพิ่มเติมมาตรการในบางส่วนให้มีความชัดเจนขึ้นและการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าออกเมืองให้มีความสอดคล้องกับกฎหมายเฉพาะในเรื่องการค้ามนุษย์ที่ตนเองได้บัญญัติไว้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.4. ประเทศกัมพูชา

ประเทศกัมพูชาเป็นประเทศหนึ่งในสมาชิกอาเซียนที่เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ(ด้วยการให้สัตยาบัน) ส่วนพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษ การค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กนั้น ประเทศกัมพูชาเพียงแต่ได้ลงนามไว้เท่านั้น ประเทศกัมพูชามีกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์อยู่โดยเป็นกฎหมายเมื่อปี ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539) ส่วนในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์ที่มีความสอดคล้องกับบทบัญญัติในพิธีสาร แต่เมื่อได้พิจารณาถึงการแสดงออกของรัฐบาลกัมพูชาในด้านต่างๆ ก็จะเห็นได้ว่าเป็นสามารถนำมาตราการเหล่านั้นมาใช้กับการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้พอสมควร ตามตารางที่จะสรุปต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ กับประเทศกัมพูชา

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ของประเทศกัมพูชา	มาตรการที่ประเทศกัมพูชาจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด	ยอมรับว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด	บัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนว่าจะไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในความผิดฐานใดบ้าง และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกัน
มาตรการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว การห้ามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์รวมทั้งการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นการลับ	ยังไม่ชัดเจนพอ	บัญญัติกฎหมายและหลักเกณฑ์ในการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และขยายความคุ้มครองไปยังครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ของประเทศกัมพูชา</p>	<p>มาตรการที่ประเทศกัมพูชาจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
<p>การจัดให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสมให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เสียหายได้แสดงความเห็นและคลายความวิตกกังวลและความหวาดกลัว</p>	<p>ยังไม่ชัดเจนพอ</p>	<p>ปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องของการสืบพยานในกรณีของผู้เสียหายในความผิดที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์</p>
<p>การให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของตนเองทั้งในส่วนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาและทางปกครอง การได้รับคำแนะนำและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย</p>	<p>มีการให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายและหน่วยงานเฉพาะในการทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์</p>	
<p>มาตรการในการให้ความปลอดภัยทางร่างกายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีการกล่าวถึงเรื่องความปลอดภัยของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>กำหนดรายละเอียดของการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ให้กว้างขวางและครอบคลุมรวมทั้งการขยายความคุ้มครองไปยังครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย</p>
<p>มาตรการในการให้ค่าทดแทนความเสียหายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีสิทธิทางกฎหมายของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทน</p>	<p>แก้ไขกฎหมายให้ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนทั้งทางอาญาและทางแพ่งได้โดยไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายและควรจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์เพื่อจ่ายค่าทดแทนให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นการเฉพาะขึ้นมาด้วย</p>

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศกัมพูชา	มาตรการที่ประเทศกัมพูชาจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
มาตรการในการส่งกลับและการรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีมาตรการในการส่งกลับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างชาติ	
มาตรการช่วยเหลือทางสังคมและการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีการตั้งองค์กรเฉพาะในการให้การดูแลช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	
มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีมาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็ก	ควรจัดให้มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก และกำหนดรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติต่อเด็กกรณีที่เกิดเป็นผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ชั้นอัยการและชั้นศาล
มาตรการเกี่ยวกับการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวในรัฐผู้รับ การค้ามนุษย์	ไม่มีความชัดเจนพอ	บัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวสามารถอยู่อาศัยได้เป็นการชั่วคราวเป็นหรือถาวรในประเทศกัมพูชาเป็นระยะเวลาเท่าไร ในสถานการณ์และสถานะอะไร
	การประสานงานกับองค์กรเอกชนในการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ	
	การวางแผนยุทธศาสตร์ในการทำงานแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการคำนึงถึงสิทธิของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศกัมพูชา	มาตรการที่ประเทศกัมพูชาจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
	การกำหนดหน้าที่โดยตรงให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบในการดูแล ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	
	การให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องแรงงานและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย	

ในส่วนของประเทศกัมพูชานั้นถือได้ว่ายังไม่มีความหมายเฉพาะในเรื่องการค้ามนุษย์ ดังนั้นมาตรการต่างๆที่ปรากฏจึงเป็นการนำกฎหมายบางฉบับและแนวทางการแสดงออกของรัฐบาลกัมพูชามาปรับใช้ในการหามาตราการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ เช่น กฎหมายว่าด้วยการปราบปราม การลักพาตัว การค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากบุคคล หรือความตกลงต่างๆที่รัฐบาลกัมพูชาได้ทำไว้ในเรื่องของการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ดังนั้นเราจึงสามารถเห็นได้ว่ามาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศกัมพูชายังไม่เพียงพอ เช่นในเรื่องของการชดเชยค่าเสียหายนั้น ประเทศกัมพูชาได้มีมาตรการในการชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อเช่นกัน แต่ในบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศกัมพูชานั้นได้มีบทบัญญัติว่า ผู้เสียหายที่ได้เป็นโจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งและได้รับการชดเชยค่าเสียหายไปแล้วจะไม่สามารถเป็นโจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางอาญาในกรณีความเสียหายเดียวกันได้อีก¹ ซึ่งในกรณีความผิดฐานค้ามนุษย์นั้น การเรียกร้องค่าเสียหายของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในทางแพ่งนั้นไม่ควรตัดสิทธิที่ผู้เสียหายจะเรียกร้องค่าเสียหายในทางอาญาได้อีก อย่างไรก็ตามมีเรื่องที่น่าชมเชยรัฐบาลกัมพูชาว่า รัฐบาลกัมพูชามีความพยายามให้เห็นในเรื่องของการสร้างความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศและองค์กรเอกชน (ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ) ในการทำให้สถานการณ์การค้ามนุษย์ในกัมพูชาได้รับการแก้ไขและมีความพยายามที่จะช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ แต่ความพยายามในการ

¹ Law on Criminal Procedure 1993 Article. 17

สร้างหลักกฎหมายที่ชัดเจนในส่วนของมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ นั้นยังไม่เพียงพอและหากประเทศกัมพูชาเข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ประเทศกัมพูชาจะต้องมีการสร้างและเสริมมาตรการทางด้านกฎหมายเพิ่มขึ้นอีกหลายประเด็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.5. ประเทศเวียดนาม

ประเทศเวียดนามเพียงแต่ได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติเพียงเท่านั้นและไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์ แต่มีแผนปฏิบัติการแห่งชาติในเรื่องการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ในบทบัญญัติของกฎหมายอื่นๆ รวมทั้งการแสดงออกของประเทศเวียดนาม ก็ทำให้เราเห็นว่าประเทศเวียดนามได้มีมาตรการในการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายที่สามารถนำมาปรับใช้กับกรณีของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้และค่อนข้างที่จะมีความหลากหลายตามตารางที่จะสรุปไปนี้

ตารางที่ 9 ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ กับประเทศเวียดนาม

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย(ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์) ของประเทศเวียดนาม	มาตรการที่ประเทศเวียดนามจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด	ยอมรับว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่เป็นผู้กระทำความผิด	บัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนว่าจะไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในความผิดฐานใดบ้างและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกัน
มาตรการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว การห้ามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์รวมทั้งการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นการลับ	การไม่เปิดเผยข้อมูลทางคดีในความผิดฐานค้ามนุษย์	กำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดที่ชัดเจนในการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์รวมทั้งขยายความคุ้มครองไปยังครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดของตัวเหยื่อด้วย

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย(ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์) ของประเทศเวียดนาม</p>	<p>มาตรการที่ประเทศเวียดนามจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
<p>การจัดให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสม ให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เสียหายได้แสดงความเห็นและคลายความวิตกกังวลและความหวาดกลัว</p>	<p>มีการให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสม</p>	<p>ควรเพิ่มประเด็นในเรื่องของการสืบพยานที่จะไม่ให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างฝ่ายของผู้เสียหายกับฝ่ายของผู้ต้องหา</p>
<p>การให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของตนเองทั้งในส่วนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาและทางปกครอง การได้รับคำแนะนำและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย</p>	<p>จัดให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์สามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ของกระบวนการพิจารณาคดีการให้คำแนะนำและความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย</p>	
<p>มาตรการในการให้ความปลอดภัยทางร่างกายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และการให้ความคุ้มครองพยาน</p>	<p>ควรขยายความคุ้มครองไปยังครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดของตัวผู้ตกเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย</p>
<p>มาตรการในการให้ค่าทดแทนความเสียหายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีการชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>ควรจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นการเฉพาะ</p>
<p>มาตรการในการส่งกลับและการรับตัวผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีการรับรองสถานะผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ชาวเวียดนามที่อยู่ในต่างแดนและการรับตัวกลับประเทศเวียดนาม</p>	
<p>มาตรการช่วยเหลือทางสังคมและการปกป้องผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีมาตรการในการเยียวยา ฟื้นฟู แก่ใจและให้ความช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย(ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์) ของประเทศเวียดนาม	มาตรการที่ประเทศเวียดนามจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีมาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็ก	
มาตรการเกี่ยวกับการรับรองสถานะของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวในรัฐผู้รับการค้ามนุษย์	มีการรับรองสถานะผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างชาติที่อยู่ในประเทศเวียดนามให้อยู่อาศัยได้ชั่วคราวเพื่อประโยชน์ในการสืบสวน สอบสวนและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด	
	มีการให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องแรงงานและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย	

ในกรณีของประเทศเวียดนามนี้แม้ว่าจะไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์ (เช่นเดียวกับประเทศกัมพูชา) แต่ประเทศเวียดนามก็มีบทบัญญัติของกฎหมายอื่นที่สามารถนำมาปรับใช้กับการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้อย่างน่าสนใจ เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายแพ่งหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องเด็ก รวมทั้งมาตรการในแผนปฏิบัติการแห่งชาติของประเทศเวียดนามในเรื่องของการต่อต้านการค้ามนุษย์ในกรณีของเด็กและผู้หญิง แต่ทั้งนี้ก็มีข้อสังเกตในเรื่องของการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นยังไม่ปรากฏความชัดเจนนัก แม้ว่าจะมีการให้ความคุ้มครองในเรื่องของการไม่เปิดเผยข้อมูลในคดีความค้ามนุษย์ แต่ก็เป็นการกล่าวถึงการรักษาความลับในกระบวนการสืบสวนและสอบสวนแต่ไม่ได้มีการยืนยันถึงการห้ามเปิดเผยตัวผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และการห้ามทำการเผยแพร่ข่าวไม่ว่าจะโดยทางสื่อชนิดใดที่จะทำให้สามารถรู้ได้ว่าผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้ใดรวมทั้งเรื่องของการคุ้มครองพยานและการสืบพยานในชั้นศาล ดังนั้นหากประเทศเวียดนามได้เข้าเป็นภาคีพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะ

ผู้หญิงและเด็กแล้ว ประเทศเวียดนามจะต้องเสริมมาตรการทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ
เรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.6. ประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก(ด้วยการให้สัตยาบัน) และหลังจากนั้นก็มีความหมายว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ขึ้นมาโดยเฉพาะและในกฎหมายฉบับดังกล่าวประกอบกับบทบัญญัติในกฎหมายอื่นๆ และการแสดงออกของรัฐบาลฟิลิปปินส์ ก็ทำให้เรามองเห็นได้ว่าประเทศฟิลิปปินส์มีมาตรการที่ให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้อย่างน่าสนใจตามตารางที่สรุปต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ กับประเทศฟิลิปปินส์

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ของประเทศฟิลิปปินส์	มาตรการที่ประเทศฟิลิปปินส์จะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ ผู้กระทำความผิด	ยอมรับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด	แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องในเรื่องของการไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์
มาตรการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์โดยการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว การห้ามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์รวมทั้งการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นการลับ	มีการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และการดำเนินการพิจารณาตัดสินในความผิดฐานค้ามนุษย์	
การจัดให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสม ให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เสียหายได้แสดงความเห็นและคลายความวิตกกังวลและหวาดกลัว	มีการระบุให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ จะต้องใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ	

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศฟิลิปปินส์	มาตรการที่ประเทศฟิลิปปินส์จะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
การให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของตนเองทั้งในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาและทางปกครอง การได้รับคำ แนะนำและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย	การให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	
มาตรการในการให้ความปลอดภัยทางร่างกายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	การให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้รับสิทธิตามโครงการคุ้มครองพยาน	
มาตรการในการให้ค่าทดแทนความเสียหายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมในการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายทางแพ่งกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	
มาตรการในการส่งกลับและการรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีมาตรการในการส่งกลับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	
มาตรการช่วยเหลือทางสังคมและการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	การให้ความช่วยเหลือและบริการทางด้านสังคมและสาธารณสุขกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	
มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็ก	
มาตรการเกี่ยวกับการรับรองสถานะของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวในรัฐผู้รับการค้ามนุษย์	มีการรับรองสถานะของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างชาติรวมทั้งการดำเนินการช่วยเหลือให้บุคคลนั้นได้กลับประเทศของตนเองแม้ว่าจะไม่มีเอกสารการเดินทางผ่านเข้า-ออกประเทศฟิลิปปินส์ก็ตาม	

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ของประเทศฟิลิปปินส์	มาตรการที่ประเทศฟิลิปปินส์จะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
	การให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องแรงงานในต่างประเทศ	
	การให้หลักประกันกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างชาติ	
	การสร้างความร่วมมือกับองค์กรเอกชน	

จากตารางดังกล่าวทำให้เราเห็นได้ว่า ประเทศฟิลิปปินส์ได้วางมาตรการในการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไว้หลายด้านและมีความกว้างขวางครอบคลุมในหลายส่วนได้ประสบปัญหาเดียวกัน นอกจากนี้มีข้อสังเกตว่าในเรื่องของการไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้นประเทศฟิลิปปินส์ได้วางหลักกฎหมายไว้ค่อนข้างกว้างกล่าวคือได้บัญญัติขยายไปถึงความผิดที่ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้กระทำไปตามคำสั่งของผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์โดยความยินยอมของผู้ตกเป็นเหยื่อนั้นจะไม่ถูกนำมาพิจารณาว่าตัวเหยื่อได้กระทำความผิดโดยเจตนา ซึ่งในกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ของประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นไม่ได้มีบัญญัติไว้ชัดเจนเท่านี้ ซึ่งประเด็นดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมสำหรับการเปิดกว้างในการสร้างมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศฟิลิปปินส์ ดังนั้นเราจึงเห็นได้ว่าประเทศฟิลิปปินส์ มีการตอบสนองต่อบทบัญญัติของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กในทางบวกและมีความก้าวหน้ากว่าประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆที่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมฉบับนี้

5.7. ประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซียเพียงแต่ได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก และไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์แต่รัฐบาลอินโดนีเซียได้มีแผนปฏิบัติการแห่งชาติในเรื่องการค้ามนุษย์และแสดงออกให้เห็นว่าตนเองให้ความสำคัญกับปัญหาการค้ามนุษย์และการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามตารางที่จะสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 11 ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ กับประเทศอินโดนีเซีย

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ของประเทศอินโดนีเซีย	มาตรการที่ประเทศอินโดนีเซีย จะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ ผู้กระทำความผิด	ยอมรับว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ ผู้กระทำความผิด	บัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนว่าจะไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในความผิดฐานใด
มาตรการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว การห้ามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์รวมทั้งการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นการลับ	ยังไม่ชัดเจนพอ	บัญญัติกฎหมายและวางแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจนในเรื่องการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ และขยายความคุ้มครองดังกล่าวไปยังครอบครัวและบุคคลที่ใกล้ชิดกับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ของประเทศอินโดนีเซีย</p>	<p>มาตรการที่ประเทศอินโดนีเซียจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
<p>การให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของตนเองทั้งในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาและทางปกครอง การได้รับคำแนะนำและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย</p>	<p>มีการให้คำแนะนำช่วยเหลือทางกฎหมาย</p>	
<p>มาตรการในการให้ความปลอดภัยทางร่างกายกับ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีการกล่าวถึงการหาที่อยู่ ที่ปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>บัญญัติกฎหมายและวางหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนและครอบคลุมในการให้ความปลอดภัยกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และขยายความคุ้มครองดังกล่าวไปยังครอบครัวและบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย</p>
<p>มาตรการในการให้ค่าทดแทนความเสียหายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p>	<p>บัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมในการเอื้อประโยชน์และอำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในการเรียกร้องค่าเสียหายทั้งทางแพ่งและทางอาญา และการที่ผู้เสียหายได้รับการชดเชยความเสียหายในทางใดแล้วจะไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายในการได้รับค่าชดเชยอื่นๆอีก จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นการเฉพาะขึ้นมา</p>

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศอินโดนีเซีย</p>	<p>มาตรการที่ประเทศอินโดนีเซียจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
<p>มาตรการในการส่งกลับและการรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>การให้ความช่วยเหลือและการส่งกลับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือ พลเมืองของประเทศอินโดนีเซีย ในกรณีที่ถูกกดขี่กล่าวตกอยู่ในอันตรายในดินแดนรัฐต่างประเทศ</p>	
<p>มาตรการช่วยเหลือทางสังคมและการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>การพยายามให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว</p>	
<p>มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>การจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือโดยเฉพาะสำหรับเด็ก</p>	<p>ควรจัดให้มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก และกำหนดรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติต่อเด็กกรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นอัยการและชั้นศาล</p>
<p>มาตรการเกี่ยวกับการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวในรัฐผู้รับการค้ามนุษย์</p>	<p>ยังไม่มีความชัดเจนพอ</p>	<p>บัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนในการให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้อยู่อาศัยในประเทศอินโดนีเซียไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวรในสถานการณ์ต่างๆ</p>
	<p>การสร้างความร่วมมือกับองค์กรเอกชน</p>	
	<p>การให้ความสำคัญกับปัญหาแรงงานและการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย</p>	

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ของประเทศอินโดนีเซีย	มาตรการที่ประเทศอินโดนีเซียจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
	การให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นผู้หญิงทำหน้าที่ในการดูแลผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นผู้หญิงและเด็ก	

จากตารางดังกล่าวเราจะเห็นได้ว่า รัฐบาลอินโดนีเซียมีการแสดงออกในทางนโยบายและการให้ความคุ้มครองในทางด้านมาตรการสวัสดิการสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดหาที่พักพิง การให้บริการทางด้านการแพทย์ ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นการบรรเทาความเสียหายให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ในระดับหนึ่ง แต่สิ่งที่เป็นปัญหาสำหรับประเทศอินโดนีเซียอย่างมากก็คือเรื่องของ มาตรการทางด้านกฎหมายที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ค่อนข้างที่จะจำกัดและนี่เป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างที่ควร ดังนั้นหากประเทศอินโดนีเซียเข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กแล้ว ประเทศอินโดนีเซียจะต้องบัญญัติมาตรการทางด้านกฎหมายในเรื่องของการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้นในอีกหลายประเด็นตามข้อเสนอตามตารางข้างต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.8. ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ(ด้วยการให้สัตยาบัน)แต่ไม่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ประเทศมาเลเซียไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ขึ้นมาโดยเฉพาะ ดังนั้นหากจะถามถึงมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ จึงจะต้องไปพิจารณาหาแนวทางของกฎหมายฉบับอื่นมาปรับใช้ตามตารางที่จะสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 12 ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ กับประเทศมาเลเซีย

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายของประเทศมาเลเซีย	มาตรการที่ประเทศมาเลเซียจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ ผู้กระทำความผิด	ไม่มีความชัดเจนพอ	ต้องเห็นว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิดและบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนว่าจะไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ในความผิดฐานใดพร้อมกับแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกัน
มาตรการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว การห้ามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์รวมทั้งการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นการลับ	มีการปกป้องความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหายและพยาน	ขยายแนวคิดในการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายของประเทศมาเลเซีย</p>	<p>มาตรการที่ประเทศมาเลเซียจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
<p>การจัดให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสม ให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เสียหายได้แสดงความเห็นและคลายความวิตกกังวลและความหวาดกลัว</p>	<p>มีเรื่องของการสืบพยานโดยการถ่ายทอดผ่านวิดีโอ</p>	<p>ให้ความสำคัญกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในกระบวนการต่างๆทางกฎหมายไม่ว่าจะเป็นในชั้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ หรือในชั้นศาล และการไม่ให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ต้องเผชิญหน้ากับฝ่ายผู้กระทำความผิด</p>
<p>การให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของตนเองทั้งในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาและทางปกครอง การได้รับคำแนะนำและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย</p>	<p>ไม่มีความชัดเจนพอ</p>	<p>จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะในการดูแลผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>
<p>มาตรการในการให้ความปลอดภัยทางร่างกายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>การจัดให้ผู้เสียหายอยู่ในสถานที่ปลอดภัย ในช่วงระยะเวลาระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล</p>	<p>ขยายมาตรการในการรักษาความปลอดภัยมาใช้กับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วยและการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยดังกล่าวต้องขยายความคุ้มครองให้กว้างขึ้นไม่ใช่เพียงการให้ความคุ้มครองเฉพาะในการสืบพยานในชั้นศาลเท่านั้น</p>
<p>มาตรการในการให้ค่าทดแทนความเสียหายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>การชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในคดีอาญา</p>	<p>จัดตั้งกองทุนในการสงเคราะห์และให้ค่าทดแทนผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นการเฉพาะ</p>

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายของประเทศมาเลเซีย	มาตรการที่ประเทศมาเลเซียจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
มาตรการในการส่งกลับและการรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	ไม่มีความชัดเจนพอ	ต้องเห็นว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นผู้เสียหายและแก้ไขกฎหมายในเรื่องการเข้าเมือง
มาตรการช่วยเหลือทางสังคมและการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีการให้ความช่วยเหลือทางสวัสดิการสังคม	
มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็ก	
มาตรการเกี่ยวกับการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างชาตินิรัฐผู้รับการค้ามนุษย์	ไม่มีความชัดเจนพอ	บัญญัติกฎหมายในการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในการอยู่อาศัยได้ชั่วคราวในประเทศมาเลเซียและมีบทบัญญัติในการให้ความคุ้มครองบุคคลดังกล่าวในขณะที่อยู่อาศัยในประเทศมาเลเซีย
	การแสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และการให้ความคุ้มครอง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	

สิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจในเบื้องต้น ก็คือประเทศมาเลเซียไม่มีกฎหมายเฉพาะในเรื่องการค้ามนุษย์และไม่มีแผนปฏิบัติการแห่งชาติ ในเรื่องการค้ามนุษย์ ดังนั้นเราจะพบว่าประเทศมาเลเซียมักจะถูกโจมตีในเรื่องของการละเลยต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ (บ่อยครั้งที่ปรากฏข่าวออกมาว่ามีการตัดสินลงโทษกักขังผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในความผิดฐานเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย) ซึ่งผู้เขียนมีข้อสังเกตว่าประเทศมาเลเซียไม่ได้มองว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหาย (แต่ในขณะเดียวกันอาจเป็นผู้กระทำความผิดอาญาในฐานอื่น เช่น ปลอมเอกสาร เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย หรือค้าประเวณี) ซึ่งนี่คือปัญหาที่ทำให้

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไม่ได้รับความคุ้มครองและแม้ว่าจะนำมาตรการบางอย่างมาปรับใช้กับการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ก็เป็นการใช้ได้อย่างลำบาก ซึ่งหากประเทศมาเลเซียได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ประเทศมาเลเซียจะต้องตั้งหลักแรกก่อนว่า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไม่ใช่ผู้กระทำความผิดแต่เป็นผู้เสียหายและหากประเทศมาเลเซีย เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะ ผู้หญิงและเด็กแล้ว ประเทศมาเลเซียจะต้องบัญญัติกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์และสร้าง มาตรการในการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ใหม่ในทุกด้าน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.9. ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เพียงแต่ได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ และไม่ได้เป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ไม่มีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ แต่อย่างไรก็ตามประเทศสิงคโปร์ก็ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองผู้หญิงและเด็ก ซึ่งจะนำมาเปรียบเทียบเพื่อปรับใช้กับกรณีของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามตารางที่จะสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 13 ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ กับประเทศสิงคโปร์

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย ของประเทศสิงคโปร์	มาตรการที่ประเทศสิงคโปร์จะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ ผู้กระทำความผิด	ไม่มีความชัดเจนพอ	ต้องเห็นว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิดและบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนว่าจะไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ในความผิดฐานใดพร้อมกับแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
มาตรการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว การห้ามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์รวมทั้งการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นการลับ	มีการห้ามเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวและการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเป็นการลับ	ขยายความคุ้มครองในความเป็นส่วนตัวไปปรับใช้กับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย ของประเทศสิงคโปร์</p>	<p>มาตรการที่ประเทศสิงคโปร์จะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
<p>การจัดให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสมให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เสียหายได้แสดงความเห็นและคลายความวิตกกังวลและความหวาดกลัว</p>	<p>มีเรื่องของการพิจารณาคดีโดยการถ่ายทอดสัญญาณผ่านกล้องโทรทัศน์วงจรปิด หากศาลเห็นเป็นการสมควร</p>	<p>บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาให้มีการคุ้มครองสิทธิของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยวางหลักที่ชัดเจนในเรื่องของการสืบพยานที่จะไม่ให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และผู้กระทำความผิด</p>
<p>การให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของตนเองทั้งในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาและทางปกครอง การได้รับคำแนะนำและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย</p>	<p>ไม่มีความชัดเจนพอ</p>	<p>จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะในการให้ความดูแลผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>
<p>มาตรการในการให้ความปลอดภัยทางร่างกายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>ไม่มีความชัดเจนพอ</p>	<p>บัญญัติกฎหมายและวางแนวทางให้ชัดเจนในเรื่องของการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และขยายความคุ้มครองดังกล่าวไปยังครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อด้วย</p>

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย ของประเทศสิงคโปร์	มาตรการที่ประเทศสิงคโปร์จะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
มาตรการในการให้ค่าทดแทนความเสียหาย กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับการชดเชยค่าเสียหายในคดีอาญา	จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และการที่ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้รับค่าสินไหมทดแทนในทางใดแล้วจะไม่ตัดสิทธิของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในการได้รับค่าทดแทนในทางอื่นอีก
มาตรการในการส่งกลับและการรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	ไม่มีความชัดเจนพอ	
มาตรการช่วยเหลือทางสังคมและการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีการจัดที่พักที่ปลอดภัยให้กับผู้หญิงและเด็กผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้าประเวณี	
มาตรการพิเศษ โดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีมาตรการในการปกป้องเด็กและเยาวชน	
มาตรการเกี่ยวกับการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวในรัฐผู้รับการค้ามนุษย์	ไม่มีความชัดเจนพอ	
	มีการกำหนดให้มีหน่วยงานเฉพาะในการดูแลสุขภาพของผู้หญิงและเด็กผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิด	

จากมาตรการต่างๆที่ปรากฏข้างต้นของประเทศสิงคโปร์ ทำให้เราเห็นได้ว่า ประเทศสิงคโปร์ตกอยู่ในสถานะเดียวกันกับประเทศมาเลเซีย กล่าวคือไม่ได้แยกออกอย่างชัดเจนว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด ดังนั้นเราจึงพบข่าวว่า ประเทศสิงคโปร์ได้ลงโทษกักขังหรือจำคุกผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์(ในขณะที่ประเทศ

สิงคโปร์มีหน่วยงานในการดูแลสวัสดิภาพของผู้หญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการกระทำ
ความผิด) ซึ่งหากประเทศสิงคโปร์ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน
ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ประเทศสิงคโปร์จะต้องดำเนินการ
บัญญัติกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์และบัญญัติมาตรการในการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็น
เหยื่อจากการค้ามนุษย์ทั้งในด้านกฎหมายและด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับประเทศมาเลเซีย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.10. ประเทศบรูไนดารุซซาลาม

ประเทศบรูไนดารุซซาลามไม่ได้ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก แต่ประเทศบรูไนดารุซซาลามได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการลักลอบขนคนเข้าเมือง² ซึ่งผู้เขียนมีข้อสังเกตว่ากฎหมายฉบับนี้ได้แยกแยะระหว่างกรณีของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กับผู้ที่ถูกลักลอบเข้าเมือง และมองว่าทั้งสองกรณีต่างก็เป็นผู้เสียหายที่มีสิทธิในการได้รับความคุ้มครอง(ในขณะที่กฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ของประเทศอื่นๆ ในอาเซียนไม่ได้แยกออกอย่างชัดเจนระหว่างผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กับผู้ที่ถูกลักลอบเข้าเมือง) และมาตรการให้ความคุ้มครองตามกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการลักลอบขนคนเข้าเมืองของประเทศบรูไนดารุซซาลาม ก็มีประเด็นน่าสนใจ ดังจะสรุปได้ตามตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 14 ตารางเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ กับประเทศบรูไนดารุซซาลาม

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการ ป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ของประเทศบรูไนดารุซซาลาม	มาตรการที่ประเทศบรูไนดารุซซาลามจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ ผู้กระทำความคิด	ยอมรับว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ ผู้กระทำความคิด	ดำเนินการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของกฎหมายว่าด้วยการเข้าเมือง

² Trafficking and Smuggling of Person Order, 2004 (NO.S82)

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการ ป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ของประเทศบรูไนดารุซาลาม</p>	<p>มาตรการที่ประเทศบรูไนดารุซาลามจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
<p>มาตรการคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว การห้ามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์รวมทั้งการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นการลับ</p>	<p>มีมาตรการในการห้ามเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับตัวเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>ขยายความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวไปยังครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย</p>
<p>การจัดให้ผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสมให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เสียหายได้แสดงความเห็นและคลายความวิตกกังวลและความหวาดกลัว</p>	<p>มีเรื่องของการสืบพยานไว้ก่อน</p>	<p>เพิ่มเติมในเรื่องของการจัดการและดูแลผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตั้งแต่ชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจขึ้นมาจนถึง ชั้นพนักงานอัยการและชั้นศาล</p>
<p>การให้ผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของตนเองทั้งในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาและทางปกครอง การได้รับคำแนะนำและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย</p>	<p>มีการให้ข้อมูลกับผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในขั้นตอนของการดำเนินการกระบวนการพิจารณาคดีอาญา มีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นมาในการดูแลผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	
<p>มาตรการในการให้ความปลอดภัยทางร่างกายกับผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	<p>มีมาตรการรักษาความปลอดภัย</p>	<p>ควรที่จะบัญญัติมาตรการในการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ให้มีความกว้างขวางมากขึ้น และให้ขยายไปถึงครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย</p>

มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการ ป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก	มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศบรูไนดารุซซาลาม	มาตรการที่ประเทศบรูไนดารุซซาลามจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม
มาตรการในการให้ค่าทดแทนความเสียหายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะได้รับการชดเชย ค่าเสียหาย	
มาตรการในการส่งกลับและการรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีมาตรการในการส่งตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับประเทศ	
มาตรการช่วยเหลือทางสังคมและการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีการจัดหาที่พักที่ปลอดภัยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	
มาตรการพิเศษ โดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	มีมาตรการพิเศษ โดยเฉพาะสำหรับเด็ก	
มาตรการเกี่ยวกับการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวในรัฐผู้รับการค้ามนุษย์	ยังไม่มีความสะดวกเพียงพอ	บัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์สามารถอยู่อาศัยได้ในประเทศบรูไนเป็นการชั่วคราวหรือถาวรได้ในสถานการณ์ใดและการอยู่อาศัยดังกล่าวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์อยู่ในสถานะภาพใด
	การเรียกร้องค่าเสียหายของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในคดีอาญาไม่เป็นการตัดสิทธิ์ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่จะเรียกร้องค่าชดเชยในทางแพ่งอีก	
	มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์	

<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อ จากการค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการ ป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก</p>	<p>มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของ ประเทศบรูไนดารุซซาลาม</p>	<p>มาตรการที่ประเทศบรูไนดารุซซาลามจะต้องดำเนินการเพิ่มเติม</p>
	<p>มีหน่วยงานที่ ให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์</p>	

แม้ว่าประเทศบรูไนดารุซซาลาม จะไม่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กก็ตาม แต่ประเทศบรูไนดารุซซาลามก็มีกฎหมายเฉพาะในเรื่องการค้ามนุษย์จะมีมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่ค่อนข้างครอบคลุม ซึ่งเราสามารถถือได้ว่าประเทศบรูไนมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และหากประเทศบรูไนดารุซซาลามได้เข้าเป็นพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิง และเด็กแล้วประเทศบรูไนดารุซซาลาม ควรที่จะเพิ่มหรือเสริมมาตรการบางอย่างให้ชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการดูแลตัวผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการรักษาความปลอดภัยหรือสวัสดิการต่างๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 ตารางสรุปและเปรียบเทียบมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์
ตามพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์

กับมาตรการ ของประเทศสมาชิกอาเซียน

มาตรการตามพิธีสาร	ไทย	ลาว	พม่า	กัมพูชา	เวียดนาม	ฟิลิปปินส์	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย*	สิงคโปร์*	บรูไน
เหยื่อคือผู้เสียหาย	/	/	/	/	/	/	/	ยังไม่ชัดเจน	ยังไม่ชัดเจน	/
คุ้มครองความเป็นส่วนตัว	/	/	/	ยังไม่ชัดเจน	/	/	ยังไม่ชัดเจน	/	/	/
มีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม	/	/	/	ยังไม่ชัดเจน	/	/	ยังไม่ชัดเจน	/	/	/
การเข้าถึงข้อมูล	/	/	/	/	/	/	/	ยังไม่ชัดเจน	ยังไม่ชัดเจน	/
ให้ความปลอดภัย	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
การให้ค่าเสียหาย	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
การส่งกลับรับตัวกลับ	/	/	/	/	/	/	/	ยังไม่ชัดเจน	ยังไม่ชัดเจน	/
สวัสดิการสังคม	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
มาตรการเฉพาะเด็ก	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
สถานะของเหยื่อต่างด้าว	/	ยังไม่ชัดเจน	/	ยังไม่ชัดเจน	/	/	ยังไม่ชัดเจน	ยังไม่ชัดเจน	ยังไม่ชัดเจน	ยังไม่ชัดเจน

* มาตรการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายของ ประเทศสิงคโปร์และประเทศมาเลเซีย ยังไม่ถือว่าสามารถนำมาปรับใช้กับกรณีของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ เนื่องจากทั้งสองประเทศยังไม่ยอมรับว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด

จากภาพรวมทั้งหมด ทำให้เห็นได้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนโดยส่วนใหญ่ ได้มีมาตรการในการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์อยู่หรือสามารถ นำกฎหมายอื่นๆที่ประเทศสมาชิกอาเซียนมีมาปรับใช้ได้กับการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ จากการค้ามนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายที่เกี่ยวกับ พยานหลักฐาน กฎหมายที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองผู้หญิงและเด็ก หรือแม้กระทั่งระเบียบคำสั่ง หรือแนวทางปฏิบัติที่ประเทศต่างๆมีอยู่และได้แสดงออกมาเหล่านี้ล้วนแต่สามารถนำมาปรับใช้ ให้เป็นประโยชน์กับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ไม่มากนักน้อย แต่ประเด็นที่เป็นปัญหา ที่คล้ายๆกันของประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้ก็คือ เรื่องของผู้ที่ตัดสินใจว่าใครคือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ จากการค้ามนุษย์ ซึ่งในบทบัญญัติของกฎหมายของแต่ละประเทศก็ไม่ได้กำหนดว่าใครจะเป็นผู้ชี้ว่า ใคร คือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ แต่เราก็จะเห็นได้ว่าจากคำนิยามของการค้ามนุษย์ในกฎหมายของแต่ละประเทศหรือจากผลของการกระทำที่ทำให้บุคคลหนึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำ อันเป็นการค้ามนุษย์นั้น น่าจะทำให้ถือได้ว่าบุคคลดังกล่าวคือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์แล้ว และบุคคลที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความเคารพในสิทธิที่เขามีอยู่และไม่ทำการใดอันเป็นการล่วงละเมิด สิทธิของบุคคลดังกล่าว นอกจากนี้ประเด็นในเรื่องของการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ จากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวในดินแดนของตนเองก็เป็นเรื่องที่มีความคลุมเครือและไม่ชัดเจน ในการวางหลักกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งประเด็นในเรื่องของการรับรองสถานะ ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวนี้เป็นประเด็นที่มีความไม่ชัดเจนมาตั้งแต่การ ใช้ถ้อยคำในพิธีสารแล้ว ซึ่งนี่น่าจะเป็นสาเหตุของการเกิดปัญหาในการหาแนวทางที่ชัดเจน ในการให้ความคุ้มครองและรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศ สมาชิกอาเซียนด้วยส่วนหนึ่งและแม้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนจะมีมาตรการให้ความคุ้มครอง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์หลายในด้าน แต่มาตรการต่างๆ เหล่านี้ก็ยังคงไม่เพียงพอ ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งที่เป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษ การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กอยู่แล้วในปัจจุบันและประเทศสมาชิกอาเซียนที่ยังไม่ได้ เข้าเป็นภาคีแต่หากจะเข้าเป็นภาคีในอนาคต ประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้จะต้องเสริมและหรือ สร้างมาตรการด้านกฎหมายและมาตรการด้านอื่นๆเพิ่มเข้ามาในหลายส่วน ดังที่เราจะเห็นได้จาก ตารางเปรียบเทียบข้างต้น

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

เมื่อมองจากภาพรวมๆแล้ว เราสามารถเห็นได้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการตอบสนองต่อปัญหาการค้ามนุษย์และมีความพยายามที่จะแก้ไขสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาซึ่งรวมถึงการเห็นความสำคัญของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วยไม่ว่าจะเป็นประเทศที่เป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กหรือประเทศที่ไม่เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาหรือพิธีสารดังกล่าวก็ตาม ซึ่งหากจะมองตามบทบัญญัติการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในหลักใหญ่ๆ ตามที่ปรากฏในอนุสัญญาและพิธีสารเพิ่มเติมดังกล่าว นั้น ก็จะเห็นได้ว่าเป็นการวางกรอบกว้างๆอยู่ไม่กี่หลัก เช่น หลักที่ว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์อยู่ในฐานะของผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด การคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ การจัดให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสม(ซึ่งค่อนข้างยากในการหาบรรทัดฐาน) การให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อได้เข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง การให้ความปลอดภัยกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ การให้ค่าทดแทนความเสียหาย มาตรการในการส่งกลับและรับตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับประเทศ มาตรการช่วยเหลือทางสังคม การรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวในการอยู่อาศัยในดินแดนของรัฐผู้รับการค้ามนุษย์(receiving States) ได้ชั่วคราวหรือตลอดไปตามความเหมาะสม(appropriate cases) ซึ่งดูจะเป็นมาตรการที่ไม่เข้มงวดและเปิดโอกาสให้รัฐผู้รับการค้ามนุษย์มีโอกาสในการเลือกพิจารณา ส่วนกรณีของเด็กนั้นก็ต้องมีมาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็ก ซึ่งกรณีต่างๆเหล่านี้เป็นเพียงการกำหนดกรอบโดยถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ประเทศภาคีจะต้องนำไปวางเป็นแนวทางหลักๆ ส่วนประเด็นปลีกย่อยในรายละเอียดนั้นเป็นเรื่องที่ประเทศภาคีแต่ละประเทศจะได้นำไปกำหนดเสริมหรือเพิ่มเติมตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ ซึ่งเราก็จะเห็นได้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาและพิธีสารฉบับนี้ เช่น ประเทศลาว ประเทศพม่า ประเทศฟิลิปปินส์นั้นได้บัญญัติกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์ออกมาและได้มีผลบังคับใช้แล้วซึ่งในบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวได้มีมาตรการในการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในประเด็นหลักๆอยู่ เช่น การยอมรับว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิด การให้ความคุ้มครองความปลอดภัย การชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และการจัดหาสวัสดิการทางสังคมและการบริการต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีประเด็นปัญหาในส่วนของรายละเอียดแต่ละประเด็น เช่น ฐานความผิด

ที่จะไม่ดำเนินกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่ยังคงมีความแตกต่างกัน ซึ่งในกรณีโดยทั่วไป มักจะมีการกำหนดว่า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะไม่ถูกดำเนินคดีในความผิดฐานเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายหรือความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีและอาจมีการขยายฐานความผิดที่จะไม่ดำเนินคดีกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในความผิดที่เกี่ยวกับการปลอมแปลงหรือใช้เอกสารหรือความผิดเกี่ยวกับการแจ้งความเท็จ ซึ่งในส่วนของประเทศฟิลิปปินส์ได้มีการบัญญัติ ฐานความผิดที่ขยายไปถึงกรณีความผิดที่ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้กระทำไปเพราะถูก ผู้ค้ามนุษย์บังคับ โดยให้ถือว่าผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้กระทำไปโดยไม่มีเจตนา ส่วนกรณีของประเทศที่ไม่ได้เข้าเป็นภาคี อันได้แก่ ประเทศไทย ประเทศกัมพูชา ประเทศ เวียดนาม ประเทศอินโดนีเซียและประเทศบรูไนดารุซาลาม ต่างก็มีการแสดงออกในการพยายาม แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เช่นกัน โดยประเทศไทยและประเทศกัมพูชาได้มีการร่างกฎหมายเฉพาะ เรื่องที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ขึ้นมาและยังสามารถที่จะนำกฎหมายอื่นๆที่มีอยู่ เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐาน กฎหมายที่เกี่ยวกับการให้ ความคุ้มครองผู้หญิงและเด็กมาปรับใช้ในการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ ส่วนประเทศเวียดนามและประเทศอินโดนีเซียที่ยังไม่มีการร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ (เหมือนดังเช่นประเทศไทยและประเทศกัมพูชา) แต่ทั้งสองประเทศก็มีแผนปฏิบัติการแห่งชาติ ในการต่อต้านการค้ามนุษย์และสามารถนำกฎหมายอื่นๆที่มีอยู่มาปรับใช้ในการให้ความคุ้มครอง ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เช่นกัน ส่วนประเทศบรูไนดารุซาลามนั้นแม้ว่าจะไม่ได้ เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสาร เพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก แต่ประเทศบรูไนดารุซาลามก็ได้บัญญัติกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์ขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 ส่วนประเทศที่ดูจะมีปัญหาที่สุดในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ก็คือ ประเทศมาเลเซียและประเทศ สิงคโปร์ ซึ่งปัญหาไม่ใช่เพราะทั้งสองประเทศนี้ไม่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการ ป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กเท่านั้น แต่ประเด็นที่ดูจะเป็น ปัญหาที่สุดก็คือการที่ทั้งสองประเทศไม่ได้มีการแสดงเจตนาในการยอมรับว่าผู้ตกเป็นเหยื่อ จากการค้ามนุษย์คือผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิดและประเด็นดังกล่าวนี้เองที่นำไปสู่ปัญหา อื่นๆหลายเรื่อง นั่นคือทำให้ไม่มีมาตรการในการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ อย่างเพียงพอและยังก่อให้เกิดกรณีการลงโทษผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ตามมาอีก เช่น การลงโทษผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในความผิดฐานเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยจากภาพรวมทั้งหมดสำหรับมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ในระดับภายในประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งสิบประเทศนั้น ทำให้เราเห็นได้ว่าเมื่อประเทศสมาชิก อาเซียนเหล่านี้ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรม ข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์

โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กแล้วประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้จะต้องดำเนินการเสริมและหรือสร้างมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เพิ่มมากขึ้นทั้งประเด็นในด้านกฎหมายและมาตรการด้านอื่นๆเพิ่มมากขึ้นดังรายละเอียดที่ได้เสนอไปแล้วในบทก่อนหน้า

ส่วนความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือแบบทวิภาคี โดยเฉพาะในกรณีของการทำบันทึกข้อตกลงหรือความตกลงเรื่องการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ เช่น กรณีของประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา ประเทศไทยกับประเทศลาวหรือประเทศกัมพูชา กับประเทศเวียดนาม ความตกลงเหล่านี้ถือว่ามีความก้าวหน้า และสามารถเข้าถึงปัญหาและสามารถให้ความช่วยเหลือกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เป็นอย่างมาก ส่วนความร่วมมือในแบบพหุภาคี เช่น ความร่วมมือช่วยเหลือระหว่างกันในทางอาญาหรือความร่วมมือในเรื่องการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายนั้นก็สามารถนำมาปรับใช้กับกรณีของการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เช่นกัน และเวทีหนึ่งที่มีความโดดเด่นและมีความก้าวหน้าในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เป็นอย่างดีก็คือ ความร่วมมือในกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งมีความร่วมมือแบบเปิดกว้างทั้งในระดับประเทศและกลุ่มย่อยรวมทั้งการทำงานร่วมกับกลุ่มองค์กรเอกชนทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศรวมทั้งการเข้ามาขององค์กรของสหประชาชาติ เช่น ILO ในการมีบทบาทในการสนับสนุนกิจกรรมและการดำเนินงานต่างๆ ของความร่วมมือในกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ความร่วมมือและการยอมรับรวมทั้งการสร้างพันธมิตรระหว่างกันในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดประโยชน์และเกิดการพัฒนามาตรการให้ความคุ้มครองกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ทั้งสิ้น

ส่วนกรณีของอาเซียนต่อปัญหาการค้ามนุษย์นั้น สิ่งที่เห็นเป็นรูปธรรมที่สุดน่าจะเป็นการแสดงเจตนาของเหล่าประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหลายในปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก เมื่อปี ค.ศ. 2004 (พ.ศ. 2547) โดยปฏิญญานี้ได้มีการกล่าวอ้างอิงถึงอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก โดยในปฏิญญานี้ได้มีการกล่าวถึงการยอมรับที่จะปฏิบัติตามอนุสัญญาและพิธีสารดังกล่าวในฐานะที่ประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้เป็นภาคีขององค์การสหประชาชาติและได้มีการกล่าวอย่างชัดเจนถึงการแยกผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ออกจากการเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งแม้ว่าปฏิญญานี้จะไม่มีสภาพบังคับหรือผูกมัดต่อประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างจริงจังแต่ก็ถือได้ว่าปฏิญญานี้ได้แสดงถึงเจตนาของประเทศสมาชิกอาเซียนเหล่านี้ในการยอมรับถึงพันธกิจที่ตนเองควรจะต้องทำ

และอาเซียนเองควรที่จะสร้างความกดดันกับประเทศสมาชิกอาเซียนสองประเทศ คือ ประเทศ มาเลเซียและประเทศสิงคโปร์ ที่ยังคงมีปัญหาเรื่องการลงโทษผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยการใช้ปฏิญญานี้เป็นพื้นฐาน

จากประเด็นที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้เห็นได้ว่า ทั้งมาตรการภายในประเทศ และระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือแบบทวิภาคี พหุภาคี ความร่วมมือในแบบ อนุภูมิภาคหรือความร่วมมือในระดับภูมิภาค ล้วนแล้วแต่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งสิ้น จากกระแสของเวทีความร่วมมือระดับโลกในการบัญญัติอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์กร อาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ใน ปี ค.ศ. 2000 ก่อให้เกิดความตื่นตัวในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ มากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมประเทศสมาชิกอาเซียนโดยส่วนใหญ่ต่างมีการตอบรับต่ออนุสัญญา และพิธีสารดังกล่าว มีการร่างกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์ออกมาบังคับใช้ มีการสร้างความร่วมมือและการทำข้อตกลงระหว่างกันของประเทศสมาชิกอาเซียนในการต่อต้านการค้ามนุษย์ และการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ส่วนเวทีในระดับภูมิภาค อย่างอาเซียนก็ได้มีการแสดงเจตนาในการตอบรับต่ออนุสัญญาและพิธีสารดังกล่าวเช่นกัน ดังปรากฏตามปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดีในการแสดงเจตนาในการยอมรับถึงความจำเป็นในการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ซึ่งสามารถที่จะเป็นรากฐานในการขยายหรือสร้าง พันธกรณีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ต่อไป ในอนาคต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 ข้อเสนอแนะเรื่องมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ระดับภายในประเทศสมาชิกอาเซียนหากประเทศสมาชิกอาเซียนได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก

จากรายละเอียดที่ได้กล่าวไปในบทก่อนหน้านี้นี้ทำให้เราเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ไม่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ได้มีกฎหมายอื่น ๆ ที่สามารถนำมาปรับใช้ได้กับการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้ในหลายกรณี ส่วนประเทศสมาชิกอาเซียนที่ได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มดังกล่าวแม้ว่าจะมีกฎหมายเฉพาะในเรื่องการค้ามนุษย์ และได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไว้ก็ตาม แต่ก็ยังคงมีประเด็นที่จะต้องดำเนินการเพิ่มเติมไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการทางกฎหมายหรือมาตรการด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้

1. ในประเด็นเรื่องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เป็นผู้เสียหายไม่ใช่ผู้กระทำความผิดนั้น ประเด็นในข้อนี้ค่อนข้างที่จะมีปัญหาบางประการ กล่าวคือ บางประเทศก็จะกำหนดไว้ชัดเจนว่าจะไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในความผิดฐานใดบ้าง แต่บางประเทศก็จะกล่าวเป็นนัยว่าจะไม่เอาผิดในความผิดตามที่กำหนดในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์โดยไม่ได้บอกว่าเป็นความผิดฐานใดบ้าง ซึ่งดังที่ได้กล่าวแล้วว่าในความผิดพื้นฐานคือ ความผิดฐานเข้า-ออกเมืองโดยผิดกฎหมายและความผิดที่เกี่ยวกับการค้าประเวณีนั้น เป็นที่ยอมรับว่าไม่ควรที่จะเอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ แต่กรณีความผิดอื่นๆที่เกี่ยวข้องกันโดยตรงเช่น ความผิดฐานปลอมแปลงหรือใช้เอกสารปลอม ความผิดฐานแจ้งความเท็จ เหล่านี้บางประเทศก็ไม่ได้มีการกล่าวไว้โดยตรงว่าจะไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วยหรือไม่ และกรณีความผิดที่ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้กระทำไปเพราะการถูกใช้จากผู้ค้ามนุษย์นั้น กรณีดังกล่าวควรที่จะเอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์หรือไม่ ผู้เขียนเห็นด้วยกับกรณีของกฎหมายเฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์ของประเทศฟิลิปปินส์ที่ได้มีการบัญญัติถึงการกระทำของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่ได้ทำตามคำสั่งของผู้ค้ามนุษย์ให้ถือว่าการกระทำนั้นผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้กระทำไปโดยไม่มีเจตนา ซึ่งหากประเทศสมาชิกอาเซียนได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ประเทศสมาชิกอาเซียนก็ควรที่จะขยายฐานความผิดที่จะไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในกรณีนี้ด้วย

2. ในประเด็นเรื่องการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีปัญหาในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งดังที่เคยกล่าวแล้วว่าในเรื่องการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนนั้นบ่อยครั้ง(ไม่ว่าหนังสือพิมพ์ หรือ โทรทัศน์) เรามักจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวเหยื่อเสมอ นอกจากนี้ในเรื่องของการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวนี้ควรที่จะขยายไปถึงการไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใกล้ชิดของบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นเรื่องที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องนำไปพิจารณาและวางมาตรการเพิ่มเติมในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนเพื่อรักษาข้อมูลส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

3. ในประเด็นเรื่องการจัดให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายอย่างเหมาะสม ซึ่งอาจจะมีความยุ่งยากในการหาหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการวัด อีกทั้งยังเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกันทั้งในส่วนของกฎหมายและทางปฏิบัติการที่จะกำหนดว่าจะให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายได้แค่ไหนอย่างไรนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนอาจจะต้องคำนึงถึงส่วนได้เสียของรูปคดีประกอบด้วยสถานะ(ทั้งภายนอกและภายใน)ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มาประกอบผู้เขียนเห็นว่าประเทศสมาชิกอาเซียนควรจะต้องกำหนดกรอบของระยะเวลาที่ชัดเจนในการที่จะต้องให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์เข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายว่ามีช่วงระยะเวลาเพียงใด แค่นั้น โดยจะต้องคำนึงถึงความรู้สึกของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย

4. ในประเด็นเรื่องการให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตนเองและการให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย ประเด็นในข้อนี้ดูไม่น่าจะเกิดปัญหามากนักสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนในการดำเนินการ เนื่องจากส่วนใหญ่ก็จะมีการให้คำแนะนำและการให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์อยู่แล้ว แต่ประเด็นในเรื่องของการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลรายละเอียดในส่วนของการพิจารณาคดีหรือกระบวนการทางฝ่ายปกครอง เหล่านี้หากผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ต้องการที่จะทราบ ประเทศสมาชิกอาเซียนก็ควรที่จะกำหนดหน่วยงานในการที่จะชี้แจงและให้รายละเอียดต่างๆ ให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้รับทราบ นอกจากนี้หากมีค่าใช้จ่ายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางกฎหมาย ประเทศสมาชิกอาเซียนก็ควรที่จะวางข้อกำหนดในการยกเว้นค่าใช้จ่ายหรือค่าธรรมเนียมในส่วนนี้ให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

5. ในประเด็นเรื่องการให้ความปลอดภัยกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ สำหรับการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์นั้น จะเห็นได้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตระหนักถึงมาตรการในข้อนี้ โดยมีการกล่าวถึงการให้ความปลอดภัยกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์แต่ประเด็นที่จะต้องขยายเพิ่มเติมในส่วนของบางประเทศสมาชิกก็คือ การให้ความปลอดภัยดังกล่าวควรที่จะต้องขยายไปถึงบุคคลใกล้ชิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วย หากมีแนวโน้มว่าบุคคลผู้นั้นจะตกอยู่ในอันตรายนอกจากนี้ควรที่จะมีการลงรายละเอียดว่าการให้ความปลอดภัยนี้อยู่ในระดับไหน เช่น เป็นการให้ความปลอดภัยโดยทั่วไป การจัดหาที่พักที่ปลอดภัย หรือเป็นการอยู่ในความอารักขาของเจ้าหน้าที่ โดยควรจะต้องมีรายละเอียดของภัยอันตรายและการแยกระดับความรุนแรงของภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วยและควรที่จะจัดมาตรการรักษาความปลอดภัยให้เข้มข้นตามสถานการณ์

6. ในประเด็นเรื่องการให้ค่าทดแทนความเสียหาย โดยปกติระบบกฎหมายภายในของประเทศสมาชิกอาเซียนเองจะมีการกล่าวถึงการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายอยู่แล้ว(ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) แต่ในเรื่องของการค้ามนุษย์นั้นผู้เขียนเห็นว่า ไม่ควรที่จะให้ผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไปฟ้องร้องคดีเอาเอง(ในทางแพ่ง) เพื่อเรียกร้องค่าเสียหาย แต่ควรจะเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องทดแทนความเสียหายให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยประเทศสมาชิกอาเซียนควรจัดตั้งกองทุนสำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์(ซึ่งประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศ ก็มีการจัดตั้งกองทุนดังกล่าวอยู่) และนำเงินจากกองทุนมาชดเชยให้กับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์(โดยที่เงินจากกองทุนควรที่จะนำมาจากการยึดหรือริบทรัพย์ของผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์) ส่วนในการดำเนินคดีทางอาญาก็ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการเป็นผู้เรียกร้องค่าเสียหายแทนผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์รวมไปพร้อมกับความผิดที่ได้มีการฟ้องทางอาญาต่อผู้กระทำความผิด โดยวางหลักเกณฑ์ว่าความผิดฐานค้ามนุษย์นั้นให้พนักงานอัยการเรียกค่าเสียหายแทนผู้กล่าวหาได้ (โดยการได้ค่าเสียหายในทางคดีอาญาจะไม่ใช่การตัดสิทธิของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในการได้รับการช่วยเหลือ หรือชดเชยค่าสินไหมทดแทนในทางอื่นอีก)

7. ในประเด็นเรื่องการส่งกลับและรับตัวผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ มาตรการในข้อนี้ ผู้เขียนเห็นว่าประเทศสมาชิกอาเซียนควรที่จะทำความตกลงกันไม่ว่าจะเป็นความตกลงอย่างเป็นทางการ ในรูปแบบของบันทึกความเข้าใจ หรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เป็นผู้รับการค้ามนุษย์กับประเทศที่เป็นแหล่งที่มาของผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งความร่วมมือกันในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดที่มีเขตแดนใกล้ชิดติดกัน ควรจะต้องประสานความร่วมมือกันอย่างเต็มที่และประเทศสมาชิกอาเซียนควรที่จะขยายความร่วมมือระหว่างกันให้มากขึ้นในการสร้างมาตรการในการส่งกลับและรับตัวผู้ตกเป็นเหยื่อ

จากการค้ามนุษย์โดยต้องไม่ลืมที่จะรักษาไว้ซึ่งความปลอดภัยของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ในประเด็นของผู้ลี้ภัยหรือผู้แสวงหาที่พักพิงนั้น ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในบทแรกแล้วว่า น่าจะเป็นข้อยกเว้นว่าประเทศผู้รับการค้ามนุษย์(receiving States)ไม่ควรจะส่งบุคคลดังกล่าว กลับไป (แม้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนโดยส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วย สถานภาพผู้ลี้ภัยก็ตาม) เพื่อรักษาไว้ซึ่งหลักมนุษยธรรม

8. ในประเด็นเรื่องการช่วยเหลือทางสังคมและการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ประเด็นในข้อนี้ดูเหมือนว่าประเทศสมาชิกอาเซียนจะมีความแข็งแกร่งในการสร้าง มาตรการทางสังคมและการช่วยเหลือทางสวัสดิการต่างๆ ให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ได้ในระดับที่น่าพอใจ แต่ผู้เขียนมีประเด็นเพิ่มเติมในข้อที่ว่า การให้ความช่วยเหลือต่างๆ นี้จะต้อง คำนึงถึงความต้องการของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วยว่า เขาารู้สึกอย่างไรหรือพอใจ หรือไม่ อาทิ เช่นกรณีของการให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์อยู่ในสถานที่พำนักนั้น ควรที่จะต้องถามถึงความสมัครใจของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ด้วยว่า เขาต้องการหรือไม่ และช่วงระยะเวลาที่กำหนดนั้นอยู่ในระดับที่เขารับได้หรือไม่ เพราะเราต้องไม่ลืมว่าการบำบัด ฟื้นฟูผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะต้องเป็นศูนย์กลาง ไม่ใช่รัฐที่กำหนดนโยบาย เป็นศูนย์กลาง

9. ในประเด็นเรื่องมาตรการเฉพาะสำหรับเด็ก สำหรับกรณีของเด็กนั้น มีเรื่องที่น่าชื่นชมประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ กล่าวคือ ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งสิบประเทศ ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและแต่ละประเทศก็มีมาตรการพิเศษโดยเฉพาะสำหรับเด็กอยู่แล้ว แต่อาจมีความแตกต่างกันอยู่ในเรื่องกำหนดอายุของเด็กที่ดูเหมือนว่าจะมีเกณฑ์ การกำหนดอายุที่แตกต่างกัน เช่น ประเทศไทยได้บัญญัติว่า "เด็ก" หมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ประเทศพม่า กำหนดว่า "เด็ก" คือ บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ 16 ปีบริบูรณ์ ส่วนประเทศ สิงคโปร์ "เด็ก" หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี ซึ่งกรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อประเทศสมาชิก อาเซียน ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแล้ว ประเทศสมาชิกอาเซียนได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการ ป้องกัน ปรามปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กแล้ว ประเทศสมาชิก อาเซียนจะต้องกำหนดเกณฑ์อายุของเด็ก ให้ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในคำนิยามที่ปรากฏตาม พิธีสาร

10. ในประเด็นเรื่องมาตรการในการรับรองสถานะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวในรัฐที่รับการการค้ามนุษย์(receiving States) ประเด็นในข้อนี้ดูเหมือนว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนจะยังไม่มีความชัดเจนในส่วนนี้ ซึ่งดังที่เคยกล่าวแล้วว่ามาตรการในข้อนี้ ดูเหมือนว่าจะเป็นมาตรการทางเลือกที่พิธีสารฉบับนี้เปิดให้เป็นดุลยพินิจของประเทศภาคี

ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าหากประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติม ว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องบัญญัติให้ชัดเจนว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์มีสิทธิที่จะอาศัยอยู่ในประเทศของตนเองได้ (ไม่ว่าจะชั่วคราวหรือถาวร) และควรที่จะบัญญัติรับรองสิทธิในขณะที่เขาอยู่อาศัยด้วยว่าเขามีสิทธิอย่างใดบ้างและจะต้องไม่ทำการใดที่จะเป็นการริดรอนสิทธิของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์

11. ประเทศสมาชิกอาเซียนควรจะต้องเปิดตนเองและสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนและองค์กรเอกชนทั้งในและต่างประเทศ การจัดกิจกรรมและเปิดเวทีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยการระดมความคิดและจัดทำเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างจริงจัง รวมทั้งการให้ความสำคัญกับปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาเด็กและสตรี ปัญหาแรงงานอพยพ ปัญหาคนเข้าเมือง ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการสร้างมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ทั้งสิ้น แต่ความร่วมมือเหล่านี้ต้องไม่เป็นการสร้างเงื่อนไขหรือสร้างภาระให้กับบุคคลดังกล่าวอีก

12. ประเทศสมาชิกอาเซียนควรที่จะให้ความสนใจและคำนึงถึงตราสารระหว่างประเทศฉบับอื่นๆ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติทุกประเภทและครอบครัว อนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย เป็นต้น ซึ่งอนุสัญญาต่างๆ เหล่านี้ได้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ในการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือบุคคลดังกล่าวไว้ ซึ่งประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถนำมาปรับใช้กับกรณีของการให้ความคุ้มครองกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้โดยปริยายและถือเป็นการช่วยเสริมให้เกิดประโยชน์ประโยชน์ต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้มากขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.2.2 ข้อเสนอแนะเรื่องมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ในระดับภูมิภาค

ในกรณีของอาเซียน หากจะกล่าวอย่างตรงไปตรงมาอาเซียนคงต้องยอมรับว่า มาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ทางปฏิบัติอย่างจริงจังนั้นยังอยู่ในระดับที่น้อยมาก(แทบจะไม่มี) ผู้เขียนเห็นว่าอาเซียนควรที่จะต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์โดยการทำข้อตกลงระหว่างกันให้ชัดเจนว่าปัญหาการค้ามนุษย์เป็นปัญหาที่อาเซียนให้ความสำคัญและสร้างกลไกในการพัฒนาและสร้างความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การสร้างร่วมมือระหว่างกันในทางอาญาและที่สำคัญที่สุดควรที่จะมีความตกลงเฉพาะอีกฉบับหนึ่งในเรื่องของมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยนำหลักในเรื่องความคุ้มครองตามที่ปรากฏในอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก เข้ามาไว้ในความตกลงดังกล่าว ส่วนในเรื่องของรายละเอียดต่างๆหรือมาตรการอื่นๆ ที่จะนำมาเพิ่มเติมเสริมให้มีความสมบูรณ์นั้นประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมดจะต้องเข้ามาร่วมปรึกษากันวางหลักการและกลไกต่างๆ เพื่อที่จะให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ซึ่งหากประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถผลักดันให้เกิดความตกลงที่มีสภาพผูกมัดและเกิดพันธกรณีที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการสร้างมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้จริง ก็นับได้ว่าอาเซียนได้พิสูจน์ตัวเองว่าเป็นเวทีความร่วมมือที่สามารถสร้างผลงานได้อย่างเป็นรูปธรรมไม่ใช่เพียงแค่เวทีของการพูดคุยกันเท่านั้น นอกจากนี้ดังที่เคยกล่าวแล้วว่าอาเซียนเองจะต้องสร้างความกดดันกับประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะ ประเทศมาเลเซียและประเทศสิงคโปร์ โดยให้ทั้งสองประเทศนี้คำนึงถึงการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และการไม่เอาผิดกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความผิดฐานการเข้า-ออกเมืองโดยผิดกฎหมายและการกดดันให้ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีได้เข้าเป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมว่าด้วยการป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก อีกทั้งควรที่จะประสานความร่วมมือกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในการดำเนินงานแก้ปัญหาการค้ามนุษย์และการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์และนำแนวทางของกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมาปรับใช้กับการแก้ปัญหาของอาเซียนด้วย

ประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือความสอดคล้องของนโยบายหรือแนวทางของมาตรการให้ความคุ้มครองผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ของประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศกับเวทีความร่วมมือของอาเซียน ทั้งสองส่วนจะต้องมีความกลมกลืนและสนับสนุนให้เกิดความก้าวหน้าและพัฒนามาตรการต่างๆให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและต้องเป็นการสร้าง

มาตรการที่สามารถให้ความคุ้มครองกับผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ โดยอาเซียนควรจัดเวทีการระดมความคิดในนามของอาเซียน โดยแบ่งออกเป็น กลุ่มย่อยในการจัดการประชุมในแต่ละประเทศสมาชิกทุกประเทศ โดยให้ทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนหรือองค์กรเอกชนเข้ามาช่วยระดมความคิดและจัดทำรายงาน และการประมวลผลเข้าสู่เวทีของอาเซียนในระดับภูมิภาคและวางเป็นหลักเกณฑ์หรือนโยบายของอาเซียน เพื่อให้แต่ละประเทศสมาชิกได้นำกลับไปปรับใช้ในส่วนของแต่ละประเทศต่อไป โดยที่อาเซียนจะต้องสร้างพันธมิตรกับประเทศสมาชิกของอาเซียนในการนำหลักเกณฑ์ดังกล่าว ไปดำเนินการในแต่ละประเทศสมาชิกและควรจะต้องมีองค์กรในการตรวจตราและตรวจสอบ รวมทั้งประเมินผลด้วยว่าประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศได้ดำเนินการเรื่องการในเรื่องของ มาตรการคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ได้มากน้อยเพียงใดอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ให้มากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3859/2537.

บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงพ.ศ. 2548.

บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

เรื่องความร่วมมือทวิภาคีว่าด้วยการจัดการค้าเด็กและหญิงและการช่วยเหลือเหยื่อ

ของการค้ามนุษย์ พ.ศ.2546.

บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตย

ประชาชนลาว ว่าด้วยความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ.2548.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2477, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 52 หน้า 598, ลงวันที่

10 มิถุนายน พ.ศ.2478.

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 95(ฉบับพิเศษ) หน้า 1, ลงวันที่

15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2499.

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

พ.ศ.2544, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 118 ตอนที่ 104 ก หน้า 23, ลงวันที่ 12

พฤศจิกายน พ.ศ. 2544.

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 59, ลงวันที่ 2 ตุลาคม

พ.ศ.2546.

พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 4 ตอนที่ 58 ก, ลงวันที่

20 มิถุนายน พ.ศ. 2546.

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541, ราชกิจจานุเบกษา 8 ก /1 , ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2541.

(ร่าง)พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ....

มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์,

ลงวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2548.

ภาษาลาว

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. กฎหมายที่ว่าด้วยการพัฒนาและปกป้องผู้หญิง ค.ศ.2004.

ภาษาอังกฤษ

Asean Declaration Against Trafficking in Persons Particularly Women and Children .2004.

Asean Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers.2007.

AFESIP Opens New Center for Victims of Sex trafficking in Vientiane Lao PDR.

Available from: [www http://humantrafficking.org/updates/432](http://www.humantrafficking.org/updates/432)

1999.Bangkok Declaration on Irregular Migration .

Cambodia Women's Crisis Centre (CWCC).Trafficking of Cambodia Women and Children

Report of the Fact- Finding in Malaysia(2005). Available from:

[http://www.cwcc.orgkh/downloads/TRAFFICKING%20F%20CAMBODIAN%20WOMEN% 20 AND%20 CHILDREN.pdf](http://www.cwcc.orgkh/downloads/TRAFFICKING%20F%20CAMBODIAN%20WOMEN%20AND%20CHILDREN.pdf)

Cambodia Support Center Established for Women Victims of Sex Abuse and trafficking

Available from: <http://www.humantrafficking.org/updates/295>

1989 Convention on the Right of the Child.

Malaysia Promises to Act Against Human trafficking, 22 March 2006.

Available from: <http://www.humantrafficking.org>.

2003. Memorandum of Understanding between the Government of the Kingdom of Thailand and the Government of the Union of Myanmar on Cooperation in the Employment of Workers.2003.

2006.Memorandum of Understanding between the Government of the Republic of Indonesia on the Government of Malaysia on the Recruitment and Placement of Indonesia Domestic Workers.

Mohammad Yusree ,Jusree Zuraini Sharbawi,Asean Law Association General Assembly, the Protection of Victims Particularly Women and Children Against Domestic Violence Sexual Offences and Human Trafficking the Brunei,Challenge of Globalization to Legal Services pp.467-491.Bangkok.2006.

Regan E. Ralph ,Testimony before the Senate Committee on Foreign Relations Subcommittee on Near Eastern and South Asian Affair ,(Human Rights Watch 2000).

Available from:

<http://www.hrw.org/backgrounder/wrd/trafficking.htm>[2007 January 10]

- Royal Government of Cambodia .Law on the Suppression of The Kidnapping , Trafficking and Exploitation of Human Being.1996. Available from:
http://www.cdpcambodia.org/comboian_law.asp
- Royal Government of Cambodia, The Ministry of Women's and Veteran's and Affairs (MWVA), Concept Paper Strengthening Mechanisms and Strategies to Counter Trafficking. (2002). Available from:
[http://www.tipnasia.info/files/doc/3/3/33concept paper_on_trafficking.pdf](http://www.tipnasia.info/files/doc/3/3/33concept_paper_on_trafficking.pdf)
- Royal Government of Cambodia,2006-2010 The Second National Plan Against Trafficking in Persons and Sexual Exploitation . Sex abuse and sex trafficking in Malaysia, Available from:
http://www.walnet.org/csis/news/word_2002/aiv-020905.html[2007 January 28]
- Statement of Complaint to Suhakam Over Case of Nurlela Binti Usman.
 Available from: <http://www.geeklog.tenaganita.net/classic/article>.
- The Akha Heritage Foundation..Available on website:<http://www.akha.org/>
 The face of child trafficking in Cambodia .Available from:
<http://www.TIPinAsia.info>
2004. The governments of Brunei Darussalam, Kingdom of Cambodia, the Republic of Indonesia, the Lao People's Democratic Republic, Malaysia,the Republic of the Philippines,the Republic of Singapore and the Socialist Republic of Vietnam. Treaty on Mutual Assistance in Criminal Matters.
- The government of the Brunei.Darussalam. Criminal Procedure Code. Available from:
http://www.agc.gov.bn/Lob_list.htm
- The government of the Malaysia. Child Act. Available from:
<http://www.parlimen.govmy/actindexbi/pdf/act611.pdf>
- The government of the Malaysia. Women and Girl Protection Act. Available from:
http://www.humantrafficking.org/countries/maysia/government_laws
- The government of the Republic of the Philippines and The Government of the State of Kuwait. Memorandum of Understanding on Labor and Manpower Development.1997
- The government of the Republic of Singapore. Children And Young Persons Act.
 Available from:
http://www.statutes.agc.gov.sg/non_version/cgi-bin/cgi-retrieve

The government of the Republic of Singapore. The Criminal Procedure Code.

Available from:

http://www.statutes.agc.gov.sg/non_version/cgi-bin/cgi-retrieve

The government of the Republic of Singapore. Penal Code. Available from:

http://www.statutes.agc.gov.sg/non_version/cgi-bin/cgi-retrieve

The government of the Republic of Singapore. Women's Charter. Available from:

http://www.statutes.agc.gov.sg/non_version/cgi-bin/cgi-retrieve

The Ministry of Women's and Veteran's and Affairs (MWVA), Concept Paper Strengthening Mechanisms and Strategies to Counter Trafficking (23 March 2002).

Available from:

<http://www.no-trafficking/content/pdf/mowa%20concept%20paper-ontrafficking%202002pdf>

The Republic of Philippines. An Act Establishing A Comprehensive Juvenile Justice and Welfare System Creating The Juvenile Justice and Welfare Council Under The Department of Justice Appropriating Funds There for and for Other Purposes(Republic Act 9344) Available from:

<http://www.dswd.gov.ph/images/articles/iRR-9344pdf>

The Republic of Philippines. An Act Providing for A Witness Protection, Security and Benefit (Republic Act NO.6981). Available from:

http://www1.oecd.org/daf/asiacom/pdf/philippines_rep_act_6981.pdf

The Republic of Philippines, Anti – Trafficking in Persons Act. Available from:

<http://www.cfo.gov.ph/ra9208.pdf>

The Republic of Philippine, Republic Act NO.6981 An Act Providing for A Witness Protection, Security and Benefit

The Socialist Republic of Vietnam. Law on Child Protection Care and Education .

Available from:

http://vbqppl.moj.gov.vn/law/en/2001_to_2101/2004/200406/200406150009_en/lawd

The Socialist Republic of Vietnam. National Plan of Action Against Crime of Trafficking in Children and Women 2004-2010 Trafficking Routes. Available from:

<http://www.protectionproject.org/brunei.doc>

Vietnamese Migrant Workers and Brides (2006) .Available from:

<http://www.humantrafficking.org/updates/441>

- The Union of Myanmar. The Anti Trafficking in Persons Law.2005. Available from:
http://www.humantrafficking.org/uploads/updater/myanmar_tip_law_english_version.dpf
- Unicef, Ministry of Labour and Social Welfare Lao People's Democratic Republic. Broken Promises Shattered Dreams A Profile of Children Trafficking in the Lao PDR.
Available from: <http://www.unicef.org.pdf>
- United Nations Economic and Social Council. Recommended Principles and Guideline on Human Rights and Human Trafficking. E /2002/68/Add.1.
- United Nations General Assembly. Convention Against Transnational Organized Crime.
UN.Doc. A/RES/53/111, (January 1999).
- 1951 United Nations General Assembly. Convention Relating to the Status of Refugees.
- United Nations General Assemble. Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power. UN.Doc A/RES/40/34 (November 1985)
- United Nations General Assembly. Protocol Against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, Supplementing The United Nations Convention Against Transnational Organized Crime. UN.Doc.A/RES/53/111(January 1999).
- United Nations General Assembly. Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime. UN.Doc.A/RES/53/111, (January 1999).
- United Nations Office on Drugs and Crime, Against Transnational Organized Crime. Legislative Guides for The Implementation of The United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and The Protocol Thereto.2004.
Available from: <http://www.unodc.org>
- United Nations Office on Drugs and Crime, Brian Iselin and Melanie Adams. Distinguishing between Human Trafficking and People Smuggling.(April 2003) Available from:
<http://www.unodc.un.or.th/materia/document/distinguishing.pdf>
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). Trafficking in Persons :Global Patterns.
April 2006. Available from: <http://www.unodc.org/unodc/en/trafficking-persons>

United Nations Office on Drugs and Crime, Unicef, Department of Criminal and Administrative
Laws Ministry of Justice, Assessment of the Legal System in Vietnam in Comparison
with the United Nations Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons,
Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against
Transnational Organized Crime. Available from:

<http://www.unodc.org/pdf/crime/human-trafficking/legal-system2004-2005.pdf>

United Nations General Assembly. Universal Declaration of Human Rights.

US. Department of state. Trafficking in Persons Report. June 2006. Available from:

<http://www.state.gov/document/organization/66086.pdf>

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

คณิต ฅ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 8. สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2545

ภาษาอังกฤษ

A Licadho Report, Violence Against Women in Cambodia. January 2006. Available from:

<http://www.licadho.org/reports/files/77LICADHOREportviolenceAgainstWomens.pdf>

Anne Gallagher, Trafficking smuggling and human rights: tricks and treaties.

Available from: <http://www.fmreview.org/FMRpdfs/FMR12.pdf>

Antarini Arna and Mattias Bryneson. Report on Laws and Legal Procedures Concerning The Commercial Sexual Exploitation of Children in Indonesia. 2004.

Available from:

http://www.ecpat.net/eng/Ecpat_inter/projects/promoting_law/indonesia_report

Anis Hamim, Ruth Rosenberg. Review of Indonesian Legislation. Available from:

<http://www.solidarity.timberlakepublishing.com/Files/IndoTraffickingLegislation.pdf>

International Labour Organization, Inthasone Phestsiriseng, Lao PDR Preliminary Assessment of Illegal Labour Migration and Trafficking in Children and Women for Labour Exploitation, 2003. Available from:

http://www.tipinasia.info/files/doc/4/5/154lao_pdr_tiew.pdf

International Labour Organization, Unicef, Children's Work in Cambodia: A Challenge for Growth and Poverty Reduction. December 2006. Available from:

<http://www.Siteresurces.worldbank.org/INTEAPREGTOPLABSOCPRO/Resource/UCW-Cambodia.pdf>

International Organization for Migration, Anneska Derks. Combating Trafficking in South- East Asia, 2000. Available from:

http://www.imadr.org/project/petw/combatingtrafficking_southeastasia.pdf

Kim Warren. Trafficking of Women and Children in Indonesia. Available from:

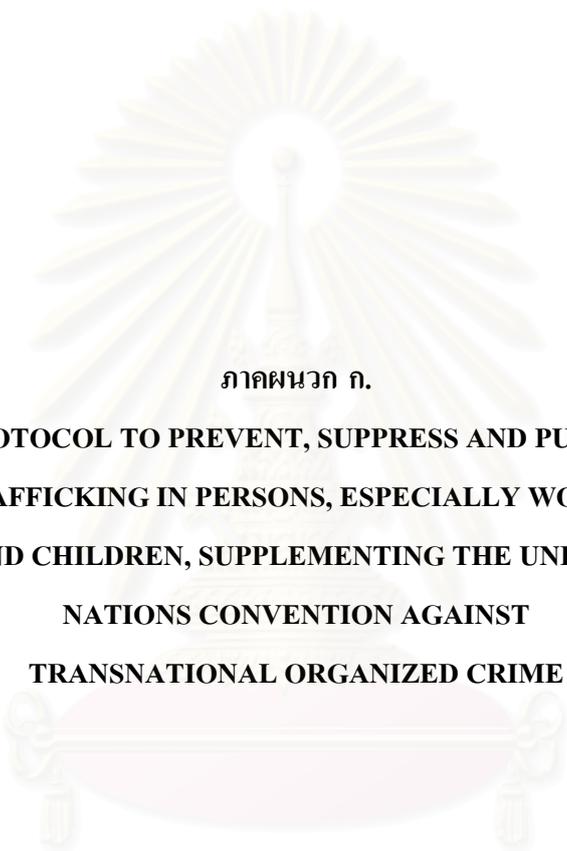
http://www.gaattw.net/working_papers/asia_consultation/pdf

- Maria Angela. Philippines: Good Practices for the Protection of Filipino Women Migrant Workers in Vulnerable Jobs. Available from:
<http://www.ilo.org/public/english/employment/gems/download/swmphl.pdf>
- Nicola Piper. A Problem by a Different Name ? A Review of Research on Trafficking in South – East Asia and Oceania. 2005. Available from:
<http://www.blackwell-synergy.com/doi/pdf>
- Puan Sri Datin Seri N.Saraswathy Devi. Asean Law Association General Assembly, the Protection of Victims Particularly Women and Children Against Domestic Violence Sexual Offences and Human Trafficking, Challenge of Globalization to Legal Services. pp.493-521. Bangkok. 2006.
- Republic of Indonesia, Ministry for People's Welfare. The Elimination of Trafficking in Persons in Indonesia. 2004-2005. Available from:
http://www.menkokesra.go.id/pdf/deputi3/human_trafficking_eng.pdf
- The Florida State University, Monica Esquibe. Human Trafficking: A violation of Human Rights, A Universal Issue. 2005. Available from:
<http://www.dscholarship.lib.fsu.edu/cgi/viewcontent.cgi>
- United Nations. A Framework for addressing human trafficking in Cambodia. Available from: <http://www.UN.org.kh/>
- United Nations Office for Project Services. Globalization, Migration and Trafficking: Some Thoughts from the South- East Asian Region. 2001. Available from:
http://www.notrafficking.org/content/wed/07publication/globalization_migration_and_trafficking.pdf
- USAID. Anti- Trafficking Technical Assistance Indonesia Analysis of United States Government Funded Anti- Trafficking Activities. June 28, 2006. Available from:
http://www.usembassyjakata.org/indo-reports/Indonesia_trafficking.pdf
- Vitit Muntarbhorn. The Mekong Challenge Employment and Protection of Migrant Workers in Thailand: National Laws/ Practices versus International Labour Standards?. 2005. Available from:
<http://www.ilo.org/public/English/region/asro/Bangkok/child/trafficking/downloads/migrantworkers.pdf>
- Yi Wang. Anti- Human trafficking Program in Vietnam. August 2005. Available from:
<http://www.tipinasia.info/files/doc/2/0/202/Anti-trafficking>

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

**PROTOCOL TO PREVENT, SUPPRESS AND PUNISH
TRAFFICKING IN PERSONS, ESPECIALLY WOMEN
AND CHILDREN, SUPPLEMENTING THE UNITED
NATIONS CONVENTION AGAINST
TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME**

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**PROTOCOL TO PREVENT, SUPPRESS AND PUNISH
TRAFFICKING IN PERSONS, ESPECIALLY WOMEN AND
CHILDREN, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS
CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME**

Preamble

The States Parties to this Protocol,

Declaring that effective action to prevent and combat trafficking in persons, especially women and children, requires a comprehensive international approach in the countries of origin, transit and destination that includes measures to prevent such trafficking, to punish the traffickers and to protect the victims of such trafficking, including by protecting their internationally recognized human rights,

Taking into account the fact that, despite the existence of a variety of international instruments containing rules and practical measures to combat the exploitation of persons, especially women and children, there is no universal instrument that addresses all aspects of trafficking in persons,

Concerned that, in the absence of such an instrument, persons who are vulnerable to trafficking will not be sufficiently protected,

Recalling General Assembly resolution 53/111 of 9 December 1998, in which the Assembly decided to establish an open-ended intergovernmental ad hoc committee for the purpose of elaborating a comprehensive international convention against transnational organized crime and of discussing the elaboration of, inter alia, an international instrument addressing trafficking in women and children,

Convinced that supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime with an international instrument for the prevention, suppression and punishment of trafficking in persons, especially women and children, will be useful in preventing and combating that crime,

Have agreed as follows:

I. General provisions

Article 1

Relation with the United Nations Convention

against Transnational Organized Crime

1. This Protocol supplements the United Nations Convention against Transnational Organized Crime. It shall be interpreted together with the Convention.
2. The provisions of the Convention shall apply, mutatis mutandis, to this Protocol unless otherwise provided herein.
3. The offences established in accordance with article 5 of this Protocol shall be regarded as offences established in accordance with the Convention.

Article 2

Statement of purpose

The purposes of this Protocol are:

- (a) To prevent and combat trafficking in persons, paying particular attention to women and children;
- (b) To protect and assist the victims of such trafficking, with full respect for their human rights; and
- (c) To promote cooperation among States Parties in order to meet those objectives.

Article 3

Use of terms

For the purposes of this Protocol:

- (a) "Trafficking in persons" shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs;
- (b) The consent of a victim of trafficking in persons to the intended exploitation set forth in subparagraph (a) of this article shall be irrelevant where any of the means set forth in subparagraph (a) have been used;
- (c) The recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of a child for the purpose of exploitation shall be considered "trafficking in persons" even if this does not involve any of the means set forth in subparagraph (a) of this article;
- (d) "Child" shall mean any person under eighteen years of age.

Article 4

Scope of application

This Protocol shall apply, except as otherwise stated herein, to the prevention, investigation and prosecution of the offences established in accordance with article 5 of this Protocol, where those offences are transnational in nature and involve an organized criminal group, as well as to the protection of victims of such offences.

Article 5

Criminalization

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences the conduct set forth in article 3 of this Protocol, when committed intentionally.

2. Each State Party shall also adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences:

(a) Subject to the basic concepts of its legal system, attempting to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article;

(b) Participating as an accomplice in an offence established in accordance with paragraph 1 of this article; and

(c) Organizing or directing other persons to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article.

II. Protection of victims of trafficking in persons

Article 6

Assistance to and protection of victims of trafficking in persons

1. In appropriate cases and to the extent possible under its domestic law, each State Party shall protect the privacy and identity of victims of trafficking in persons, including, inter alia, by making legal proceedings relating to such trafficking confidential.

2. Each State Party shall ensure that its domestic legal or administrative system contains measures that provide to victims of trafficking in persons, in appropriate cases:

(a) Information on relevant court and administrative proceedings;

(b) Assistance to enable their views and concerns to be presented and considered at appropriate stages of criminal proceedings against offenders, in a manner not prejudicial to the rights of the defence.

3. Each State Party shall consider implementing measures to provide for the physical, psychological and social recovery of victims of trafficking in persons, including, in appropriate cases, in cooperation with non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society, and, in particular, the provision of:

(a) Appropriate housing;

(b) Counselling and information, in particular as regards their legal rights, in a language that the victims of trafficking in persons can understand;

(c) Medical, psychological and material assistance; and

(d) Employment, educational and training opportunities.

4. Each State Party shall take into account, in applying the provisions of this article, the age, gender and special needs of victims of trafficking in persons, in particular the special needs of children, including appropriate housing, education and care.

5. Each State Party shall endeavour to provide for the physical safety of victims of trafficking in persons while they are within its territory.

6. Each State Party shall ensure that its domestic legal system contains measures that offer victims of trafficking in persons the possibility of obtaining compensation for damage suffered.

Article 7

Status of victims of trafficking in persons in receiving States

1. In addition to taking measures pursuant to article 6 of this Protocol, each State Party shall consider adopting legislative or other appropriate measures that permit victims of trafficking in persons to remain in its territory, temporarily or permanently, in appropriate cases.

2. In implementing the provision contained in paragraph 1 of this article, each State Party shall give appropriate consideration to humanitarian and compassionate factors.

Article 8

Repatriation of victims of trafficking in persons

1. The State Party of which a victim of trafficking in persons is a national or in which the person had the right of permanent residence at the time of entry into the territory of the receiving State Party shall facilitate and accept, with due regard for the safety of that person, the return of that person without undue or unreasonable delay.

2. When a State Party returns a victim of trafficking in persons to a State Party of which that person is a national or in which he or she had, at the time of entry into the territory of the

receiving State Party, the right of permanent residence, such return shall be with due regard for the safety of that person and for the status of any legal proceedings related to the fact that the person is a victim of trafficking and shall preferably be voluntary.

3. At the request of a receiving State Party, a requested State Party shall, without undue or unreasonable delay, verify whether a person who is a victim of trafficking in persons is its national or had the right of permanent residence in its territory at the time of entry into the territory of the receiving State Party.

4. In order to facilitate the return of a victim of trafficking in persons who is without proper documentation, the State Party of which that person is a national or in which he or she had the right of permanent residence at the time of entry into the territory of the receiving State Party shall agree to issue, at the request of the receiving State Party, such travel documents or other authorization as may be necessary to enable the person to travel to and re-enter its territory.

5. This article shall be without prejudice to any right afforded to victims of trafficking in persons by any domestic law of the receiving State Party.

6. This article shall be without prejudice to any applicable bilateral or multilateral agreement or arrangement that governs, in whole or in part, the return of victims of trafficking in persons.

III. Prevention, cooperation and other measures

Article 9

Prevention of trafficking in persons

1. States Parties shall establish comprehensive policies, programmes and other measures:

(a) To prevent and combat trafficking in persons; and

(b) To protect victims of trafficking in persons, especially women and children, from revictimization.

2. States Parties shall endeavour to undertake measures such as research, information and mass media campaigns and social and economic initiatives to prevent and combat trafficking in persons.

3. Policies, programmes and other measures established in accordance with this article shall, as appropriate, include cooperation with non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society.

4. States Parties shall take or strengthen measures, including through bilateral or multilateral cooperation, to alleviate the factors that make persons, especially women and children, vulnerable to trafficking, such as poverty, underdevelopment and lack of equal opportunity.

5. States Parties shall adopt or strengthen legislative or other measures, such as educational, social or cultural measures, including through bilateral and multilateral cooperation, to discourage the demand that fosters all forms of exploitation of persons, especially women and children, that leads to trafficking.

Article 10

Information exchange and training

1. Law enforcement, immigration or other relevant authorities of States Parties shall, as appropriate, cooperate with one another by exchanging information, in accordance with their domestic law, to enable them to determine:

(a) Whether individuals crossing or attempting to cross an international border with travel documents belonging to other persons or without travel documents are perpetrators or victims of trafficking in persons;

(b) The types of travel document that individuals have used or attempted to use to cross an international border for the purpose of trafficking in persons; and

(c) The means and methods used by organized criminal groups for the purpose of trafficking in persons, including the recruitment and transportation of victims, routes and links between and among individuals and groups engaged in such trafficking, and possible measures for detecting them.

2. States Parties shall provide or strengthen training for law enforcement, immigration and other relevant officials in the prevention of trafficking in persons. The training should focus on methods used in preventing such trafficking, prosecuting the traffickers and protecting the rights of the victims, including protecting the victims from the traffickers. The training should also take into account the need to consider human rights and child- and gender-sensitive issues and it should encourage cooperation with non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society.

3. A State Party that receives information shall comply with any request by the State Party that transmitted the information that places restrictions on its use.

*Article 11**Border measures*

1. Without prejudice to international commitments in relation to the free movement of people, States Parties shall strengthen, to the extent possible, such border controls as may be necessary to prevent and detect trafficking in persons.

2. Each State Party shall adopt legislative or other appropriate measures to prevent, to the extent possible, means of transport operated by commercial carriers from being used in the commission of offences established in accordance with article 5 of this Protocol.

3. Where appropriate, and without prejudice to applicable international conventions, such measures shall include establishing the obligation of commercial carriers, including any transportation company or the owner or operator of any means of transport, to ascertain that all passengers are in possession of the travel documents required for entry into the receiving State.

4. Each State Party shall take the necessary measures, in accordance with its domestic law, to provide for sanctions in cases of violation of the obligation set forth in paragraph 3 of this article.

5. Each State Party shall consider taking measures that permit, in accordance with its domestic law, the denial of entry or revocation of visas of persons implicated in the commission of offences established in accordance with this Protocol.

6. Without prejudice to article 27 of the Convention, States Parties shall consider strengthening cooperation among border control agencies by, inter alia, establishing and maintaining direct channels of communication.

*Article 12**Security and control of documents*

Each State Party shall take such measures as may be necessary, within available means:

(a) To ensure that travel or identity documents issued by it are of such quality that they cannot easily be misused and cannot readily be falsified or unlawfully altered, replicated or issued; and

(b) To ensure the integrity and security of travel or identity documents issued by or on behalf of the State Party and to prevent their unlawful creation, issuance and use.

*Article 13**Legitimacy and validity of documents*

At the request of another State Party, a State Party shall, in accordance with its domestic law, verify within a reasonable time the legitimacy and validity of travel or identity documents issued or purported to have been issued in its name and suspected of being used for trafficking in persons.

IV. Final provisions*Article 14**Saving clause*

1. Nothing in this Protocol shall affect the rights, obligations and responsibilities of States and individuals under international law, including international humanitarian law and international human rights law and, in particular, where applicable, the 1951 Convention and the 1967 Protocol

relating to the Status of Refugees and the principle of non-refoulement as contained therein.

2. The measures set forth in this Protocol shall be interpreted and applied in a way that is not discriminatory to persons on the ground that they are victims of trafficking in persons. The interpretation and application of those measures shall be consistent with internationally recognized principles of non-discrimination.

*Article 15**Settlement of disputes*

1. States Parties shall endeavour to settle disputes concerning the interpretation or application of this Protocol through negotiation.

2. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Protocol that cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of one of those States Parties, be submitted to arbitration. If, six months after the date of the request for arbitration, those States Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those States Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in accordance with the Statute of the Court.

3. Each State Party may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval of or accession to this Protocol, declare that it does not consider itself bound by paragraph 2 of this article. The other States Parties shall not be bound by paragraph 2 of this article with respect to any State Party that has made such a reservation.

4. Any State Party that has made a reservation in accordance with paragraph 3 of this article may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

Article 16

Signature, ratification, acceptance,

approval and accession

1. This Protocol shall be open to all States for signature from 12 to 15 December 2000 in Palermo, Italy, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 12 December 2002.

2. This Protocol shall also be open for signature by regional economic integration organizations provided that at least one member State of such organization has signed this Protocol in accordance with paragraph 1 of this article.

3. This Protocol is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. A regional economic integration organization may deposit its instrument of ratification, acceptance or approval if at least one of its member States has done likewise. In that instrument of ratification, acceptance or approval, such organization shall declare the extent of its competence with respect to the matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

4. This Protocol is open for accession by any State or any regional economic integration organization of which at least one member State is a Party to this Protocol. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. At the time of its accession, a regional economic integration organization shall declare the extent of its competence with respect to matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

Article 17

Entry into force

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, except that it shall not enter into force before the entry into force of the Convention. For the purpose of this paragraph, any

instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

2. For each State or regional economic integration organization ratifying, accepting, approving or acceding to this Protocol after the deposit of the fortieth instrument of such action, this Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such State or organization of the relevant instrument or on the date this Protocol enters into force pursuant to paragraph 1 of this article, whichever is the later.

Article 18

Amendment

1. After the expiry of five years from the entry into force of this Protocol, a State Party to the Protocol may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations, who shall thereupon communicate the proposed amendment to the States Parties and to the Conference of the Parties to the Convention for the purpose of considering and deciding on the proposal. The States Parties to this Protocol meeting at the Conference of the Parties shall make every effort to achieve consensus on each amendment. If all efforts at consensus have been exhausted and no agreement has been reached, the amendment shall, as a last resort, require for its adoption a two-thirds majority vote of the States Parties to this Protocol present and voting at the meeting of the Conference of the Parties.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote under this article with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Protocol. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs and vice versa.

3. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article is subject to ratification, acceptance or approval by States Parties.

4. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force in respect of a State Party ninety days after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of an instrument of ratification, acceptance or approval of such amendment.

5. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have expressed their consent to be bound by it. Other States Parties shall still be bound by the provisions of this Protocol and any earlier amendments that they have ratified, accepted or approved.

*Article 19**Denunciation*

1. A State Party may denounce this Protocol by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

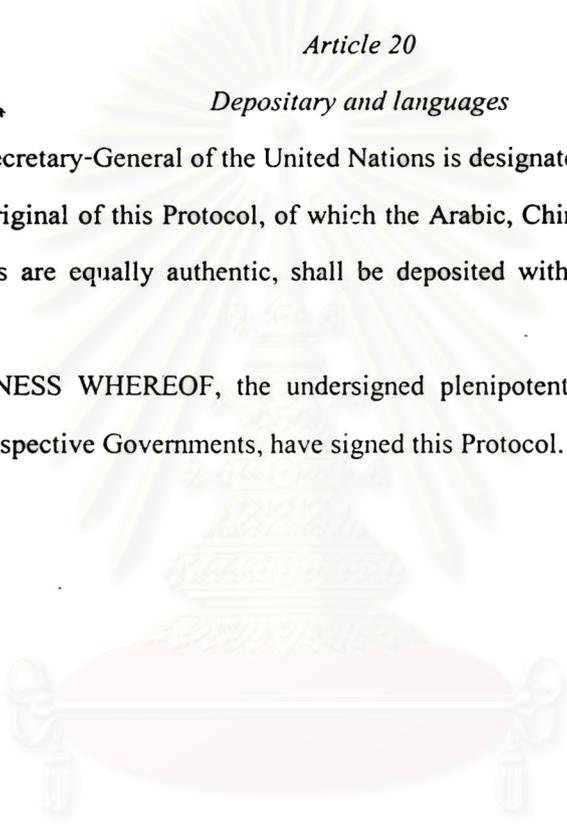
2. A regional economic integration organization shall cease to be a Party to this Protocol when all of its member States have denounced it.

*Article 20**Depositary and languages*

1. The Secretary-General of the United Nations is designated depositary of this Protocol.

2. The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Protocol.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ร้อยตำรวจเอกหญิง โชติรส โชคสวัสดิ์ เกิดเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2517 ที่ กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญานิติศาสตร์บัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ในปีการศึกษา 2539 ศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิตที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2547 สถานที่ทำงาน กองคดีอาญา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย